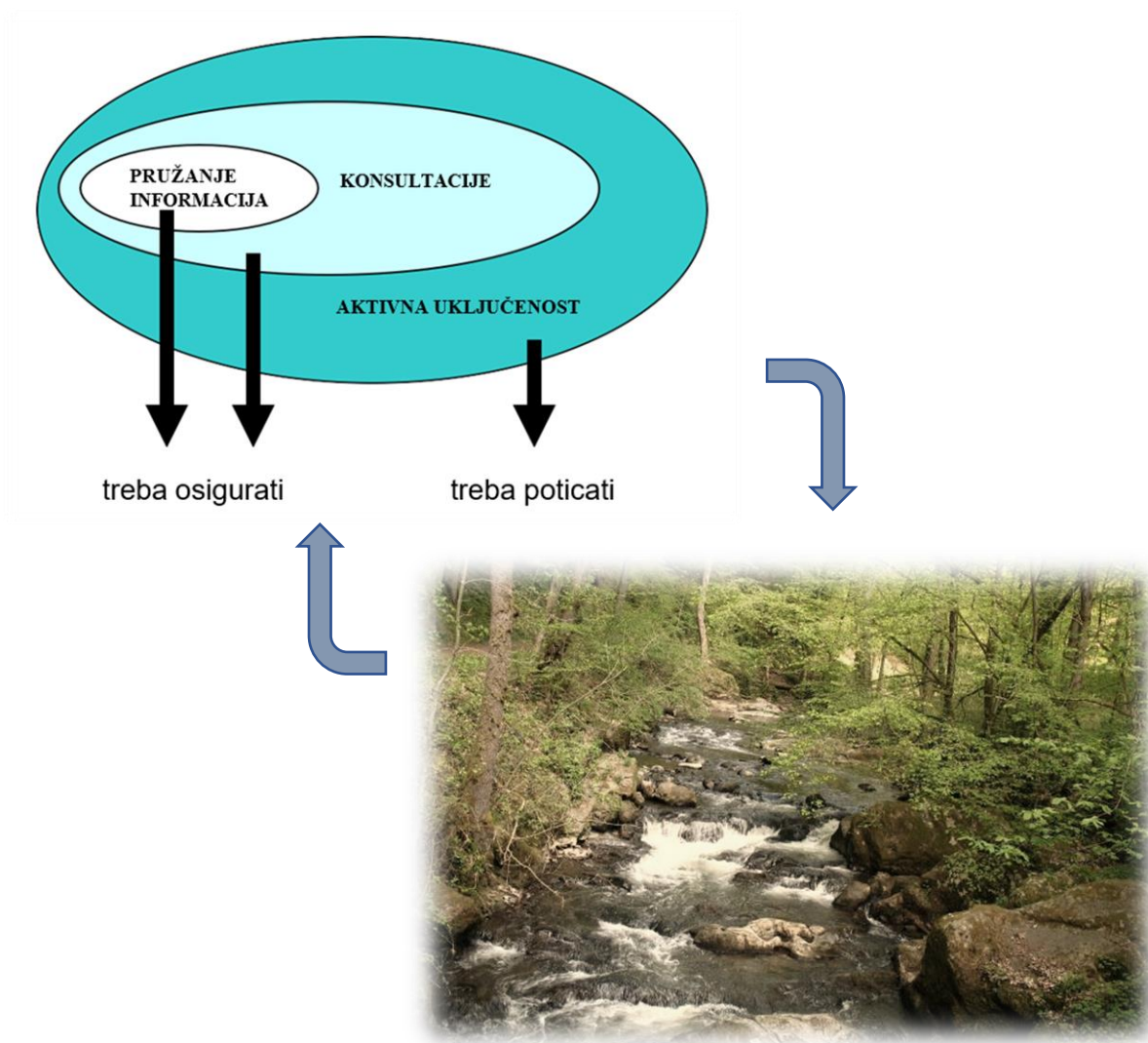

Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2022.-2027.)

Konsultovanje javnosti-Izvještaj o provedenoj javnoj raspravi

Oktober 2021.

Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2022.-2027.)

Konsultovanje javnosti-Izvještaj o provedenoj javnoj raspravi

Sadržaj:

1	OPĆE INFORMACIJE O PROVEDENIM JAVNIM RASPRAVAMA.....	4
2	CILJ I PROGRAM JAVNIH RASPRAVA.....	4
3	IZVJEŠTAJ O PROVEDENIM DISKUSIJAMA U OKVIRU JAVNIH RASPRAVA.....	5
3.1	DISKUSIJA 12.04.2021.	6
3.2	DISKUSIJA 13.04.2021.	9
3.3	DISKUSIJA 14.04.2021.	9
3.4	DISKUSIJA 15.04.2021.	9
3.5	DISKUSIJA 27.07.2021.	9
3.6	ZAKLJUČCI.....	9
4	PRISTIGLI KOMENTARI U PERIODU JAVNE RASPRAVE	10
5	PRILOZI IZVJEŠTAJU	11
5.1	PRILOG 1: DNEVNI RED PREZENTACIJE/JAVNE RASPRAVE	11
5.2	PRILOG 2: FOTO DOKUMENTACIJA SA PREZENTACIJE/JAVNE RASPRAVE.....	12
5.2.1	<i>Foto dokumentacija 12.04.2021.</i>	12
5.2.2	<i>Foto dokumentacija 13.04.2021.</i>	13
5.2.3	<i>Foto dokumentacija 14.04.2021.</i>	14
5.2.4	<i>Foto dokumentacija 15.04.2021.</i>	15
5.2.5	<i>Foto dokumentacija 27. 07.2021.</i>	16
5.3	PRILOG 3: POPISI SUDIONIKA JAVNE RASPRAVE	17
5.4	PRILOG 4. PREZENTACIJA NACRTA PLANA UPRAVLJANJA 2022.-2027.	22
5.5	PRILOG 5. KOMENTARI-OBRAZLOŽENJA NA NACRT PLANA UPRAVLJANJA 2022.-2027	59

Sadržaj tabela:

TABELA 5-1: EVIDENCIJA PRISUSTVA 12.04.2021.....	17
TABELA 5-2: EVIDENCIJA PRISUSTVA 13.04.2021.....	18
TABELA 5-3: EVIDENCIJA PRISUSTVA 14.04.2021.....	19
TABELA 5-4: EVIDENCIJA PRISUSTVA 15.04.2021.....	20
TABELA 5-5: EVIDENCIJA PRISUSTVA 27.07.2021.....	21

Spisak skraćenica:

AVP Sava	Agencija za vodno područje rijeke Save, Sarajevo
BiH	Bosna i Hercegovina
Federacija BiH	Federacija Bosne i Hercegovine
GVTPV	Grupa vodnih tijela podzemnih voda
Izvršilac	Konzorcij firmi: Zavod za vodoprivredu d.d.d Sarajevo; Enova d.o.o. i Eptisa SL, Madrid, Španija
Odluka	Odluka o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uslovima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda. (Sl. novine Federacije BiH, br.1/14.)
Plan upravljanja 2016.-2021.	Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016.-2021.)
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.	Nacrt Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH, 2022.-2027.
UPOV	Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda
Uredba	Uredba o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Sl. novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20)
VT	Vodno tijelo
ZoV Federacije BiH	Zakon o vodama Federacije BiH

1 Opće informacije o provedenim javnim raspravama

Na osnovu odredbi Zakona o vodama Federacije BiH¹, (ZoV Federacije BiH), Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo (AVP Sava) je pripremila Nacrt Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH 2022.-2027., (Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.), te isti stavila na uvid javnosti 26. februara 2021. godine na svojoj zvaničnoj web stranici:

<https://www.voda.ba/plan-upravljanja-2022-2027>.

U okviru navedenog planskog dokumenta objavljen je plan konsultovanja javnosti kao poseban prateći dokument - PD7. Konsultovanje javnosti, na osnovu kojeg je planirana i prezentacija Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. u različitim gradovima/općinama vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH.

Zbog epidemiološke situacije uzrokovane pandemijom COVID-19, odlučeno je da se prezentacije realizuju korištenjem internet platforme za održavanje sastanaka (Zoom) u više termina, kako bi se dala prilika široj javnosti za davanje komentara, primjedbi, mišljenja, sugestija i diskusiju.

2 Cilj i program javnih rasprava

Konsultovanje javnosti predstavlja sastavni dio procesa izrade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Osim što osigurava implementaciju međunarodnih preporuka i domaćih zakona, aktivno učešće javnosti omogućava kvalitetnu izradu dokumenta, bolju opću informiranosti, te veću odgovornost svih institucija uključenih u realizaciju planiranih mjera.

Cilj javnih rasprava je upoznati širu javnost sa sadržajem Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., odgovoriti na postavljena pitanja i komentare, te pozvati zainteresirane strane² da svojim pisanim komentarima unaprijede prezentirani dokument u periodu trajanja, prema ZoV-u, član 38. stav (6), šestomjesečne javne rasprave, tj. do 26.08.2021. godine.

Program prezentiranja planske dokumentacije se odvijao 12., 13., 14. i 15.04.2021. godine, u istim terminima sa istom agendom, (Prilog 1), sa različitim skupinama zainteresiranih strana i radi omogućavanja djelotvornije diskusije i uključivanja svih zainteresiranih strana.

Prezentacija Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. je organizirana i za zainteresirane strane iz R. Hrvatske, 27. 07.2021. god., a u postupku prekogranične strateške procjene uticaja na okoliš, kada je prezentiran i nacrt Strateške procjene uticaja na okoliš Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2022. - 2027.).

U nastavku su navedene zainteresirane strane kojima je AVP Sava uputila poziv za učešće, po različitim datumima:

12.04.2021. godine u 9 sati održana je prezentacija za predstavnike: Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Agencije za sigurnost hrane BiH, Federalnog ministarstva finansija, Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalnog ministarstva okoliša i turizma, Federalne uprave za inspekcijske poslove, Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH, Komisije za koncesije Federacije BiH, Federalnog ministarstva zdravstva, Savjetodavnom vijeću za vode AVP Sava, Upravnom i Nadzornom odboru AVP Sava, JU Vode Srpske, Bijeljina, Vladi Brčko distrikta BiH -

¹ Službene novine Federacije BiH, br.70/06.

² „Zainteresirana strana“: označava lice na čije pravo, interes ili obaveze može uticati aktivnost drugog lica. (ZoV Federacije BiH, član 4. tačka 40. Definicije. Službene novine Federacije BiH br.70/06.

Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Federalnog ministarstva prostornog uređenja, Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, Agencije za vodno područje Jadranskog mora Mostar, Direkciji za evropske integracije, Međunarodne komisije za sliv rijeke Save, Zagreb, Federalnog hidrometeorološkog zavoda, Federalnog zavoda za geologiju Bosne i Hercegovine.

13.04.2021. godine u 9 sati održana je prezentacija za predstavnike Posavskog i Tuzlanskog kantona i to: kantonalnim ministarstvima poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, gradovima/općinama, kantonalnim upravama za inspekcijske poslove, industrijskim zagađivačima i korisnicima voda iz ova dva kantona, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Tuzli, Tehnološkog fakulteta Univerziteta u Tuzli, Rudarsko Geološko Građevinskog Fakulteta Univerziteta u Tuzli, Centara za ekologiju i energiju, Tuzla, kao i svim zainteresovanim sa područja Posavskog i Tuzlanskog kantona.

14.04.2021. godine u 9 sati održana je prezentacija za predstavnike Bosansko-podrinjskog, Kantona 10, Srednjo-bosanskog i Unsko-sanskog kantona i to: kantonalnim ministarstvima poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, gradovima/općinama, kantonalnim upravama za inspekcijske poslove, industrijskim zagađivačima i korisnicima voda iz ova četiri kantona, Biotehničkog fakulteta Univerziteta u Bihaću, JP NP Una, Bihać, kao i svim zainteresovanim sa područja Bosansko-podrinjskog, Kantona 10, Srednjo-bosanskog i Unsko-sanskog kantona.

15.04.2021. godine u 9 sati održana je prezentacija za predstavnike Sarajevskog i Zeničko-dobojskog kantona i to: kantonalnim ministarstvima poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, gradovima/općinama, kantonalnim upravama za inspekcijske poslove, industrijskim zagađivačima i korisnicima voda iz ova dva kantona, JP Elektroprivrede BiH, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Građevinskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Aarhus Centra Sarajevo, Centra za okolišno održivi razvoj Sarajevo, JU „Zaštićena prirodna područja KS“, Sarajevo, CENER21, Sarajevo, kao i svim zainteresovanim sa područja Sarajevskog i Zeničko-dobojskog kantona.

27.07.2021 godina u 10 sati održana je prezentacija za predstavnike Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske i ostale zainteresirane strane iz Hrvatske.

U okviru procesa javne rasprave zainteresovanoj javnosti je omogućeno i davanje komentara, sugestija, primjedbi na dokument u pismenoj formi koji se mogu dostaviti na adrese AVP Sava putem web stranice (<http://www.voda.ba/konsultovanje-javnosti>), e-maila: planupravljanja@voda.ba ili direktno pisanim putem na adresu AVP Sava (Hamdije Čemerlića 39a, 71000 Sarajevo).

Rok za dostavljanje komentara na Nacrt Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2022.-2027.) je bio 26.08.2021. godine.

3 Izvještaj o provedenim diskusijama u okviru javnih rasprava

Uvodno obraćanje za dane 12., 13., 14., 15. 04.2021, te 27.07.2021. godine

Javna rasprava je otvorena uvodnim obraćanjem **gđe. Anise Čičić-Močić**, iz AVP Sava, koja je pozdravila sve prisutne i zahvalila se na odazivu, te dala uvodne informacije o programu sastanka uz molbu da svi zainteresirani uzmu aktivno učešće tokom prezentacije, ali i u periodu do 26.08.2021. godine do kada se na adresu AVP Sava mogu dostaviti pisani komentari i prijedlozi za dopunu Nacrta Plan upravljanja 2022.-2027., kako bi dokument bio što sveobuhvatnije izrađen. Gđa. Čičić-Močić je naglasila da mjere navedene planom nisu u obavezi provedbe samo AVP Sava nego i svih relevantnih institucije nivoa vlasti, kako u izradi tako i u kasnijoj realizaciji.

Navedeno je da je u februaru 2021. godine pripremljen Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. i započet proces konsultovanja javnosti prema članu 38. ZoV Federacije BiH. U okviru konsultovanja javnosti poziv je upućen na adrese oko 250 institucija da dostave svoje komentare, primjedbe i prijedloge s ciljem poboljšanja dokumenta.

Kada je u pitanju prezentacija Nacra Plana upravljanja 2022.-2027., organizirana za predstavnike Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatska, **gđa. Anise Čičić-Močić** se posebno osvrnula na odredbe Konvencije o procjeni uticaja na okoliš u prekograničnom kontekstu, te Protokola o strateškoj procjeni uticaja na okoliš, kao i instrukcije Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, o obavezi uključivanja susjednih država u postupak prekogranične strateške procjene uticaja na okoliš Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH 2022.-2027. Ovo je prvi put da se ovaj postupak provodi za planove upravljanja u Federaciji BiH.

Prezentacija Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. za dane 12., 13., 14., i 15. 04.2021.

G. Adnan Bijedić, ispred konzorcija Izvršioca, je predstavio Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. U svom izlaganju g. Bijedić je dao glavne informacije koje su sadržane u nacrtu dokumenta, te je ukratko predstavio izvršenu karakterizaciju površinskih i podzemnih voda, kandidate za jako izmijenjena vodna tijela, te antropogene utjecaje na vode. Osim antropogenih pritisaka na vode g. Bijedić je elaborirao i hidromorfološke i ostale pritiske koji su obrađeni ovim dokumentom i objasnio da su primarni/dominantni izvori zagađenja određeni za svako vodno tijelo površinskih voda koje ne zadovoljava uslove za minimalno stanje „dobar“, ili je pod rizikom od nedostizanja tog stanja. Dalje su opisani i pritisci na grupe vodnih tijela podzemnih voda (GVTPV).

U okviru izrade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. opisan je i monitoring površinskih voda, koji je vršen na 276 vodnih tijela u periodu 2011.-2013., i 2014. – 2018., za razliku od prethodnog planskog ciklusa gdje je monitoring vršen na samo 80 vodnih tijela u periodu 2011.-2013. G. Bijedić je napomenuo da ovaj broj i dalje nije dovoljan, jer se monitoring treba izvršiti na svim vodnim tijelima površinskih voda predmetnog područja, ali i navedeni broj predstavlja značajan napredak.

G. Bijedić je nakon toga prezentirao rezultate poređenja stanja vodnih tijela površinskih voda po Planu upravljanja 2016.-2021. i Nacrtu Planu upravljanja 2022.-2027. Također, objasnio je i ekonomske analize korištenja voda, elaborirao značajna integraciona pitanja upravljanja vodama te okolišne ciljeve upravljanja vodama. Za kraj je prezentirao predloženi program mjera kojih, po Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027., ima 70, grupisane po „značajnim“ i „potencijalno značajnim“ pitanjima upravljanja vodama.

3.1 Diskusija 12.04.2021.

Gđa. Jelena Vićanović, JU Vode Srpske, je pozdravila sve prisutne i čestitala na dobro urađenom dokumentu. Spomenula je da su u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. definisane nove granice klasa koje se razlikuju u odnosu na prethodne, a nije upoznata da je rađena promjena relevantnog podzakonskog akta. Pitala je da li je za izradu plana upravljanja rađena nova šema za ocjenu stanja ili je korištena ona iz već postojeće Odluke. Nakon pitanja uputila je i konstataciju da je očekivala da se u sklopu značajnih pitanja obrade i klimatske promjene, jer se one više ne mogu odvajati od sektora voda za buduća planiranja.

Gđa. Čičić-Močić je objasnila da su za Plan upravljanja 2016.-2021. imali jako ograničen fond podataka i da je Odluka³, kao podzakonski dokument koji je definisao granice klasa ekološkog stanja za vodno područje rijeke Save, što se tiče bioloških parametara, imao samo makroinvertebrate zoobentosa. Napomenula je da je jedna od mjera u Planu upravljanja 2016.-2021. bila da se navedena Odluka dopuni, odnosno da se tematskom Studijom definišu granice klasa kako bi tačnost podataka bila veća. AVP Sava je finansirala izradu studije Ažuriranje biotičke tipologije, granica ekoregiona i subekoregiona, referentnih uslova i bioloških parametara za ocjenu stanja voda (2019.), te samim tim su dobijene sve granice klasa biološkog kvaliteta. Što se tiče fizičkih i hemijskih karakteristika i njihove karakterizacije tu se koristila postojeća Odluka i tu nije bilo nikakve promjene. Kada su u pitanju hidromorfološki parametri, koji ulaze u ocjenu ekološkog stanja, AVP Sava je finansirala izradu tri Studije u kojima se izvršila procjena hidromorfološkog stanja 533 vodnih tijela gdje je ocjena hidromorfološkog stanja urađena prema važećim BAS standardima. Trenutno je u nacrtu izmjena Odluke, ali zbog izrade Plana upravljanja 2022.-2027. nedostaje vremena da se ona finalizira. Odluku, koja je trenutno na snazi, treba u velikom segmentu doraditi u svim aspektima da bi se dobio sveobuhvatni podzakonski akt koji će pomoći u izradi karakterizacijskih izvještaja što se tiče tipologije, određivanja pritiska, monitoringa površinskih i podzemnih voda, ocjeni stanja voda, itd.

Kao zaključak, u odgovoru na ovo pitanje, gđa. Čičić-Močić je naglasila da se za fizičko-hemijske parametre analiza podataka vršila po važećoj Odluci, a za hidromorfološke i biološke parametre se radilo po navedenim studijama. Za izradu Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. su iz tog razloga korišteni tačniji i potpuniji podaci.

G. Adnan Bijedić, konzorcij Izvršioca, se nadovezao na konstataciju vezanu za klimatske promjene te je potvrdio da iste nisu navedene kao jedno od značajnih pitanja jer je uputa iz međunarodnog Plana upravljanja vodama za sliv rijeke Dunav da se to pitanje ne postavlja kao značajno pitanje, sa pripadajućim mjerama, jer se mjere koje odgovaraju odgovorima na evidentne klimatske mjere nalaze u ostalim značajnim pitanjima i u integracionim pitanjima, budući su mjere koje se planiraju na ublažavanju uticaja klimatskih promjena multisektorske. Naglasio je da to pitanje nije preskočeno, niti zanemareno, nego je odlučeno da se ta tema obrađuje na način kako je naveo.

Gđa. Čičić-Močić je navela da se odlučivalo da li to da bude posebno značajno pitanje, ali je Komisija za praćenje realizacije izrade nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. sastavljena od uposlenika AVP Sava, zajedno sa konsultantima odlučila da ne budu zasebno značajno pitanje. Vođeni preporukom iz Plana upravljanja vodama za sliv rijeke Dunav navedeno je gdje se tačno pojedina pitanja susreću sa pitanjima o klimatskim promjenama, te su shodno tome date i mjere.

G. Amer Husremović, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, je spomenuo da je tokom prezentacije konstantovano da u ovom momentu postoji 441.000 stanovnika koji su priključeni na sistem prečišćavanja otpadnih voda, a posljednji izvještaji koji su rađeni od strane UNDP kancelarije u BiH govore da je taj broj dosta manji, i da iznosi oko 250.000. G. Husremović je rekao da ga interesuje kako su konsultanti došli do ovog broja od 441.000 jer je ovo poprilično velika razlika u odnosu na broj od 250.000. Naveo je da je oko 50% vodnih tijela u lošem stanju, te da se ovim Planom očekuje da taj broj padne na 27%, što je opet po njegovom mišljenju previše ambiciozno imajući u vidu mala sredstva koja se trenutno ulažu u prečišćavanje otpadnih voda. Također je naveo da su i očekivanja od stranih investitora planirana previše progresivno iz razloga što do sada nema nikakvih konkretnih ulaganja, većinom su to finansiranja studijskih dokumentacija. Naglasio je da ni u narednih

³ Odluka o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uslovima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda, (Odluka). Službene novine Federacije BiH, br.1/14.

7 godina Bosna i Hercegovina neće imati pristup EU fondovima koji bi trebali obezbijediti 80% grant sredstava. Naglasio je kako se treba navesti jasna distinkcija između grantova i kreditnih linija.

G. Bijedić je naveo da podaci o ukupnom broju priključenih stanovnika na postojeće javne kanalizacione, i uređaje za prečišćavanja otpadnih voda, preuzeti iz Karakterizacijskog izvještaja gdje su jasno navedeni izvori podataka. Bilo je za očekivati da se podaci o teretima zagađenja postojećih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda najviše gledaju, te je iz tog razloga za svaki broj naveden izvor podataka odakle je preuzet. U dinamici ostvarenja okolišnih ciljeva postoje propisani periodi 2016.-2021.; 2022. - 2027., 2028. – 2033., i 2034. - 2039., kao četvrti dodatni period za BiH, i planiralo se kako da se dinamika dostizanja okolišnih ciljeva maksimalno rasporedi. Što se tiče ulaganja stranih partnera, g. Bijedić je naveo da se nije ni mislilo na grant sredstva, nego upravo na kredite. Grantovi se nisu nigdje spominjali, izuzev UPOV za Grad Zenicu, i ne računa se na njih u budućem periodu.

Gđa. Čičić-Močić se nadovezala i navela je da su prije početka izrade Nacrta Plana upravljanja kontaktirali kantonalna ministarstva i općine/gradove, te poslali tematske upitnike svim općinama/gradovima na predmetnom području radi dostave ažuriranih podataka o priključenom stanovništvu na javne kanalizacione i sisteme za prečišćavanje otpadnih voda, a svi podaci koji su navedeni su dostavljeni od strane javnih komunalnih preduzeća. Što se tiče optimističnih i ambicioznih okolišnih ciljeva, gđa. Čičić-Močić je navela da jedan od ulaznih parametara, za projekciju dobrog stanja do 2033., jeste monitoring površinskih voda koji provodi AVP Sava. Do sada su monitorinzi rađeni na vodnim tijelima na kojima postoje značajni antropogeni pritisci. Još nisu rađeni monitorinzi vodnih tijela koja se nalaze u zonama bez antropogenog djelovanja, te kada se ti monitorinzi urade i kada se i ti podaci uzmu u obzir, pretpostavlja se da će stanje svih vodnih tijela biti bolje. Navela je da u ovom planskom ciklusu moraju biti navedena finansijska sredstva za implementaciju mjera, tako su se konsultanti i vodili procentima koja institucija će koliko uložiti i na koji način. Plan raspodjele sredstava za implementaciju preuzet je iz važeće Strategije o upravljanju vodama, i smatra se da je ovo realan plan raspodjele finansijskih sredstava za implementaciju navedenih mjera.

G. Ferid Skopljak, Federalni zavod za geologiju, je pozdravio sve prisutne i naglasio da su od početka bili uključeni u izradu Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., te da je jako zahvalan na tome. Naglasio je da se može reći da je nacrt navedenog plana omogućio put ka adekvatnom istraživanju podzemnih voda, budućem hidrogeološkom istraživanju podzemnih voda, integralnom korištenju podzemnih voda, kvalitetnijem pristupu zaštiti podzemnih voda, kvalitetnijoj analizi pritisaka na podzemne vode, uspostavljanju monitoringa podzemnih voda, bilansiranju podzemnih voda, rješavanju značajnih pitanja upravljanja, implementaciju okolišnih ciljeva i očuvanja podzemnih voda u rudarskim područjima, utjecajima vještačkih akumulacija i deponija na tijela podzemnih voda, te utjecaju klimatskih promjena na bilans i režim podzemnih voda. Ove ciljeve moguće je ostvariti realizacijom programa mjera datih u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027., a prije svega kroz realizaciju triju studija, kako slijedi: Studija razgraničenja podzemnih voda između vodnog područja rijeke Save i vodnog područja Jadranskog mora, Hidrogeološka studija grupisanja vodnih tijela podzemnih voda na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH i Studija analize pritisaka na grupisana tijela podzemnih voda. G. Skopljak je posebno pozdravio plan sprovođenja mjera zaštite izvorišta vode za piće, uvođenje EU Direktiva vezanih za podzemne vode u zakonodavstvo Federacije BiH, uspostavu informacionog sistema o izvorištima voda, kojeg zajedno priprema AVP Sava i Federalni zavod za geologiju kroz izradu katastra podzemnih voda Federacije BiH i nastavak provođenja monitoringa kvaliteta i kvantiteta podzemnih voda koji je započet u prethodnom planskom periodu. Također, pozdravlja mjere i aktivnosti koje poduzima AVP Sava kako bi se sveobuhvatno i kvalitetno upravljalo podzemnim vodama vodnog područja rijeke Save.

Gđa. Čičić-Močić se zahvalila na komentarima g. Skopljaka.

Gđa. Dženita Konjić iz Agencije za sigurnost hrane BiH je navela da je prezentacija bila detaljna te je spomenula da je u dijelu koji govori o vodi za piće donesena nova EU Direktiva 2020/2184 o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju u kojoj je definisano pitanje pristupa za sigurnost vode.

Gđa. Čičić-Močić se zahvalila i navela da će se ovo navesti u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027., te je zamolila da dostave i pisane komentare na navedeni plan, najkasnije do 26.08.2021.

3.2 Diskusija 13.04.2021.

Nije bilo pitanja i komentara.

3.3 Diskusija 14.04.2021.

Nije bilo pitanja i komentara.

3.4 Diskusija 15.04.2021.

Gđa. Sabina Cokoja, KJKP RAD d.o.o. Sarajevo, je pohvalila kvalitetno urađen Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. i uputila je pitanje: koje su to interesne strane do sada dostavile svoje komentare, jer su oni ispred KJKP RAD u januaru 2021. dostavili komentare, te je pitala da li će isti biti usvojeni.

Gđa. Čičić-Močić je odgovorila kako nisu mogli dostaviti komentare na Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. u januaru 2021. iz razloga što je ovaj dokument stavljen na javni uvid u februaru 2021., te da će svakako, svi komentari koji se dostave do 26.08.2021. biti uzeti u obzir.

G. Mensur Rondić iz Općine Ilidža je pohvalio prezentaciju g. Bijedića, te je istakao da ga posebno zanima dinamika realizacije mjera u narednom planskom periodu 2022.-2027. u iznosu od oko 500 miliona KM. Konkretno je zainteresiran za realizaciju mjera na području općine Ilidža, koja ima veliki problem sa sa deponijama otpada na vodozahvatu rijeke Željeznice i eksploatacionih bunara za vodosnabdijevanje Kantona Sarajevo.

G. Bijedić je odgovorio kako nije prikazana detaljna dinamika realizacije mjera i da se ista još ne zna sa sigurnošću. Naveo je kako će najveći dio novca ići na aglomeracije, odnosno na postrojenja za prečišćavanje i na sanaciju divljih deponija. Studija procjene tereta zagađenja vodnih resursa koje potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019) je dala prijedlog urgentnih mjera i iz toga se može napraviti dinamika realizacije za naredni planski period. Istakao je da općina Ilidža ima veliki problem sa divljim deponijama u pojasu od 200 m od rijeke Željeznice, te ukoliko se iste nalaze u 771 prepoznatoj urgentnoj divljoj deponiji, onda se treba očekivati njena sanacija.

Gđa. Čičić-Močić je još dodala kako nije moguće dati taksativni plan raspodjele sredstava za realizaciju programa mjera, nego je dat kumulativni iznos sredstava. Također je naglasila i da je AVP Sava radila na izradi Studije o deponijama te da se javila svim općinama sa upitnicima. Navela je da je općina Ilidža dostavila popunjen upitnik pa da je prioritet na području Ilidže deponija „Hipodrom“, i da su za sanaciju procijenjena novčana sredstva.

3.5 Diskusija 27.07.2021.

Nije bilo pitanja i komentara.

3.6 Zaključci

Gđa. Čičić-Močić je zatvorila sastanak/prezentacije zahvaljujući se svim učesnicima na prisustvu i sudjelovanju u diskusijama tokom 4 dana. Napomenula je da je Nacrt Plan upravljanja 2022.-2027. veoma kompleksan i multidisciplinarni dokument, veoma skup za implementaciju i da je ovo

dokument svih nivoa vlasti, pa kako ne bi ostao ne implementiran trebaju ga realizovati/primjenjivati sve relevantne institucije na općinskom, kantonalnom i federalnom nivou. S toga je od izuzetnog značaja da se sve institucije uključe u njegovu izradu putem korisnih komentara i sugestija.

Još jednom je zamolila da se komentari na Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., u pisanoj formi dostave na adrese AVP Sava najkasnije do 26.08.2021., do kada zvanično traje šestomjesečni javni uvid.

Također je prisutne informisala o sljedećim koracima u okviru izrade plana upravljanja vodama, a to je realizacija aktivnosti izrade Nacrta Strateške procjene utjecaja na okoliš. I za ovaj dokument je predviđeno konsultovanje javnosti te će sve zainteresirane strane biti brzo obavještene i pozvane na javnu raspravu i za navedeni dokument. Nakon usvojenih komentara, dokumenti će biti unaprijeđeni i u formi prijedloga dostavljeni nadležnim ministarstvima na dalje postupanje usvajanja/donošenja.

Dnevni red, fotografije, popis sudionika, i prezentaciju sa online javne rasprave organizovane s ciljem prezentacije Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. su date u [Prilozima 1, 2, 3 i 4.](#)

4 [Pristigli komentari u periodu javne rasprave](#)

U periodu trajanja javne rasprave, do 26.08.2021. pristigli su komentari i sugestije od strane sljedećih institucija i zainteresiranih strana:

- Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja, Sarajevo,
- Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (FMPVŠ),
- Općina Trnovo,
- Federalni zavod za geologiju, Sarajevo,
- Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine,
- Centar za ekologiju i energiju Tuzla,
- J.P. Elektropr. Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo,
- Coca-Cola HBC B-H d.o.o. Sarajevo,
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Sarajevo, i
- Grad Zenica.

Detaljan pregled pristiglih komentara, sa odgovorima i obrazloženjima prikazan je tabelarno u [Prilogu 5.](#)

5 Prilozi Izvještaju

5.1 Prilog 1: Dnevni red prezentacije/javne rasprave

Dnevni red za prezentacije održane 12., 13., 14. i 15.04.2021. godine.

Vrijeme:	Tema:	Prezenter:
09.00 - 09.15	Uvodno obraćanje	AVP Sava Sarajevo
09.15 - 09.45	Prezentacija Nacrta Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2022.-2027.)	Adnan Bijedić, Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo/Enova d.o.o. Sarajevo/Eptisa S.L. Madrid, Španija
09.45 - 11.00	Pitanja učesnika i diskusija	
11.00 - 11.15	Zaključci	AVP Sava Sarajevo

Prezentacija dokumenta: Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. održana 27.07.2021. god. zainteresiranim stranama R. Hrvatske.

Vrijeme:	Tema:	Prezenter:
10.00 - 10.15	Uvodno obraćanje	Institucije Bosne i Hercegovine
10.15 - 11.00	Prezentacija Nacrta Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2022.-2027.)	Adnan Bijedić, Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo/Enova d.o.o. Sarajevo/Eptisa S.L. Madrid, Španija
11:00 – 11:45	Prezentacija Nacrta Strateške procjene uticaja na okoliš Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2022.-2027.)	Siniša Cukut/Snježana Savić, Institut za građevinarstvo "IG" d.o.o. Banja Luka
11:45 - 12.30	Pitanja učesnika i diskusija	
12.30 - 12.45	Zaključci	AVP Sava Sarajevo

5.2 Prilog 2: Foto dokumentacija sa prezentacije/javne rasprave

5.2.1 Foto dokumentacija 12.04.2021.

Plan upravljanja 2022.-2027. Okolišni ciljevi upravljanja vodama

Okolišni ciljevi upravljanja vodama, propisani ODV, su nepromjenjeni u odnosu na Plan upravljanja 2016.-2021., ali se ažuriranjem došlo do novih saznanja. (Karakterizacijski izvještaj Plana upravljanja 2022.-2027.), koja su uticala na definiranje novelirane dinamike dostizanja okolišnih ciljeva za površinske i podzemne vode.

Površinske vode:

- Okolišni ciljevi upravljanja vodama su postavljeni radi obezbjeđenja dugoročnog i održivog korištenja vodnih resursa te planiranja i provođenja mjera radi održanja i zaštite akvatičnog okoliša.
- Predviđena su 4 ciklusa realizacije okolišnih ciljeva kroz planove upravljanja u Federaciji BiH: 2016.-2021., 2022.-2027., 2028.-2033., kako je definisano po ODV u zemljama EU, a četvrti ciklus: 2034.-2039. je dodatan u odnosu na zemlje EU zbog nepovoljnog početnog položaja BiH u aktivnostima zaštite voda.
- Poređenje dinamike dostizanja okolišnih ciljeva za površinske vode po Planu upravljanja 2016.-2021. sa rezultatima monitoringa 2011.-2013. i 2014.-2018. i analizom pritiska po Planu upravljanja 2022.-2027., ukazuju da dinamika dostizanja okolišnih ciljeva ne ide planiranim tokom.

Podzemne vode:

- Sprečavanje pogoršanja stanja VT-a površinskih i podzemnih voda i postizanje najmanje dobrog stanja.
- Većina VT podzemnih voda ima ili prekogranični ili međuentitetski karakter, uključujući i VT-a koja se dijelom prostiru u Brčko distriktu BiH.
- Planiranje dostizanja okolišnih ciljeva za podzemne vode podrazumjeva prvenstveno razvoj monitoringa kvaliteta i kvantiteta ovih voda

12/4/21 Plan upravljanja 2022.-2027. 29

Stanje vodnih tijela površinskih voda 2021. g. po Planu upravljanja 2022.-2027., 548 VT

Visoko	11%
Dobro	21%
Umjerenano	50%
Slabo	1%
Loše	19%

Stanje vodnih tijela površinskih voda 2027. g. po Planu upravljanja 2022.-2027., 548 VT

Visoko	27%
Dobro	31%
Umjerenano	24%
Slabo	9%
Loše	8%

Stanje vodnih tijela površinskih voda 2039. g. po Planu upravljanja 2022.-2027., 548 VT

Visoko	15%
Dobro	4%
Umjerenano	18%
Slabo	55%
Loše	8%

Stanje vodnih tijela površinskih voda 2039. g. po Planu upravljanja 2022.-2027., 548 VT

Visoko	92%
Dobro	8%

Participants (40)

AS Ana Sudar
AM Azra Merzic
BA Berina Avdagic
BB Berina Bećiragić Kalajdzisalihović
Dilber...
Ferid
Adnan Bijedić
Melina Valjevac
AVP SAVA
AMER
Berina Avdagic
Nusmir Pasic
Ajla Rizvanbeg...
Aleksandra Tom...
Almir Prljaca
Hanka Mušinbe...
Edin Alic
Đanita Karkin
Amer.Kavazovic
Berina Bećiragi...
Zlatan H
Damir Mrđen
Ajla Ablakovic
Adnan Topalovic
ZZV_Sa
Dalibor Lasić
Amila Ibrulj
Simone Milanolo
Amina.Hasecic

Chat

zaštitnih zona, georeferentni podaci za sve vodozahvate u područjima sliva, opis upotrebe zemljišta, način oticanja vode i ponovnog napajanja u područjima sliva za vodozahvate.

To: AVP S... (Direct Message) File ...
Type message here...

5.2.2 Foto dokumentacija 13.04.2021.

Recording You are viewing Adnan Bijedić's screen View Options

**Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.
Procjena rizika za vodna tijela površinskih voda**

Procjena rizika za vodna tijela površinskih voda na osnovu analize pritiska:

- Za VT površinskih voda, za koja još ne postoje rezultati monitoringa, je na osnovu rezultata analize pritiska, tereta zagađenja i koncentracija pokazatelja zagađenja izvršena procjena rizika dostizanja ekoloških ciljeva. Ovakvih VT-a ima 272.
- Pritisici na VT površinskih voda su iskazani kroz organsko i zagađenje nutrijentima po pokazateljima BPK₅, HPK, uk.N i uk.P kao i kroz suspendivne materije (SM).
- VT "nije pod rizikom": dobivene (proračunate) koncentracije pokazatelja zagađenja su niže od grančnih za dobro stanje datog tipa površinskih voda.
- VT je "srednjeg pod rizikom": dobivene koncentracije pokazatelja zagađenja su u granicama vrijednosti za umjereno stanje datog tipa voda.
- VT je "pod rizikom": dobivene koncentracije pokazatelja zagađenja su više od grančnih za umjereno stanje datog tipa voda.

R.b.	Površje	Procjena rizika dostizanja ekoloških ciljeva po broju VT-a			
		Pod rizikom	Srednjeg pod rizikom	Nije pod rizikom	Ukupno
1	Rijeka Sava sa Otokom i Kikarom	29	7	9	45
2	Rijeka Vrbas	33	14	35	80
3	Rijeka Neretva	47	23	36	106
4	Rijeka Drava	12	4	5	21
5	Neopredviđeni ili-vrste voda	21	0	1	22
	Ukupno	162	44	86	292

Ocjena rizika VT-a površinskih voda vodnog područja (rijeka Save)

13/4/21 Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. 23

Participants: AVP SAVA, Melina Valjevac, Adnan Bijedić, Predrag Delic, Aleksandra Tom..., Nusmir Pasic, Emir Isaković, Đanita Karkin, ermin.hodzic, Korisnik, Almir Prljača, Samir Ahmetovic, ViK Tuzla, Lidija Herco-Ni..., momerovic

Unmute Stop Video Participants 31 Chat Share Screen Record Reactions Leave

Zoom Meeting Recording

Participants: AVP SAVA, Melina Valjevac, Adnan Bijedić, Predrag Delic, Aleksandra Tom..., ELVIRA SALIHO..., Nusmir Pasic, Emir Isaković, Đanita Karkin, ermin.hodzic, Korisnik, Almir Prljača, Samir Ahmetovic, ViK Tuzla, Lidija Herco-Ni..., momerovic, Amina.Hasecic, Naida Anđelić, Ajla Rizvanbeg..., Amila Ibrulj, Zlatan H, Merima Godinjak, Simone Milanolo, Amra Skramončin, Edin Alic

Kucajte ovdje za pretraživanje 97% BOS 09:43 13. 4. 2021.

5.2.3 Foto dokumentacija 14.04.2021.

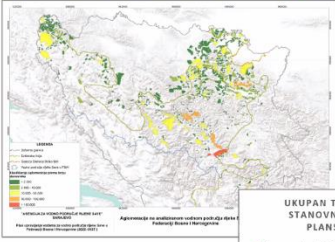
Recording

Nacrt Plana upravljanja vodama 2022.-2027. Antropogeni uticaji na vode – Tačkasti izvori zagađenja

Stanovništvo u aglomeracijama: Aglomeracije su, po svom sadržaju i veličini, preuzete iz elaborata: „Studija izvodljivosti primjene nekonvencionalnih tehnologija prečišćavanja urbanih otpadnih voda za manje gradove i naselja na teritoriji Bosne i Hercegovine“, dok je broj stanovništva po aglomeracijama određen po osnovu konačnih rezultata popisa u BiH iz 2013. godine.

Izgrađeno je osam uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, za aglomeracije: Sarajevo, Trnovo (RS), Žepče, Gradačac, Srebrenik, Odžak, Žrnovica i Bihać. Izuzev binackog, koji omogućava tercijalni tretman, odnosno uklanjanje fosfora (P) i azota (N) iz tretiranih otpadnih voda, svi ostali uređaji omogućavaju sekundarni tretman otpadnih voda.
Ukupni sadašnji teret zagađenja koji se ostvaruje je 441.353 ES

Industrija: U nadležnoj AVP Sava je utvrđeno 76 „značajnih“ industrijskih zagađivača za koje ovlaštene laboratorije ispituju kvalitet otpadnih voda. Parametri kojima se prati kvalitet otpadnih voda su: BPK₅; HPK; SM; uk.N i uk.P, a za određena industrijska postrojenja obuhvaćene su i specifične zagađujuće i prioritetne materije, odnosno metali: As, Cu, uk.Cr, Zn, Cd, Pb, Hg, Ni, te PAH (poliaromatični ugljovodonični), procenat toksičnosti, sulfati –SO₄, ulja i masti (UIM).

UKUPAN TERET ZAGAĐENJA OD STANOVNIŠTVA (KG/GOD) PO PLANSKIM PERIODIMA

Parametar	Plan upravljanja 2016.-2021.	Plan upravljanja 2022.-2027.
BPK ₅	20.274.000	21.643.300
SM	17.008.810	18.939.005
uk.N	7.302.000	8.100.670
uk.P	664.970	914.107

Plan upravljanja 2022.-2027.

Participants: Adnan Bijedić, Aleksandra Tomić, AVP SAVA, Melina Valjevac, Esma Hergić

Recording

View

Participants: Adnan Bijedić, Aleksandra Tomić, AVP SAVA, Melina Valjevac, Esma Hergić, Edin Alic, Simone Milanolo, Snjezana Savic, Zlatan H, UNIS "GINEX" ..., Aida, Grad Bihać, Nusmir Pasic, Azra Merzic, Amina.Hasecic, Naida Anđelić, Elvir Čelebić, Općina Bosansk..., AlmedinaZ, Maja Radić, Emin Kurtović, Elma, Podružnica Elek..., Đanita Karkin, Kovacevic

1/2

1/2

Unmute, Stop Video, Participants (33), Chat, Share Screen, Record, Reactions, Leave

5.2.4 Foto dokumentacija 15.04.2021.

The screenshot shows a Zoom meeting window. On the left, a presentation slide titled "Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Uvodne informacije:" is displayed. The slide content includes:

- Član 25. Zov Federacije BiH: za provođenje strategije upravljanja vodama donose se planovi upravljanja vodama, (za vodna područja rijeke Save i Jadranskog mora).
- Agencija za vodno područje rijeke Save je zadužena za pripremu plana upravljanja vodama, (propisano Zov Federacije BiH, čl. 29 i čl. 156.).
- Prvi plan upravljanja je pripremljen 2016., za planski period 2016.-2021.
- Planovi upravljanja vodama se revidiraju i dopunjavaju svakih 5 godina.
- Zakonska obaveza izrade planova upravljanja vodama je rezultat transponiranja Okvirne direktive EU o vodama (ODV - Direktiva 2000/60/EC), kojom se uspostavlja okvir za djelovanje zajednice na polju politike voda), kroz Zov Federacije BiH.

Below the slide, there are sections for "Izmjene i dopuna Plana upravljanja 2016.-2021., odnosno njegovo ažuriranje, podrazumjeva:" and "Sastavni dio Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save 2022-2027. (ine prateći dokumenti (1) Karakterizacijski izvještaj, (2) Značajna pitanja upravljanja vodama, (3) Okolinski ciljevi upravljanja vodama, (4) Ekonomske analize korištenja voda, (5) Program mjera, (6) Integraciona pitanja, (7) Konsultovanje javnosti i Aneks sa tematskim kartama.

On the right side of the Zoom window, a grid of participants is visible. The participants shown are: AVP SAVA, Melina Valjevac, Adnan Bijedić, Aleksandra Tom..., Grad Zenica, Đanita Karkin, Bajramlic Almir, Ajla Rizvanbeg..., Sabina Cokoja, Berina Bećiragi..., Amina.Hasecic, and Nermina.

The screenshot shows a Zoom meeting chat window. The chat contains the following messages:

- popunjen je obrazac
- From Amela Sadiković to Everyone: Ja Vas cujem
- From AVP SAVA to Everyone: Mi Vas ne čujemo
- Molim Vas da popunite obrazac za evidenciju prisustva na sljedećem linku: <https://forms.gle/eTyMQip52VSDaGym7>
- From mensurr to Everyone: nemam mikrofon ali hoću da kažem da je Plan i prezentacija od strane gospodina Bijedića veoma dobra

The chat window also shows a list of participants: Amela Sadiković, Sabina Cokoja, Adnan Bijedić, AVP SAVA, Zlatan H, Hajrudin Micivo..., sabirahe, Azra Merzic, Aleksandra Tom..., Melina Valjevac, Dragana Selma..., Sead Obucina, Simone Milano, Almin, Elvira.H, mensurr, Naida Anđelić, Eldar ZZV, Majda Cakaric..., amels, ASULJIC, ZZV_Sarajevo, 912 5474 3811, Mirza.Bezdrob, and HMESIC.

5.2.5 Foto dokumentacija 27. 07.2021.

Plan upravljanja 2022.-2027. Program mjera_Podloge za definiranje mjera

Ažuriranje Programa mjera iz planskog perioda 2016.-2021. podrazumjeva prikupljanje podataka o provedenim mjerama za taj planski period, što je podloga za koncipiranje ažuriranog Programa mjera za period 2022.-2027.

Program mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. je urađen za „značajna“ i „potencijalno značajna pitanja“ upravljanja vodama, uzimajući u obzir i „ključne tipove mjera - KTM“ koji su svojom numeracijom naznačeni uz svaku mjeru iz programa.

Predviđeno **76 mjera** za planski period 2016.-2021.

Ažurirano je na osnovu podloga za definiranje programa mjera:

- Značajna pitanja upravljanja vodama,
- Karakterizacijski izvještaj,
- Okolišni ciljevi upravljanja vodama,
- Izvještaji o implementaciji/stepenu izvršenja programa mjera Plana upravljanja (2016.-2021.).

Prikaz izvršenja planiranih mjera po Planu upravljanja 2016.-2021.

Kategorija	Broj	Postotak
Mjera provedena	18	24%
Mjera provedena djelomično/provodi se	21	27%
Mjera nije provedena	37	49%

Plan upravljanja 2022.-2027. Program mjera_Komunalna infrastruktura

Mogući izvori sredstava za implementaciju mjera zaštite i korištenja vodana – komunalna infrastruktura		
REKAPITULACIJA	(KM)	(%)
Budžet Federacije BiH	73.423.641	14,6
Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877	6,2
Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada	34.816.598	6,9
Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda	62.693.243	12,5
Gradovi/općine	28.082.394	5,6
Sredstva JRP-a	64.620.510	12,8
Međunarodne finansijske institucije	208.147.266	41,4
UKUPNO KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (KTM: 1, 8, 13 I 21):	502.856.536	100

Rekapitulacija mogućih izvora sredstava za implementaciju mjera Plana upravljanja 2022.-2027. za segmente zaštite i korištenja voda

Izvor sredstava	Ukupno (KM)
Budžet Federacije BiH	73.423.641 KM
Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877 KM
Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada	34.816.598 KM
Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda	62.693.243 KM
Gradovi/općine	28.082.394 KM
Sredstva JRP-a	64.620.510 KM
Međunarodne finansijske institucije	208.147.266 KM

5.3 Prilog 3: Popisi sudionika javne rasprave

Tabela 5-1: Evidencija prisustva 12.04.2021.

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
1.	Dženita Konjić	Agencija za sigurnost hrane BiH
2.	Ana Sudar	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
3.	Tihana Gašević	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
4.	Ljubica Kراسić	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
5.	Dalibor Lasić	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
6.	Sanja Marić	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
7.	Damir Mrđen	Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar
8.	Almir Prljača	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
9.	Alma Sinanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
10.	Anisa Čičić Močić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
11.	Amina Hasečić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
12.	Đanita Karkin	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
13.	Nusmir Pašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
14.	Adnan Topalović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
15.	Naida Anđelić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
16.	Berina Avdagic	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
17.	Deniza Džaka	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
18.	Amila Ibrulj	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
19.	Amer Kavazović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
20.	Hajrudin Mičivoda	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
21.	Ajla Rizvanbegović - Rizvanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
22.	Ajla Ablaković	Direkcija za evropske integracije
23.	Melina Džajić Valjevac	Enova d.o.o. Sarajevo
24.	Azra Merzić	Enova d.o.o. Sarajevo
25.	Aleksandra Tomić Čato	Enova d.o.o. Sarajevo
26.	Ferid Skopljak	Federalni zavod za geologiju
27.	Amer Husremović	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
28.	Alma Imamović	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
29.	Zijada Redžić	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
30.	Simone Milano	Freelance Consultant
31.	Aleksandra Kovačević	JU Vode Srpske
32.	Jelena Vićanović	JU Vode Srpske
33.	Gorana Bašević	Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH
34.	Dijana Vasić	Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH
35.	Edin Alić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
36.	Adnan Bijedić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
37.	Zlatan Hrelja	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
38.	Berina Bećiragić Kalajdžisalihović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
39.	Aida Salahović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
40.	Dževad Berbić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
41.	Zineta Tihić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
42.	Nermana Koldžo	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
43.	Dženita Mašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo

Tabela 5-2: Evidencija prisustva 13.04.2021.

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
1.	Almir Prljača	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
2.	Amina Hasečić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
3.	Ajla Rizvanbegović - Rizvanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
4.	Emir Isaković	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
5.	Naida Anđelić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
6.	Đanita Karkin	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
7.	Nusmir Pašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
8.	Amila Ibrulj	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
9.	Aldin Hadžalić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
10.	Samir Ahmetović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
11.	Anisa Čičić - Močić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
12.	Amra Skramončin	Centar za ekologiju i energiju
13.	Melina Džajić - Valjevac	Enova d.o.o. Sarajevo
14.	Aleksandra Tomić - Čato	Enova d.o.o. Sarajevo
15.	Azra Merzić	Enova d.o.o. Sarajevo
16.	Simone Milanolo	Freelancer Consultant
17.	Aid Berbić	JKP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Tuzla
18.	Maida Omerović	JP "Komunalac" d.o.o. Odžak
19.	Eldina Mulić	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK
20.	Suada Bajić	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK
21.	Merima Godinjak	Solana d.d. Tuzla
22.	Jelena Tešić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
23.	Lidija Herco-Nikolić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
24.	Ermin Hodžić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
25.	Edin Alić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
26.	Zlatan Hrelja	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
27.	Adnan Bijedić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
28.	Eldar Buturović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
29.	Aida Salahović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
30.	Jasmina Šeko	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo

Tabela 5-3: Evidencija prisustva 14.04.2021.

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
1.	Almir Prljača	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
2.	Amina Hasečić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
3.	Ajla Rizvanbegović - Rizvanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
4.	Naida Anđelić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
5.	Đanita Karkin	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
6.	Nusmir Pašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
7.	Anisa Čičić - Močić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
8.	Maja Radić - Čaušević	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
9.	Danijela Sedić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
10.	Maida Đapo - Lavić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
11.	Almedina Žero	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
12.	Enis Midžić	Elektroprivreda BiH
13.	Samir Piralović	Elektroprivreda BiH
14.	Armin Čolić	Elektroprivreda BiH
15.	Melina Džajić - Valjevac	Enova d.o.o. Sarajevo
16.	Aleksandra Tomić - Čato	Enova d.o.o. Sarajevo
17.	Azra Merzić	Enova d.o.o. Sarajevo
18.	Simone Milano	Freelancer Consultant
19.	Sabina Bišćević	Grad Bihać
20.	Fatima Pečenković	Grad Bihać
21.	Elvir Čelebić	JP "Vodovod" d.o.o. Bihać
22.	Ante Magić	Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva HBŽ
23.	Sabahudin Mahmić	Općina Bosanska Krupa
24.	Esmā Hergić	Općina Bosanska Krupa
25.	Aldijana Mahmić	Općina Bosanska Krupa
26.	Nermin Ičanović	Općina Bosanska Krupa
27.	Emin Kurtović	Općina Foča u FBiH
28.	Sanko Milović	Općina Kiseljak
29.	Elma Obarčanin	POBJEDA-RUDET d.d. Goražde
30.	Husnija Kovačević	Služba za urbanizam i zaštitu okoliša Grada Cazina
31.	Velma Hošo	UNIS "GINEX" d.d. GORAŽDE
32.	Edina Drakovac	UNIS "GINEX" d.d. GORAŽDE
33.	Edin Alić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
34.	Zlatan Hrelja	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
35.	Adnan Bijedić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
36.	Aida Salahović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
37.	Sanela Fitozović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo

Tabela 5-4: Evidencija prisustva 15.04.2021.

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
1.	Nusmir Pašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
2.	Almir Bajramlić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
3.	Đanita Karkin	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
4.	Almir Prljača	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
5.	Nermina Hodžić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
6.	Amina Hasečić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
7.	Hajrudin Mičivoda	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
8.	Ajla Rizvanbegović - Rizvanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
9.	Naida Anđelić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
10.	Mirza Bezdrob	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
11.	Amila Ibrulj	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
12.	Haris Fišeković	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
13.	Aldin Hadžalić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
14.	Roksanda Školjić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
15.	Anisa Čičić - Močić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
16.	Fuad Mujagić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo - Ured Bihać
17.	Sead Obućina	Bosnalijek
18.	Emir Kamberović	Bosnalijek
19.	Azra Merzić	Enova d.o.o. Sarajevo
20.	Melina Džajić - Valjevac	Enova d.o.o. Sarajevo
21.	Aleksandra Tomić - Čato	Enova d.o.o. Sarajevo
22.	Simone Milanolo	Freelance Consultant
23.	Nadina Čerimagić	Grad Visoko
24.	Nahida Fejzić	Grad Visoko
25.	Mirha Šehović	Grad Visoko
26.	Edin Bijedić	Grad Zenica
27.	Lejla Grahić	Grad Zenica
28.	Sabira Helvida	Grad Zenica
29.	Ajdin Jeleč	Grad Zenica
30.	Mustafa Tarabar	Grad Zenica
31.	Enisa Hadžihasanović	HBRD HOTELI ILIDŽA d.d.
32.	Dragana Selmanagić	Institut za hidrotehniku, d.d. Sarajevo
33.	Haris Mešić	JP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o Zenica
34.	Irvina Numić	JP Elektroprivreda Sarajevo
35.	Suljo Mujić	JP Elektroprivreda Sarajevo
36.	Edis Suljić	JP EPBiH - Termoelektrana Tuzla
37.	Elvedina Muminović	JP EPBiH - Termoelektrana Tuzla
38.	Amira Okanović	JP EPBiH - Termoelektrana Tuzla
39.	Amela Sadiković	JU za zaštićena prirodna područja Kantona Sarajevo
40.	Sabina Cokoja	KJKP RAD d.o.o. Sarajevo
41.	Ermina Memišević	KJKP RAD d.o.o. Sarajevo

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
42.	Amel Salihagić	KJKP Vodovod i kanalizacija, Sarajevo
43.	Elvira Hodžić	Klinički centar Univerziteta u Sarajevu
44.	Almin Operta	Općina Breza
45.	Mensur Rondić	Općina Ilidža
46.	Dževada Berilo	Općina Trnovo
47.	Emir Karić	Pretis
48.	Majda Čakarić - Obrenović	Siesecam soda Lukavac d.o.o.
49.	Aida Suljić	Siesecam soda Lukavac d.o.o.
50.	Almir Bajtarević	Tvornica cementa Kakanj d.d.
51.	Berina Bećiragić - Kalajdžisalihović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
52.	Amila Hadžiahmetović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
53.	Zlatan Hrelja	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
54.	Edhem Džananović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
55.	Edin Alić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
56.	Adnan Bijedić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
57.	Eldar Buturović	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
58.	Aida Salahović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
59.	Dženita Mašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo

Tabela 5-5: Evidencija prisustva 27.07.2021.

R.br.	Ime i Prezime	Institucija/organizacija
1.	Anisa Čičić-Močić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
2.	Amina Hasečić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
3.	Đanita Karkin	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
4.	Naida Anđelić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
5.	NusmirPašić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
6.	Aida Salahović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
7.	Ajla Rizvanbegović- Rizvanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
8.	Aida Sulejmanović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
9.	Alma Hadžiahmetović	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
10.	Jasmina Aščić	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
11.	Emina Dizdarević	Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo
12.	Melina Valjevac	Enova
13.	Alma Imamović	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
14.	Siniša Cukut	INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO "IG"d.o.o. Banja Luka
15.	Snježana Savić	INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO "IG"d.o.o. Banja Luka
16.	Miro Macan	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja; Republika Hrvatska
17.	Biljana Rajić	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
18.	Adnan Bijedić	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo
19.	Zlatan Hrelja	Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo

5.4 Prilog 4. Prezentacija Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.

Nacrt Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2022.-2027.)

Prezentacija dokumenta 12., 13., 14. i 15. april 2021.

ZAVOD ZA
VODOPRIVREDU
d.d. Sarajevo
Direkcija društva za
obrazovanje, istražje,
projektovanje i formiranje

ENOVA
CONSULTANTS AND ENGINEERS
INSPIRED BY THE FUTURE

ep4isa
REGIONAL OFFICE FOR SEE
www.ep4isa.com

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Uvodne informacije:

Član 25. ZoV Federacije BiH: za provođenje strategije upravljanja vodama donose se planovi upravljanja vodama, (za vodna područja rijeke Save i Jadranskog mora).

- Agencija za vodno područje rijeke Save je zadužena za pripremu plana upravljanja vodama, (propisano ZoV Federacije BiH, čl. 29 i čl. 156.),
- **Prvi plan upravljanja je pripremljen 2016., za planski period 2016.-2021.**
- Planovi upravljanja vodama se revidiraju i dopunjavaju svakih 6 godina.
- Zakonska obaveza izrade planova upravljanja vodama je rezultat transponiranja Okvirne direktive EU o vodama (ODV - Direktiva 2000/60/EC), kojom se uspostavlja okvir za djelovanje zajednice na polju politike voda), kroz ZoV Federacije BiH.

Izmjene i dopune Plana upravljanja 2016.-2021., odnosno njegovo ažuriranje, podrazumjeva:

1. Pregled svih promjena ili dopuna plana od dana njegovog donošenja,
2. Ocjenu stepena dostignutih ciljeva, i
3. Pregled nerealiziranih mjera predviđenih u prethodnom planskom periodu.

Sastavni dio Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save 2022-2027. čine prateći dokumenti (1) **Karakterizacijski izvještaj**, (2) **Značajna pitanja upravljanja vodama**, (3) **Okolišni ciljevi upravljanja vodama**, (4) **Ekonomske analize korištenja voda**, (5) **Program mjera**, (6) **Integraciona pitanja**, (7) **Konsultovanje javnosti i Aneks sa tematskim kartama**.

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Opće karakteristike vodnog područja rijeke Save u FBiH

Ažuriranjem poglavlja Opće karakteristike vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH, koje se sastoji od: Administrativno institucionalni okvir, Prirodne karakteristike i Socio-ekonomske karakteristike, nije došlo do značajnijih izmjena izuzev onih koji se odnose na broj stanovnika, obzirom su 2016. objavljeni konačni rezultati popisa iz 2013, te na nove podatke o ključnim ekonomskim pokazateljima.

Rezultati popisa stanovništva u BiH iz 2013.:

- U Federaciji BiH živi 2.219.220 st.
- U BiH 3.531.159 st.,
- Najgušće naseljen prostor podsliva rijeke Bosne – oko 170 st./km²,
- Vodno područje rijeke Save obuhvata 8 od 10 kantona i 64 od 79 općina u Federaciji BiH,
- Institucionalna organizacija upravljanja vodama obuhvata institucije Federacije BiH, kantone i organe lokalne samouprave, te agencije za vodna područja.

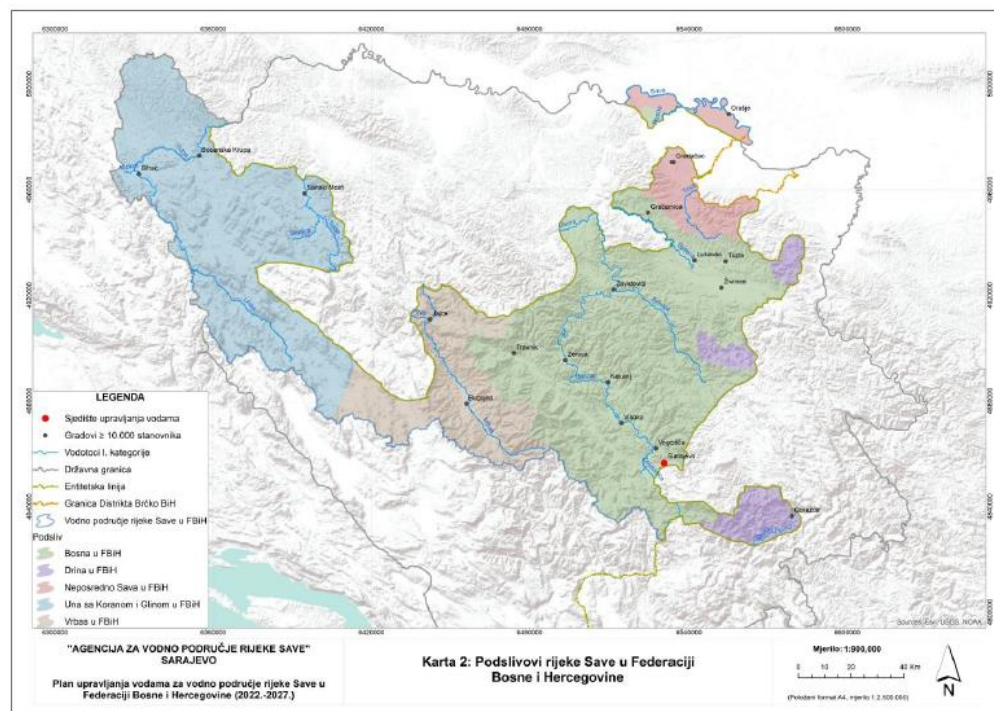
Podsliv:	Stanovništvo po popisima:	
	Popis 1991.g.	Popis 2013.g.
Rijeka Una sa Glinom i Koranom	364.597	282.055
Rijeka Vrbas	160.762	103.549
Rijeka Bosna	1.544.386	1.268.650
Rijeka Drina	63.410	49.599
Neposredni sliv rijeke Save	144.988	128.995
Ukupno, vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH:	2.278.143	1.832.848

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Hidrografija:

Opće informacije:

- Površina podsliva rijeke Save – 97.713 km²,
- U BiH – 38.719 km², u Federaciji BiH-17.316 km²,
- Glavne pritoke rijeke Save u Federaciji BiH – osnove za prikaz svih rezultata rada: rijeka Una, sa Glinom i Koranom, rijeka Vrbas, rijeka Bosne, rijeka Drina i neposredni sliv rijeke Save u Federaciji BiH,
- 410 vodotoka slivne površine >10 km².

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

4

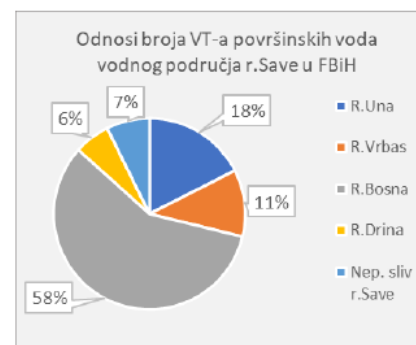
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Karakterizacija površinskih voda:

Ažuriranje Karakterizacije površinskih voda urađeno na osnovu rezultata studija:

- Ažuriranje biotičke tipologije, granica ekoregiona i subregiona, referentnih uslova i bioloških parametara za ocjenu stanja voda, (2019.),
- (i) Studija hidromorfoloških pritisaka i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, kao i (ii) Studija poboljšanja hidromorfoloških karakteristika vodotoka preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.).
Ovim studijama je ažuriran broj „jako izmijenjena - JIVT“: Ustanovljeno je da na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH nema vještačkih VT površinskih voda.
- Studija o područjima podložnim eutrofikaciji i osjetljivim na nitrata na području Federacije BiH, (2017.).
- Dodatnom analizom je izvršeno ažuriranje broja vodotoka slivnih površina >10 km², kao i broj VT, **sa 533 na 548 VT.**

R.br	Podsliv	Broj VT-a	Ukupna dužina (m)	Prosječna dužina VT (m)
1	Rijeka Una sa Glinom i Koranom	96	914.541	9.526
2	Rijeka Vrbas	62	545.677	8.801
3	Rijeka Bosna	317	2.664.026	8.404
4	Rijeka Drina	33	263.891	7.997
5	Nep. sliv rijeke Save	40	422.409	10.560
Ukupno:		548	4.810.543	8.778

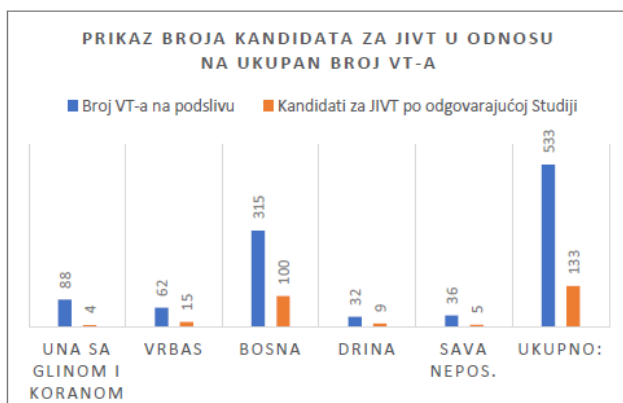

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Kandidati za jako izmijenjena vodna tijela:

- „Studije hidromorfoloških pritisaka i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH“, kao i
- „Studija poboljšanja hidromorfoloških karakteristika vodotoka preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH“
- Urađena analiza hidromorfoloških stanja svih vodnih tijela (533) određenih Planom upravljanja 2016.-2021.

Klasa	Opis	Boja na karti	Ocjena stanja HM elemenata
1	Gotovo prirodno	plava	Visoko
2	Neznatno promijenjeno	zelena	Dobro
3	Umjereno promijenjeno	žuta	Umjereno
4	U velikoj mjeri promijenjeno	narandžasta	Slabo
5	Izrazito promijenjeno	crvena	Loše

R.br.	Podsliv	Kandidati za JIVT po Planovima upravljanja (PU):	
		PU: 2016.-2021.	PU: 2022.-2027.
1	Rijeka Una sa Glinom i Koranom	2	4
2	Rijeka Vrbas	4	15
3	Rijeka Bosna	12	100
4	Rijeka Drina	3	9
5	Neposredni sliv rijeke Save	2	5
	Ukupno:	23	133

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

6

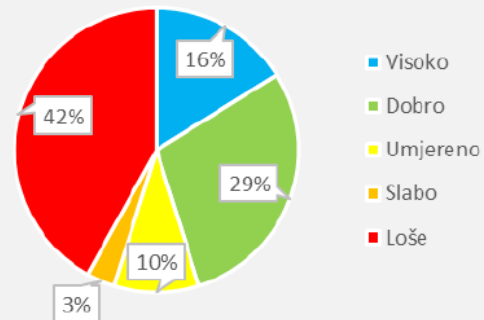
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Prekogranična i međuentitetska vodna tijela površinskih voda

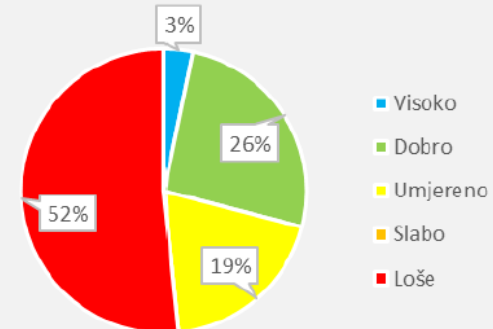
Planom upravljanja 2016.-2021. određeno je 28 VT koja su ili prekogranična ili međuentitetska. Ažuriranjem su prepoznata 3 dodatna VT:

- 9 VT prekograničnih (BiH/FBiH/RH),
- 21 VT međuentitetska (FBiH/RS),
- 1 VT koje dijele FBiH i BD BiH.

Stanje međuentitetskih i prekograničnih VT-a površinskih voda: 2016.-2021.

Stanje međuentitetskih i prekograničnih VT-a površinskih voda 2022.-2027.

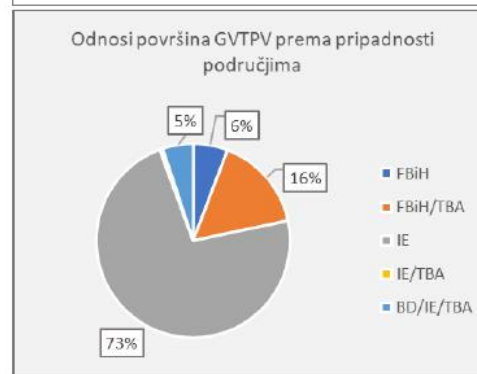
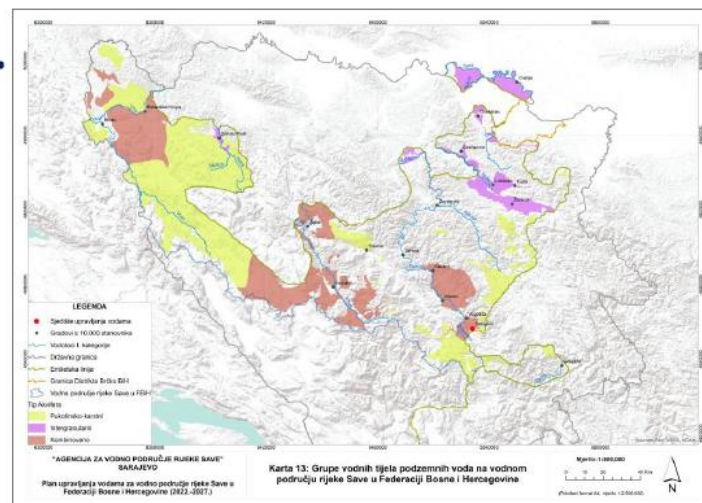

Planom upravljanja 2022.-2027., stanje prekograničnih i međuentitetskih VT površinskih voda određeno na osnovu monitoringa (19 VT-61%) ili procijenjeno na osnovu analize pritiska (12 VT).

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Karakterizacija podzemnih voda:

- Planom upravljanja 2016.-2021. određeno 74 VT podzemnih voda,
- Grupisanjem određeno 20 grupa VT podzemnih voda (GVTPV) različitih tipova poroznosti, ili fizički odvojenih, a koja funkcionišu kao jedna cjelina,
- 5 GVTPV je pretežno u integranularnim sredinama,
- 15 GVTPV je pretežno u pukotinsko-karstnim sredinama,

Opis pripadnosti području GVTPV	Površina (km ²)
F BiH – GVTPV je cijelom površinom u Federaciji BiH	417
F BiH/TBA – Prekogranična GVTPV-a	1.148
IE – Međuentitetska GVTPV-a	5.244
IE/TBA – GVTPV-a je i međuentitetska i prekogranična	38
BD/IE/TBA – GVTPV-a je i međuentitetska i prekogranična i zahvata površinom prostor BD BiH	366
Ukupno:	7.213

Nacrt Plana upravljanja vodama 2022.-2027. Zaštićena područja

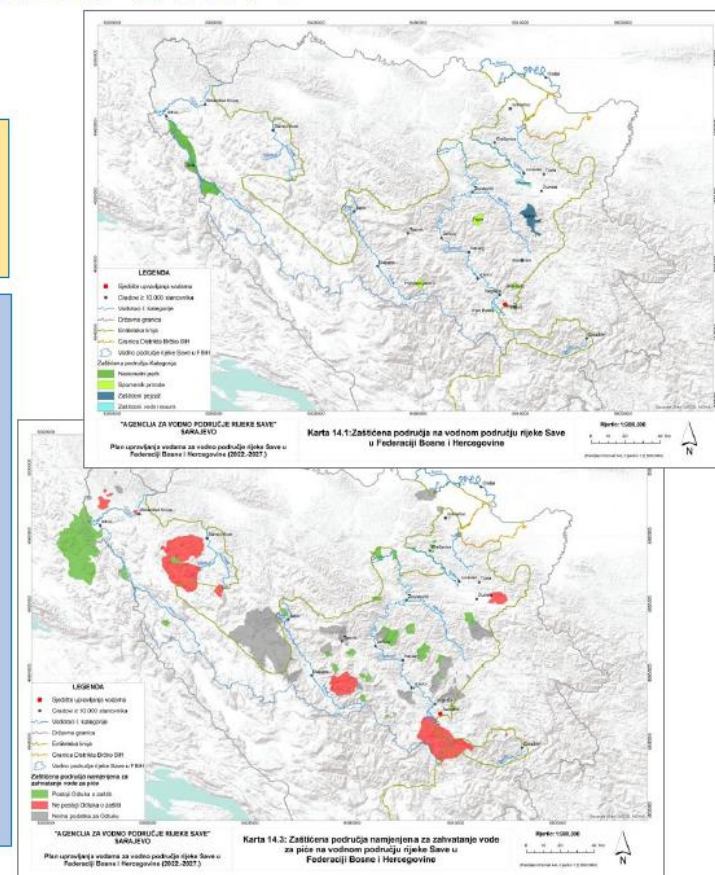
Po Zakonu o zaštiti prirode Federacije BiH, (nacionalni park, spomenik prirode, zaštićeni pejzaž/prostor/vodni resurs) – 130.299 ha

Po Zakonu o vodama Federacije BiH:

- Područja namijenjena za **zahvatanje vode za piće**: (za 14% vodozahvata ne postoje podaci, za 17% vodozahvata još nisu urađeni elaborati),
- Područja namijenjena **zaštiti ekonomski važnih vrsta**, (nisu zvanično usvojena/proglašena),
- Vodna tijela površinskih voda namijenjena za **rekreaciju/kupanje**, (nisu zvanično usvojena/proglašena),
- Područja **podložna eutrofikaciji i područja osjetljiva na nitrata**. Urađena odgovarajuća studija: 21 VT (osjetljiva područja) i 3 VT (manje osjetljiva), na podslivu r.Bosne, r.Vrbas i nep. sl. r.Save.
- Područja namijenjena **zaštiti staništa biljnih-životinjskih-akvatičnih vrsta**. Mreže lokaliteta ekološki značajnih područja - "Natura 2000". (nisu zvanično usvojena/proglašena).

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

Nacrt Plana upravljanja vodama 2022.-2027.

Antropogeni uticaji na vode

Ovo je poglavlje ažurirano na osnovu:

- *Studije o područjima podložnim eutrofikaciji i osjetljivim na nitrata na području Federacije BiH, (2017.),*
- *Analize pritiska i uticaja, procjena rizika na površinskim i podzemnim vodnim tijelima na slivu rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.),*
- *Studije o procjeni tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.): (Identificirane su divlje deponije krutog otpada, procjenjen teret zagađenja na površinske i podzemne vode od istih, te predložena njihova prioritizacija za saniranje sa finansijskom procjenom sanacije).*
- *Studije hidromorfoloških pritiska i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.): (Definisani su hidromorfološki pritisci na VT (prekid uzdužnog kontinuiteta, izvršen popis MHE i regulacija, nasipa, pragova, podzida...)).*
- *Studije dugoročnog snabdijevanja vodom stanovništva, privrede i industrije na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.)-(Između ostalog, određeni pritisci na kvantitativno stanje podzemnih voda).*
- *Konačnih rezultata popisa stanovništva iz 2013.g., a koji su objavljeni 2016.g.*
- *Inoviranih podataka koji su u posjedu AVP Sava, (vodni akti, elaborati monitoringa otpadnih voda, ISV).*

Tačkasti izvori zagađenja: stanovništvo u aglomeracijama, industrija, odlagališta otpada, objekti akvakulture, farme za uzgoj stoke/peradi.

Rasuti izvori zagađenja: poljoprivreda, uzgoj stoke, stanovništvo u manjim naseljima bez uređene odvodnje otpadnih voda i korištenje zemljišta.

Hidromorfološki pritisci.

Ostali pritisci: termalno zagađenje, eksploatacija mineralnih sirovina, rudnici, incidentna zagađenja voda.

Biološka opterećenja površinskih voda.

Nacrt Plana upravljanja vodama 2022.-2027.

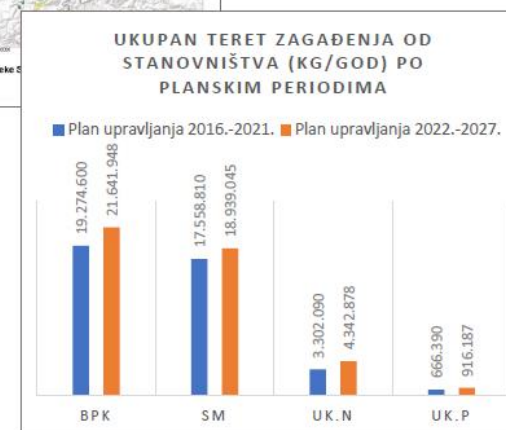
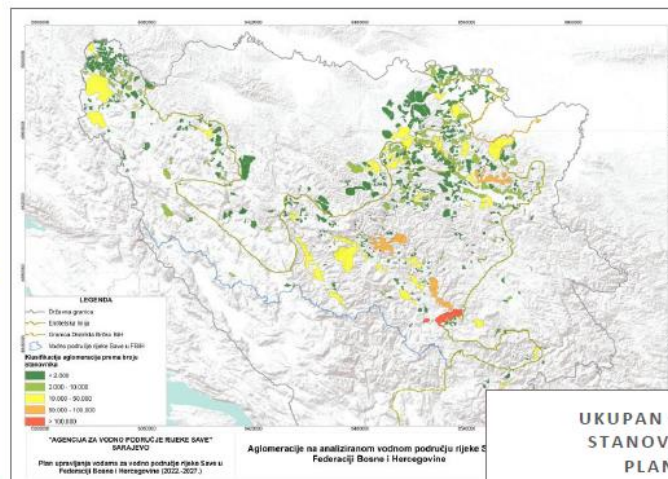
Antropogeni uticaji na vode – Tačkasti izvori zagađenja

Stanovništvo u aglomeracijama: Aglomeracije su, po svom sadržaju i veličini, preuzete iz elaborata: „Studija izvodljivosti primjene nekonvencionalnih tehnologija prečišćavanja urbanih otpadnih voda za manje gradove i naselja na teritoriji Bosne i Hercegovine“, dok je broj stanovništva po aglomeracijama određen po osnovu konačnih rezultata popisa u BiH iz 2013. godine.

Izgrađeno je **osam uređaja za prečišćavanje otpadnih voda**, za aglomeracije: Sarajevo, Trnovo (RS), Žepče, Gradačac, Srebrenik, Odžak, Živinice i Bihać. Izuzev bihačkog, koji omogućava tercijalni tretman, odnosno uklanjanje fosfora (P) i azota (N) iz tretiranih otpadnih voda, svi ostali uređaji omogućavaju sekundarni tretman otpadnih voda.

Ukupni sadašnji teret zagađenja koji se ostvaruje je 441.353 ES

Industrija: U nadležnoj AVP Sava je utvrđeno 76 „značajnih“ industrijskih zagađivača za koje ovlaštene laboratorije ispituju kvalitet otpadnih voda. Parametri kojima se prati kvalitet otpadnih voda su: BPK₅; HPK; SM; uk.N i uk.P, a za određena industrijska postrojenja obuhvaćene su i specifične zagađujuće i prioritetne materije, odnosno metali: As, Cu, uk.Cr, Zn, Cd, Pb, Hg, Ni, te PAH (poliaromatični ugljovodonici), procenat toksičnosti, sulfati – SO₄, ulja i masti (UIM).

Plan upravljanja 2022.-2027.

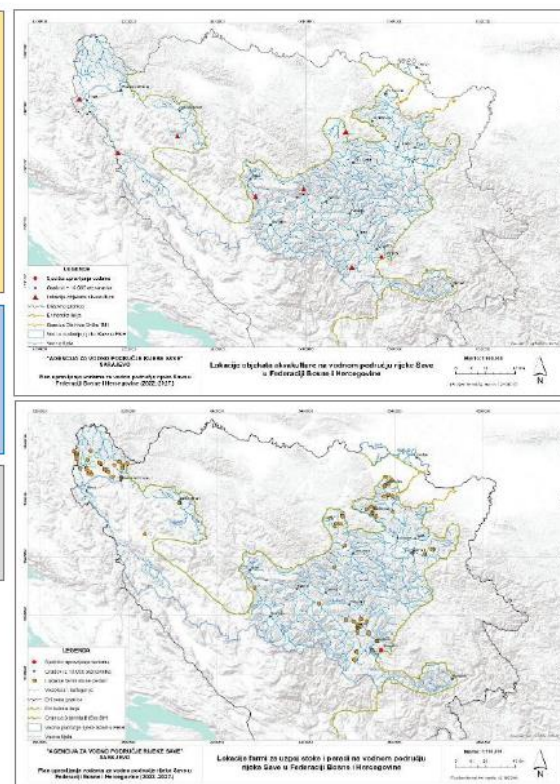
Nacrt plana upravljanja vodama 2022.-2027.

Antropogeni uticaji na vode – Tačkasti izvori zagađenja

Odlagališta otpada: realizovana je mjera izrade Studije procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.). Identifikovano je **771 neuređenih deponija**/odlagališta u 44 općine /grada, (koji su dostavile svoje podatke za potrebe izrade navedene Studije), od čega je **741 tzv. divljih, 30 lokalnih neuređenih**, i jedna sanirana općinska deponija. Određeni su kvantitativni podaci o procijenjenom teretu zagađenja na površinske i podzemne vode izraženom kao sadržaj organskih materija, nutrijenata i prioriternih/specifičnih materija.

Objekti akvakulture: Negativni uticaj objekata akvakulture na površinske vode potiče od riblje hrane, čija upotreba je neophodna da bi se obezbjedila produkcija akvakulture koja je iznad prirodne. Neutrošena hrana sa visokim sadržajem organskog zagađenja, izraženo kao BPK₅, je prvi direktan izvor zagađenja voda.

Farme za uzgoj stoke i peradi: Uglavnom imaju zatvoren sistem proizvodnje tehnoloških otpadnih voda i krutog otpada. Otpadne vode i otpad se propisno odlažu ili koriste u poljoprivredi.

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

12

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

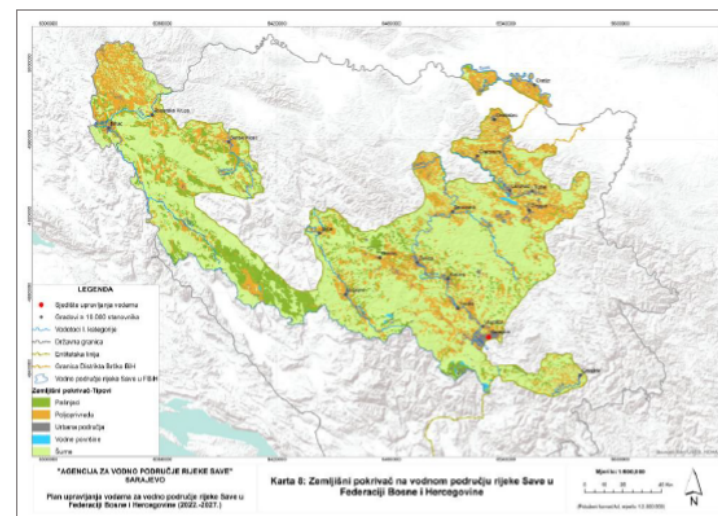
Antropogeni uticaji na vode – Rasuti izvori zagađenja

Stanovništvo: Stanovništvo u naseljima <2.000 st., i stanovništvo u okvirima planiranih aglomeracija, koja nisu obuhvaćena javnim kanalizacionim sistemima. Teret zagađenja: BPK₅, HPK, SM, uk.N i uk.P.

Korištenje zemljišta: (i) poljoprivredno zemljište, (ii) šumske površine, (iii) urbano zemljište, (iii) pašnjaci, (iv) cestovne i željezničke mreže sa pripadajućim površinama. Teret zagađenja: uk.N i uk.P

Ekstenzivan uzgoj stoke: Broj grla, po statističkim godišnjacima, je vezan sa poljoprivrednim površinama. Teret zagađenja: uk.N i uk.P.

Ažuriranjem se posmatraju sva naselja <2.000 st. podsliva rijeke Save u BiH, kao i površine po namjenama.

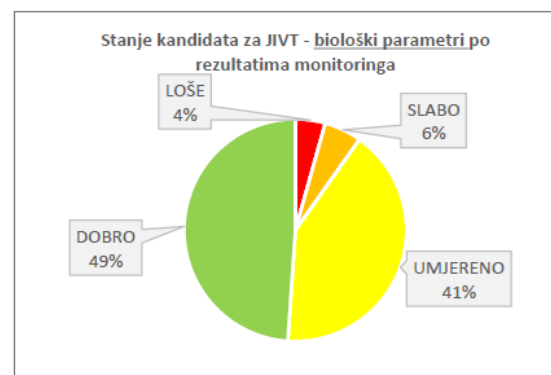
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Hidromorfološki pritisci

„Hidromorfološke odlike površinskih voda, zajedno sa biološkim i osnovnim fizičko-hemijskim, te specifičnim pokazateljima određuju ekološko stanje koje, sa hemijskim, određuje ukupno stanje vodnog tijela površinskih voda.“

133 VT, (od 548 ukupno), se svrstavaju u kategoriju „kandidata za JIVT“

- 92, od 133 VT, su predmet monitoringa. Posmatra se stanje tih VT po biološkim parametrima.
- 45 VT je u stanju „dobro“, što ukazuje da se ta VT ne posmatraju kao JIVT, odnosno posmatraju se kao vodna tijela površinskih voda koja se imaju održavati u stanju najmanje „dobro“.
- 47 VT: rezultati monitoringa po biološkim parametrima pokazuju da su u grupi JIVT, (stanje bioloških parametara kvaliteta je „umjereno“, „slabo“ i „loše“), te će se za njih primjenjivati ocjena stanja po „ekološkom potencijalu“.
- 41 VT u periodu 2011-2018. nisu bila predmet monitoringa, te se ova VT smatraju „kandidatima za JIVT“ dok se za njih ne provede monitoring i utvrdi stanje po biološkim parametrima.

Klasa	Opis	Broj VT-a po pripadajućim klasama i podslivnim područjima				
		Podsliv Bosne	Podsliv Une sa Glinom i Koranom	Podsliv Vrbasa	Podsliv Drine	Neposredni sliv Save
1	Gotovo prirodno	88	38	15	10	13
2	Neznatno promijenjeno	116	43	32	13	16
3	Umjereno promijenjeno	77	7	12	4	7
4	U velikoj mjeri promijenjeno	29	0	3	5	0
5	Izrazito promijenjeno	5	0	0	0	0

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

14

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Ostali pritisci na površinske vode

„Ostali“ pritisci na površinske vode:

- *Eksploatacija sedimenta iz riječnih korita*, (HM pritisak), na 12 odobrenih lokacija (2019.), najviše podsliv rijeke Bosne-donji tok,
- *Termalna zagađenja*, ($T_{max}=30^{\circ}C$): rijeka Željeznica i rijeka Jala,
- *Eksploatacija mineralnih sirovina*: uticaj rada kamenoloma,
- *Rudnici*: neuređene rudarske deponije jalovine i otpadnog materijala,
- Incidentna zagađenja voda,

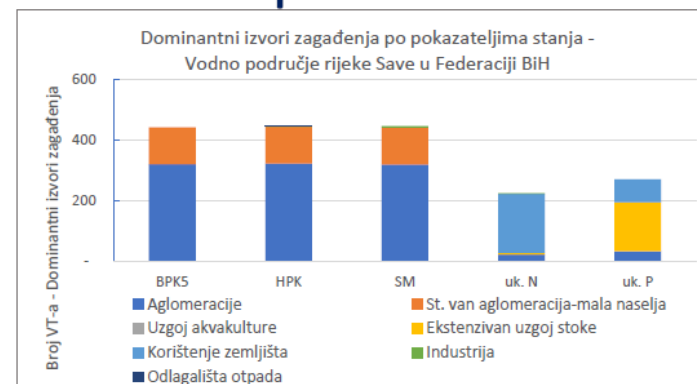
Biološka opterećenja površinskih voda:

- *Uvođenje novih i invazivnih vrsta*: vodeni putevi – mreža kanala, brane, akumulacijska jezera – umjetna veza između vodotoka, akvakultura – prodaja živih životinja, poribljavanje – upotreba živih mamaca, akvaristika, hortikultura (vodeni vrtovi), korištenje stranih vrsta u eksperimentina,
- *Poribljavanje* je glavni uzročnik porasta invazivnih vrsta kako riba tako i drugih organizama,
- *Razvoj patogenih organizama i bolesti*: Ured za veterinarstvo BiH uz suradnju Odjeljenja za akvakulturu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu, i predstavnika veterinarskih inspekcija Federacije BiH i R. Srpske, su napravili model i uspostavili sistem kontrole i praćenje bolesti riba.

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Dominantni izvori zagađenja i pritisci na površinske vode

- Cilj ove analize je prepoznati one pritiske, iskazane kao tereti zagađenja, koji su dominantni po VT površinskih voda, odnosno ukazati na izvore zagađenja koji predstavljaju najveću prijetnju za dostizanje okolišnih ciljeva površinskih voda.
- Primarni/dominantni izvori zagađenja su određeni za svako vodno tijelo površinskih voda, odnosno oni pritisci koji u ukupnom teretu zagađenja sudjeluju sa značajnim procentima - udjeli u ukupnim teretima zagađenja su >50%.

Izvori zagađenja:	Procentualni udjeli po pokazateljima primarnog/dominantnog zagađenja				
	BPK ₅	HPK	SM	uk.N	uk.P
Aglomeracije	73%	72%	72%	11%	13%
Stan. mala naselja	27%	27%	27%	0%	0%
Uzgoj akvakulture	0%	0%	0%	0%	0%
Uzgoj stoke	0%	0%	0%	2%	60%
Korišt. zemljišta	0%	0%	0%	86%	28%
Industrija	0%	0,45%	1,12%	0,88%	0%
Odlagališta otpada	0%	0,22%	0%	0%	0%
Ukupno:	100%	100%	100%	100%	100%

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

16

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

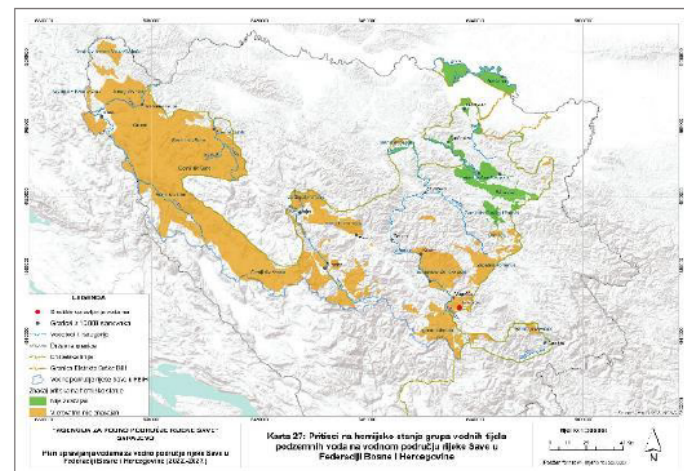
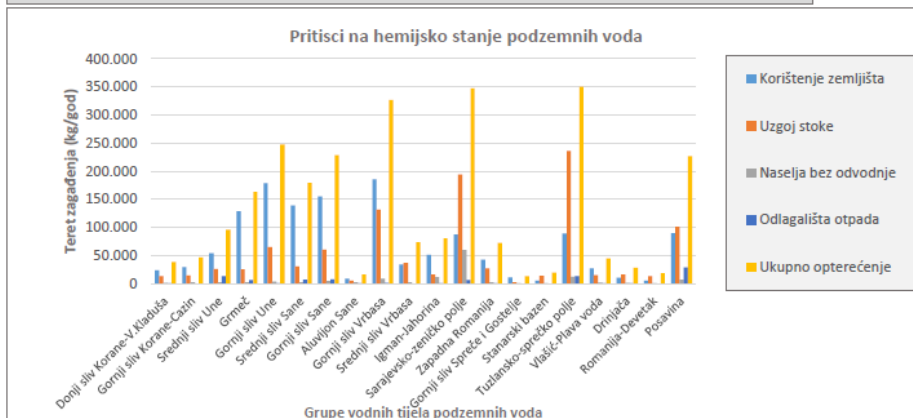
Pritisци na vodna tijela podzemnih voda

Pritisци na hemijsko/kvalitativno stanje podzemnih voda:

- Značajni izvori zagađenja se odnose na: poljoprivredu, šume i pašnjake, uzgoj stoke, naselja i dijelove naselja bez uređenih kanalizacionih sistema te na odlagališta otpada.
- Kao pokazatelj zagađenja se koriste vrijednosti ukupnog azota, (uk.N).
- Rezultati procjene pritiska na hemijsko stanje podzemnih voda ukazuju na dominantnost pritiska od korištenje zemljišta, odnosno od poljoprivrede.
- Pritisци od naselja, ili dijelova aglomeracija bez uređene odvodnje otpadnih voda te od odlagališta otpada su znatno blaži.

Ocjena značaja pritiska na hemijsko stanje podzemnih voda:

- „Nije značajan“: proračunate koncentracije zagađenja su ispod graničnih, a rezultati monitoringa pokazuju da je VT podzemnih voda u dobrom hemijskom stanju.
- „Vjerovatno nije značajan“: proračunate vrijednosti koncentracije zagađenja (NH₃, NO₃) su ispod graničnih.

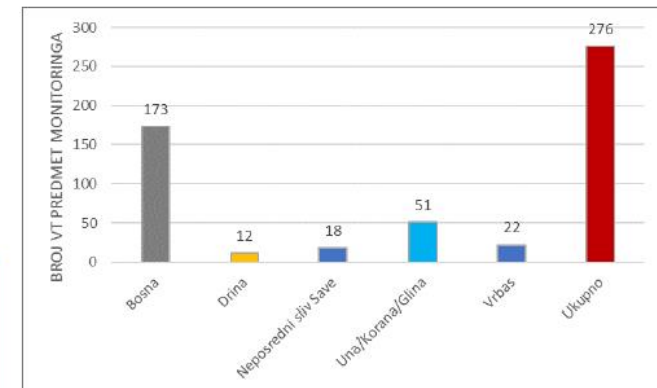

27.

17

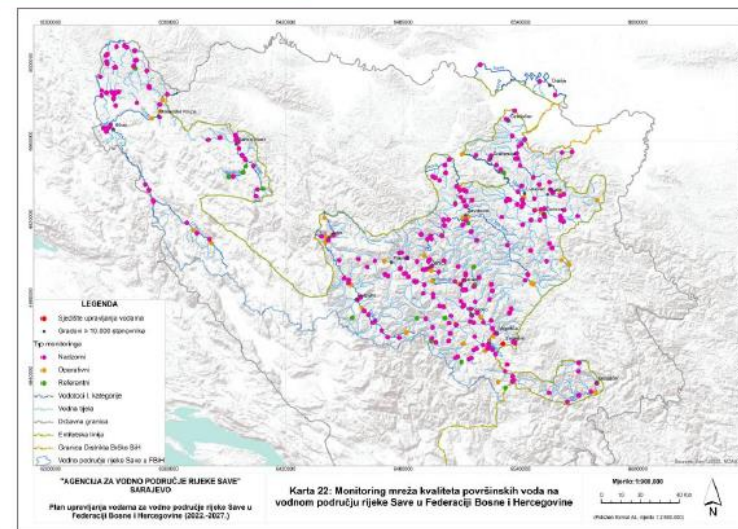
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Monitoring površinskih voda

Ažuriranje ovog poglavlja Plana upravljanja 2016.-2021. je izvršeno na osnovu obrade i analize rezultata monitoringa površinskih voda u periodu 2014.-2018., i podzemnih voda u periodu 2016.-2019.

Monitoring površinskih voda:

- Programom mjera Plana upravljanja 2016.-2021. bilo je planirano da se ispituju sva vodna tijela na vodotocima površine sliva većim od 10 km² kako bi se ustanovilo njihovo stanje.
- U periodu od 2014. – 2018. godine monitoring je obuhvatio 226 monitoring mjesta, od čega je 195 novih u odnosu na period 2011. – 2013. godine. Ukupan broj VT obuhvaćenih monitoringom u periodu 2011. – 2018. iznosi 276, odnosno 50% tada prepoznatih – 533 VT.
- U 2019. i 2020. godini monitoringom je obuhvaćeno još 74 nova VT.
- U skladu s Pravilnikom o monitoringu u područjima podložnim eutrofikaciji i osjetljivim na nitrata, u 2019. godini se provodio monitoring u tim područjima koja su proglašena zaštićenim područjima - ukupno 24 VT, odnosno 33 mjerna mjesta. (Zaštićeno područje).

28/4/21

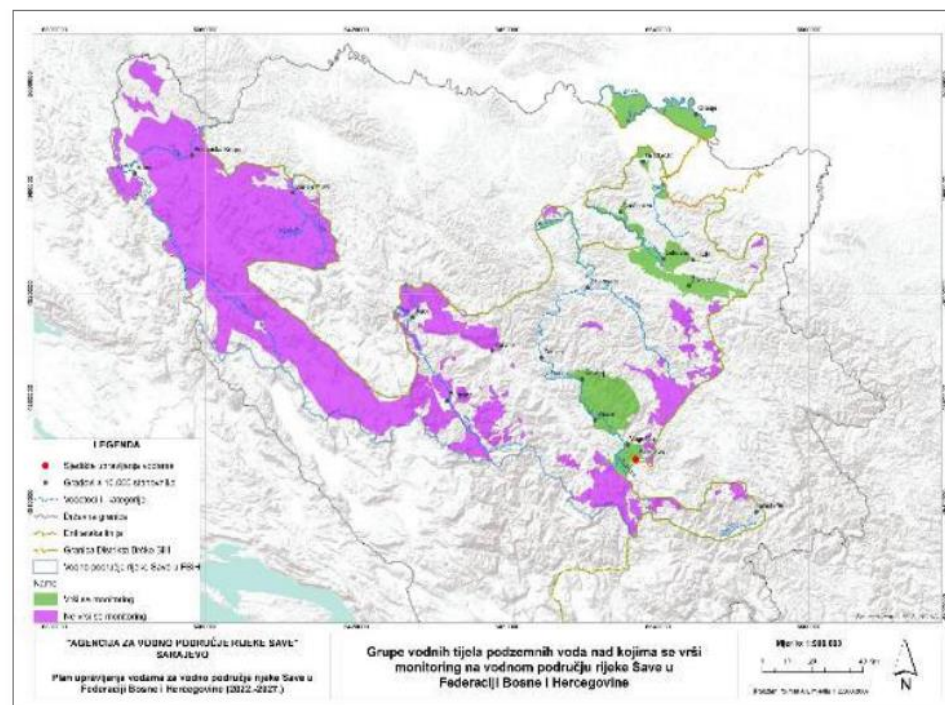
Plan upravljanja 2022.-2027.

19

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Monitoring podzemnih voda

Monitoring podzemnih voda:

- Sistematski monitoring nivoa podzemnih voda i temperature se vrši na 12 automatskih stanica, (2019.god.). (GVTPV Posavina, Sarajevsko-zeničko polje, Tuzlansko-sprečko polje).
- Do 2020. god. nije uspostavljena analiza fizičko – hemijskih parametara kvaliteta podzemnih voda.
- Monitoring podzemnih voda je potrebno provoditi i planirati za različite tipove akvifera, odnosno tijela podzemnih voda različitih struktura poroznosti.

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

20

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Ocjena stanja i procjena rizika za VT površinskih i podzemnih voda

Ažuriranje ovog poglavlja rađeno je na osnovu dokumenata:

- Analiza pritisaka i uticaja, procjena rizika na površinskim i podzemnim vodnim tijelima na slivu rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.): Na bazi rezultata ove studije izvršena je ocjena stanja i procjena rizika na osnovu pritisaka: (stanovništvo, poljoprivreda, industrija, saobraćaj, stočarstvo, akvakultura), ...
- Ažuriranje biotičke tipologije, granica ekoregiona i subregiona, referentnih uslova i bioloških parametara za ocjenu stanja voda, (2019.), na osnovu koje je izvršeno poređenje referentnih i najlošijih vrijednosti za odabrane metrike bioloških parametara primjenjenih za određivanje stanja voda.
- Studija hidromorfoloških pritisaka i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.): Na osnovu rezultata studije izvršena je ocjena ekološkog stanja, po HM parametrima.
- Studija procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.), čiji su rezultati korišteni za procjenu rizika nedostizanja dobrog stanja površinskih i podzemnih voda.
- **Inovirani podaci monitoringa površinskih voda, koji provodi AVP Sava.**

Ocjena stanja VT površinskih voda na osnovu rezultata monitoringa:

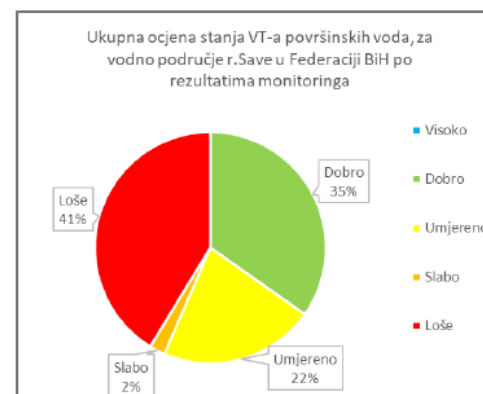
- Stanje površinskih voda se određuje ocjenom ekološkog i hemijskog stanja vodnih tijela.
- Ekološko stanje površinskih voda se određuje na osnovu: bioloških komponenti; hidromorfoloških, hemijskih i fizičko-hemijskih komponenti, te specifičnih zagađujućih materija koji podržavaju biološke komponente. Ocjena ekološkog stanja je izvršena shodno uputama o načinu ocjenjivanja CIS priručnika br. 13 .- Sveobuhvatni pristup klasifikaciji ekološkog statusa i ekološkog potencijala.
- Hemijsko stanje površinskih voda se određuje u odnosu na prioritetne i druge zagađujuće materije. Ocjena hemijskog stanja kvaliteta voda je usklađena sa načinom ocjenjivanja i graničnim vrijednostima preuzetim iz Odluke .
- Ukupno stanje vodnih tijela površinskih voda se određuje usporedbom hemijskog i ekološkog stanja pri čemu se za finalnu ocjenu bira ono koje je lošije. „Dobro stanje površinske vode“ označava stanje tijela površinske vode kada oba stanja, ekološko i hemijsko, imaju najmanje stanje "dobar".
- **Ocjena stanja površinskih voda se uradila za 276 VT na osnovu rezultata godišnjih monitoringa za period 2011.-2018.**

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Ocjena stanja vodnih tijela površinskih voda

Stanje vodnih tijela površinskih voda vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH po osnovu provedenog monitoringa u periodu 2011.2013. i 2014.-2018.

Broj VT-a- po ocjeni stanja				
Ekološko stanje		Hemijsko stanje		Ukupna ocjena stanja
Visoko	-	-	-	-
Dobro	121	Dobro	155	96
Umjereno	137	-	-	60
Slabo	13	-	-	6
Loše	4	Loše	114	114
Ukupno:	275		269	276

- Monitoringom je obuhvaćeno: 55% vodnih tijela podsliva rijeke Bosne, 36% vodnih tijela podsliva rijeke Drine, 45% vodnih tijela neposrednog sliva rijeke Save, 53% vodnih tijela u podslivu rijeke Une sa Glinom i Koranom te 35% vodnih tijela u podslivu rijeke Vrbas
- **35%** od ukupnog broja VT je ocijenjeno sa „dobrim“ stanjem dok je preostalih 65% sa stanjem „umjereno“, „slabo“ ili „loše“. Posmatrajući ekološko stanje, **44%** od ukupnog broja VT je u „**dobrom ekološkom stanju**“, dok je 58% od ukupnog broja u „**dobrom hemijskom stanju**“.
- Po podslivnim područjima situacija je najbolja na podslivu rijeke Une, sa Glinom i Koranom, gdje je 57% od ukupnog broja VT pod monitoringom ocijenjeno sa stanjem „dobro“. Na podslivu rijeke Bosne ovako je ocijenjeno 28%, na podslivu rijeke Drine 33% a na neposrednom slivu rijeke Save 22% od ukupnog broja VT.
- **BPK₅: 96%** VT koja su bila predmet monitoringa su u granicama za „dobro“ i „visoko“ ekološko stanje. **Uk.N**, taj procenat iznosi **94%** od VT koja su bila predmet monitoringa. **Uk.P** taj procenat - **84%** od VT koja su bila predmet monitoringa.

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

22

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Procjena rizika za vodna tijela površinskih voda

Procjena rizika za vodna tijela površinskih voda na osnovu analize pritisaka:

- Za VT površinskih voda, za koja još ne postoje rezultati monitoringa, je na osnovu rezultata analize pritisaka, tereta zagađenja i koncentracija pokazatelja zagađenja izvršena procjena rizika dostizanja ekoloških ciljeva. Ovakvih VT-a ima 272.
- Pritisци na VT površinskih voda su iskazani kroz organsko i zagađenje nutrijentima po pokazateljima: BPK₅, HPK, uk.N i uk.P, kao i kroz suspendovane materije (SM).
- VT „nije pod rizikom“: dobivene (proračunate) koncentracije pokazatelja zagađenja su niže od graničnih za dobro stanje datog tipa površinskih voda,
- VT je „vjerovatno pod rizikom“: dobivene koncentracije pokazatelja zagađenja su u granicama vrijednosti za umjereno stanje datog tipa voda, i
- VT je „pod rizikom“: dobivene koncentracije pokazatelja zagađenja su više od graničnih za umjereno stanje datog tipa voda.

R.b.	Podsliv	Procjena rizika dostizanja okolišnih ciljeva, po broju VT-a			
		Pod rizikom	Vjerovatno pod rizikom	Nije pod rizikom	Ukupno
1	Rijeka Una sa Glinom i Koranom	29	7	9	45
2	Rijeka Vrbas	13	12	15	40
3	Rijeka Bosna	87	21	36	144
4	Rijeka Drina	12	4	5	21
5	Neposredni sliv rijeke Save	21	0	1	22
Ukupno:		162	44	66	272

28/4/21

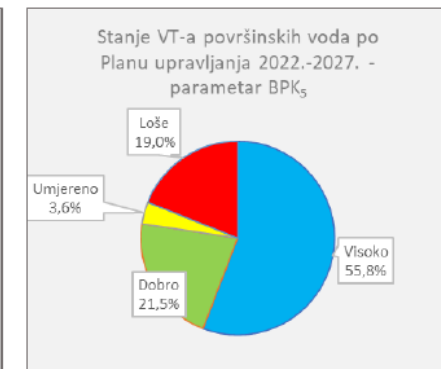
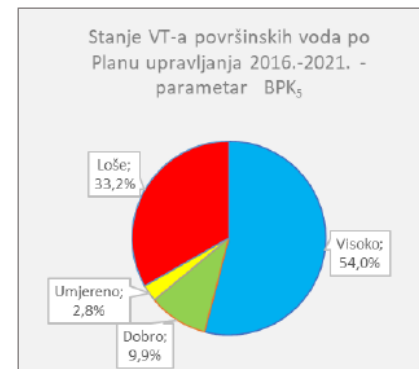
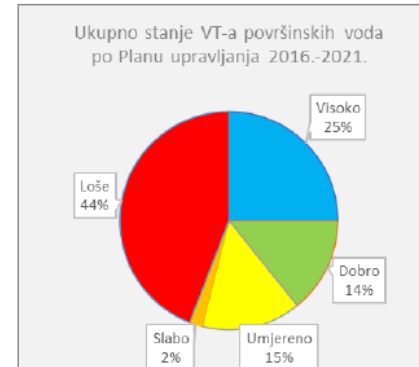
Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

23

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Poređenje stanja VT površinskih voda po Planu upravljanja 2016.-2021. i Planu upravljanja 2022.-2027.

- Stanje VT-a površinskih voda je Planom upravljanja 2016.-2021. određeno na osnovu rezultata monitoringa u periodu 2011.-2013. i na osnovu provedena analize pritiska, po tada raspoloživim podacima.
- Stanje površinskih voda po Planu upravljanja 2022.-2027. je određeno na osnovu godišnjih monitoringa 2014.-2018., i na osnovu analize pritiska, odnosno antropogenih uticaja na vode.
- Stanje VT-a površinskih voda je po Planu upravljanja 2022.-2027. ocjenjivano na osnovu sveobuhvatnijeg monitoringa: 276 VT obuhvaćenih monitoringom, naspram 80 VT-a obuhvaćenih monitoringom u periodu 2011.-2013. - što je bila osnova za rad Plana upravljanja 2016.-2021.
- Analiza pritiska, u okvirima Plana upravljanja 2022.-2027., je urađena sa kompletnijim ulaznim podacima. Do konca 2019. su urađene studije o: (i) hidromorfološkim pritiscima i njihovim uticajima, (ii) teretima zagađenja deponija, (iii) o azuriranju biotičke tipologije i referentnim uslovima bioloških parametara.

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

24

Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.

Poređenje stanja VT podzemnih voda po Planu upravljanja 2016.-2021. i Planu upravljanja 2022.-2027.

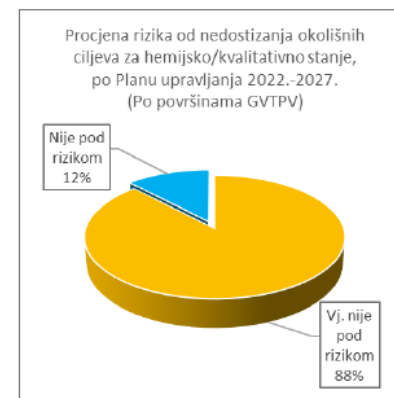
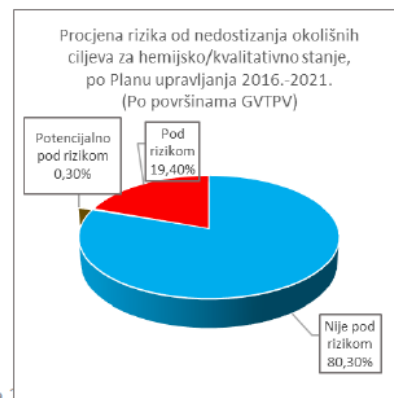
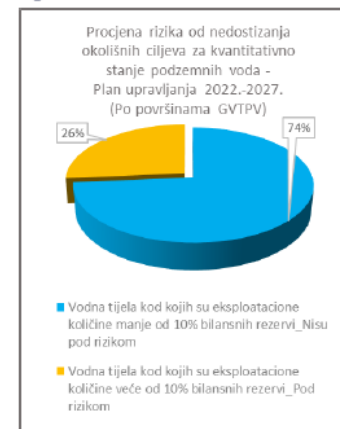
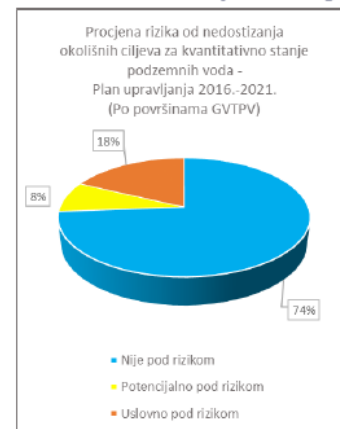
- Procjena rizika u pogledu nedostizanja okolišnih ciljeva usljed kvantitativnih pritisaka na GVTPV:**

Uglavnom se ne eksploatiše više vode nego to dozvoljavaju bilansne rezerve. (Posebno važno obzirom su podzemne vode u većini slučajeva osnovni resurs za vodosnabdijevanje stanovništva pitkom vodom.)

- Procjena rizika u pogledu nedostizanja okolišnih ciljeva usljed kvalitativnog pritiska na GVTPV:**

Iz prethodnih ilustracija je vidljivo da procenat površina GVTPV koja ili nisu pod rizikom od nedostizanja okolišnih ciljeva za hemijska/kvalitativna stanja, ili vjerovatno nisu pod rizikom, prelazi 80%.

U oba plana upravljanja se ukazuje na relativno dobru očuvanost kvaliteta podzemnih voda i na neophodnost intenziviranja sveobuhvatnog monitoringa ovog vodnog resursa.

28/4/21

Plan upravljanja

Plan upravljanja 2022.-2027.

Ekonomске analize korištenja voda

Za ažuriranje ovog poglavlja korišteni su inovirani:

- Statistički podaci: Konačni rezultati popisa stanovništva iz 2013. a koji su objavljeni 2016., bruto društveni proizvod (BDP), zaposlenost i plate u Federaciji BiH te bruto dodana vrijednost (BDV), i
- Podaci o korištenju voda sa kojima raspolaže AVP Sava.

R.br.	Vrsta potrošnje	Planske potrebe za vodom, (m ³ /god), po godinama		Trend promjene (%)
		2022.g.	2027.g.	
1	Vodosnabdijevanje stanovništva i privrede sa javnih vodovodnih sistema	94.437.706	96.203.722	1,9%
2	Vodosnabdijevanje stanovništva putem „lokalnih“ vodovoda.	76.135.788	73.687.018	-3,2%
3	Potrebe za navodnjavanje poljoprivrednih površina po postojećim razvojnim projektima	1.086.000	5.526.440	409%
4	Industrija, vlastiti izvori vodosnabdijevanja	65.995.319	59.395.787	-10%
	Ukupno:	237.654.813	234.812.967	-1,2%

Ključni ekonomski pokazatelji za Federaciju BiH i vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH:

- Evidentan je rast ekonomske aktivnosti u periodu 2013.-2019.,
- Vrijednosti BDP: od 7.831 KM/st. u 2013. do 10.562 KM/st. u 2019.
- Netto plata u Federaciji BiH, 2018., iznosi 889 KM/mj.
- Korištenje voda u 2019.: (i) zahvaćeno 170,5 M m³, (ii) isporučeno (domaćinstvo, industrija, mala privreda, ..) 50 M m³, (iii) neoprihodovano 120,5 M m³.

Mogući izvori finansiranja projekata u okviru sektora voda:

- Korisnici voda, kroz plaćanje vodnih usluga,
- Fiskalni prihodi, budžetska sredstva svih nivoa,
- Nepovratna sredstva i donacije,
- Kreditna zaduženja i ulaganje dioničkog kapitala,
- Vodne naknade.

Plan upravljanja 2022.-2027.

Značajna pitanja upravljanja vodama

Značajna pitanja upravljanja vodama se postavljaju radi pravilnijeg određivanja pripadajućih mjera.

Određena su na osnovu:

- značajnih pitanja iz Plana upravljanja 2016.-2021.,
- informacija o stepenu realizacije mjera po značajnim pitanjima, za presjek stanja –kraj decembra 2019., i
- informacija o stanju voda ili aktivnostima koje se provode u okviru sektora voda Federacije BiH.

Određena se pitanja upravljanja vodama, po svojoj važnosti i uticajima na dostizanje okolinskih ciljeva, mogu svrstati u grupu značajnih. Zbog nedostatka podloga/podataka na osnovu kojih bi se odredile pripadajuće aktivnosti takva pitanja su imenovana kao „**potencijalno značajna**“.

R.br.	Značajna pitanja upravljanja vodama za period 2016-2021	Značajna pitanja upravljanja vodama za period 2022-2027:
1	Zagađenje površinskih voda organskim supstancama	Zagađenje površinskih voda organskim materijama
2	Zagađenje površinskih voda nutrijentima	Zagađenje površinskih voda nutrijentima
3	Zagađenje površinskih voda opasnim supstancama	Zagađenje površinskih voda prioriternim i specifičnim materijama
4	Hidromorfološke promjene površinskih vodnih tijela	Hidromorfološke promjene
5	Promjene kvaliteta podzemnih voda	Kvalitet podzemnih voda
6	Promjene kvantiteta podzemnih voda	Kvantitet podzemnih voda
7	Nedovoljan povrat troškova vodnih usluga	Nedovoljan povrat vodnih usluga
8		Povećanje procenta obuhvata stanovništva javnim vodovodnim sistemima
9		Strane i invazivne vrste vodne flore i faune
10		Neregulisano odlaganje krutog otpada

R.br.:	Potencijalno značajna pitanja upravljanja vodama za period 2016.-2021.:	Potencijalno značajna pitanja upravljanja vodama za period 2022.-2027.:
1	Jačanje vertikalne i horizontalne međusektorske koordinacije	Jačanje verikalne i horizontalne međusektorske koordinacije
2	Neregulisano odlaganje krutog i rudarskog otpada	Neregulisano odlaganje rudarskog otpada
3	Upravljanje potrebama za vodom	Upravljanje potrebama za vodom
4	Kvalitativni i kvantitativni aspekti upravljanja transportom riječnog sedimenta	Kvalitativni i kvantitativni aspekti upravljanja transportom riječnog sedimenta

Plan upravljanja 2022.-2027. Integraciona pitanja

Radi obezbjeđenja integracije okolišnih, tehničkih i socio-ekonomskih aspekata upravljanja vodama, u cilju održivog korištenja voda, neophodna je međusektorska saradnja:

- upravljanje rizicima od poplava,
- održivo hidroenergetsko korištenje voda,
- riječna plovidba,
- poljoprivredne aktivnosti,
- zaštita prirode,
- suše i oskudice vode, i
- klimatske promjene.

R.br.	Projekat hidroelektrane	Vodotok	Lokacija	Stepen razrade projektne dokumentacije	Kota uspora	Okvirna inst. snaga "pi"	Godišnja proizvodnja obnovljive energije "Eg"
					(m n.m.)	(MW)	(GWh)
Javni interes. Odluka Vlade Federacije BiH							
1	Vranduk	Bosna	Zenica	Idejni projekat	293,5	20	95,8
2	Janjići	Bosna	Janjići	Idejni projekat	341,8	15,75	77,26
3	Kovanići	Bosna	Kovanići	Predstudija izvodljivosti	263,5	9,1	46,2
4	Vinac	Vrbas	Vinac	Studija korištenja Vrbasa	435	10	61,3
5	Ustikolina	Drina	Ustikol.	Idejni projekat	373	63,6	234,55
6	Čaplje	Sana	Čaplje	Idejni projekat	178	12	56,8
7	Maglaj	Bosna	Maglaj	Studija korištenja Bosne	170,2	11,7	68,8
8	Bradići (Komšići)	Bosna	Maglaj	Studija korištenja Bosne	182,5	11,7	67,7
9	Goražde	Drina	Goražde	Studija korištenja Drine	358,5	37	169,9
10	Una Kostelaneks	Una	Bihać	Idejni projekat	210,5	6,4	24
11	Mala HE Čatići, Kakanj	Bosna	Kakanj	Idejno rješenje	389,5	4,69	22,57
12	Mala HE Kljajići	Sanica	Sanski Most	Studija korištenja Sanice	199	6,4	16
13	Dolina	Bosna	Maglaj	Studija korištenja Bosne	202,5	11,7	59,7
14	Globarica	Bosna	Maglaj	Studija korištenja Bosne	192,5	11,7	63,5
15	Želeće	Bosna	Želeće	Studija korištenja Bosne	244,5	5,3	28,5
16	Mala HE Lašva	Bosna	Lašva	Studija korištenja Bosne	351,5	5,7	28,5

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

28

Plan upravljanja 2022.-2027.

Okolišni ciljevi upravljanja vodama

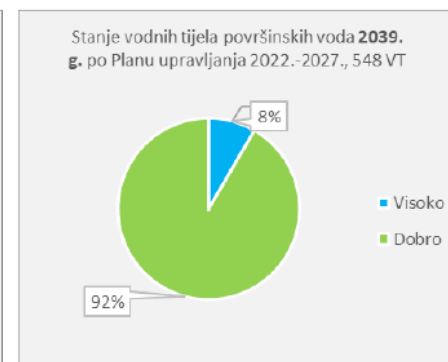
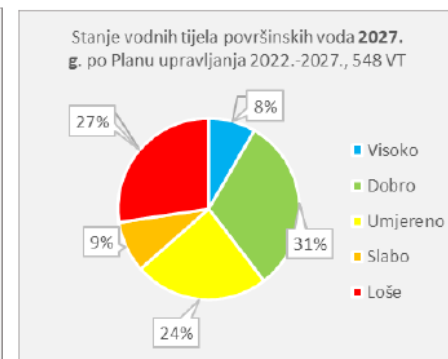
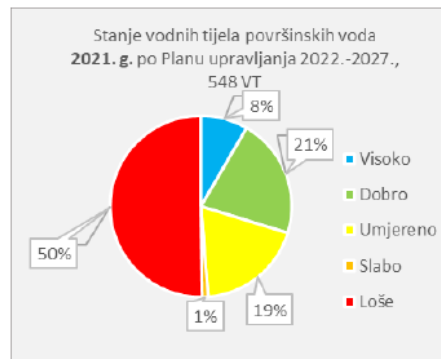
Okolišni ciljevi upravljanja vodama, propisani ODV, su nepromjenjeni u odnosu na Plan upravljanja 2016.-2021., ali se ažuriranjem došlo do novih saznanja, (Karakterizacijski izvještaj Plana upravljanja 2022.-2027.), koja su uticala na definiranje novelirane dinamike dostizanja okolišnih ciljeva za površinske i podzemne vode.

Površinske vode:

- Okolišni ciljevi upravljanja vodama su postavljeni radi obezbjeđenja dugoročnog i održivog korištenja vodnih resursa te planiranja i provođenja mjera radi održanja i zaštite akvatičnog okoliša.
- Predviđena su 4 ciklusa realizacije okolišnih ciljeva kroz planove upravljanja u Federaciji BiH: 2016.-2021., 2022.-2027., 2028.-2033., kako je definisano po ODV u zemljama EU, a četvrti ciklus: 2034.-2039. je dodatni u odnosu na zemlje EU zbog nepovoljnog početnog položaja BiH u aktivnostima zaštite voda.
- Poređenje dinamike dostizanja okolišnih ciljeva za površinske vode po Planu upravljanja 2016.-2021. sa rezultatima monitoringa 2011.-2013. i 2014.-2018., i analizom pritiska po Planu upravljanja 2022.-2027., ukazuju da dinamika dostizanja okolišnih ciljeva ne ide planiranim tokom.

Podzemne vode:

- Sprječavanje pogoršanja stanja VT-a površinskih i podzemnih voda i postizanje najmanje dobrog stanja.
- Većina VT podzemnih voda ima ili prekogranični ili međuentitetski karakter, uključujući i VT-a koja se dijelom prostiru u Brčko distriktu BiH.
- Planiranje dostizanja okolišnih ciljeva za podzemne vode podrazumjeva prvenstveno razvoj monitoringa kvaliteta i kvantiteta ovih voda

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

29

Plan upravljanja 2022.-2027.

Program mjera_Podloge za definiranje mjera

Ažuriranje Programa mjera iz planskog perioda 2016.-2021. podrazumjeva prikupljanje podataka o provedenim mjerama za taj planski period, što je podloga za koncipiranje ažuriranog Programa mjera za period 2022.-2027.

Program mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. je urađen za „značajna“ i „potencijalno značajna pitanja“ upravljanja vodama, uzimajući u obzir i „ključne tipove mjera - KTM“ koji su svojom numeracijom naznačeni uz svaku mjeru iz programa.

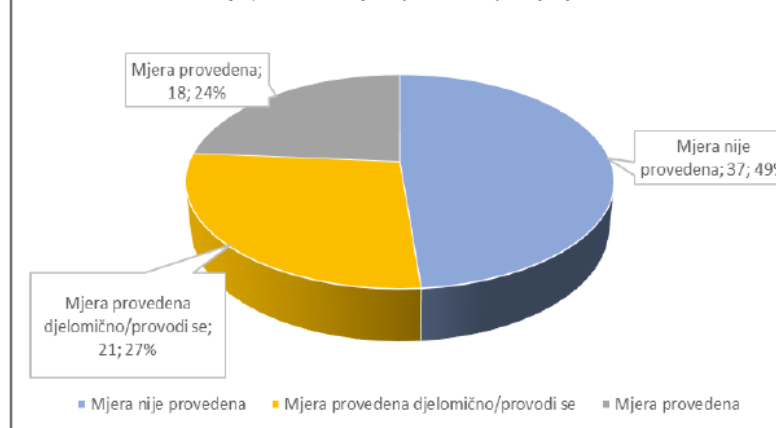
Predviđeno 76 mjera za planski period 2016.-2021.

Ažurirano je na osnovu podloga za definiranje programa mjera:

- i. Značajna pitanja upravljanja vodama,
- ii. Karakterizacijski izvještaj,
- iii. Okolišni ciljevi upravljanja vodama,
- iv. Izvještaji o implementaciji/stepenu izvršenja programa mjera Plana upravljanja (2016.-2021.).

28/4/21

Prikaz izvršenja planiranih mjera po Planu upravljanja 2016.-2021.

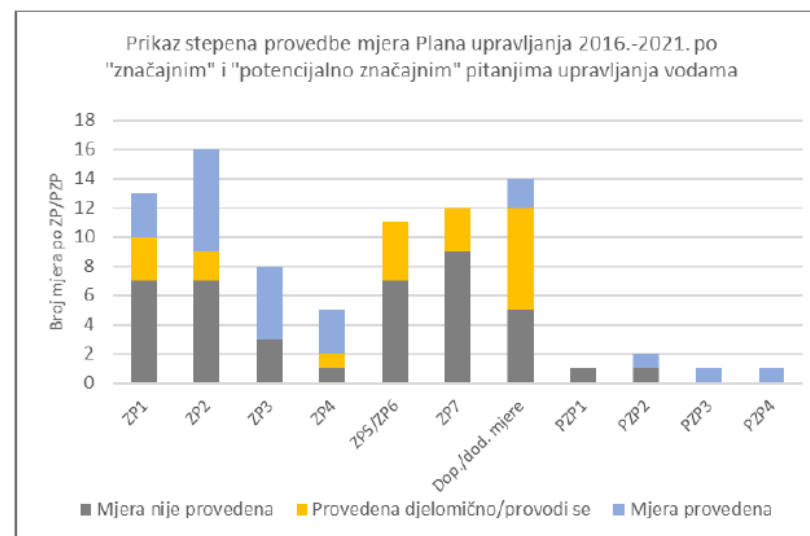
Plan upravljanja 2022.-2027.

30

Plan upravljanja 2022.-2027.

Program mjera_Podloge za definiranje mjera

Prvedba mjera planiranih po "značajnim"/"potencijalno značajnim" pitanjima upravljanja vodama po Planu upravljanja 2016.-2021.			
Značajno/Potencijalno značajno pitanje	Mjera nije provedena	Provedena djelomično/provodi se	Mjera provedena
ZP1: Zagađenje površinskih voda organskim supstancama	7	3	3
ZP2: Zagađenje površinskih voda nutrijentima	7	2	7
ZP3: Zagađenje površinskih voda opasnim supstancama	3	0	5
ZP4: Hidromorfološke promjene površinskih vodnih tijela	1	1	3
ZP5/ZP6: Promjene kvaliteta/kvantiteta podzemnih voda	7	4	0
ZP7: Nedovoljan povrat troškova vodnih usluga	9	3	0
Dopunske - dodatne mjere	5	7	2
PZP1: Jačanje vertikalne i horizontalne međusektorske koordinacije	1	0	0
PZP2: Neregulisano odlaganje krutog i rudarskog otpada	1	0	1
PZP3: Upravljanje potrebama za vodom	0	0	1
PZP4: Kvalitativni i kvantitativni aspekti upravljanja transportom riječnog sedimenta	0	0	1
ZP – značajno pitanje			
PZP – potencijalno značajno pitanje			

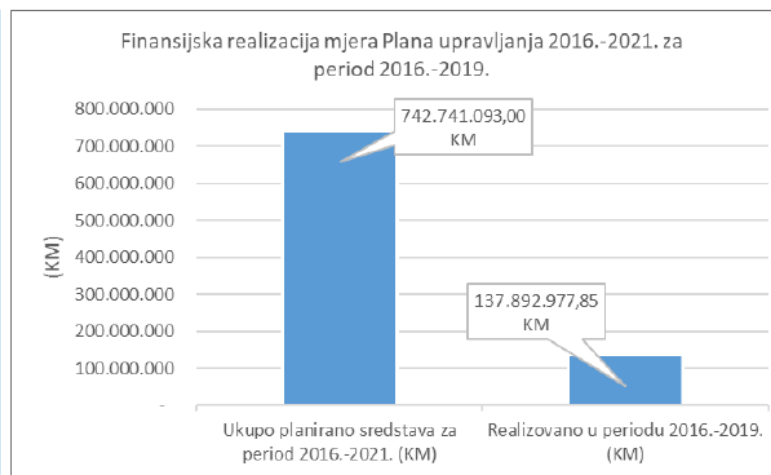

Plan upravljanja 2022.-2027.

Program mjera_Podloge za definiranje mjera

Ocjena stepena provedenih mjera po finansijskim pokazateljima, u planskom periodu 2016.-2021.:

- AVP Sava je pripremila „Izveštaje o implementaciji programa mjera Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2016.-2021.)“, za 2016. i 2017., kao i za 2018. i 2019. godinu.
- Najviše sredstava u periodu 2016. - 2019. godini uloženo je u realizaciju mjere **KTM 1** (Konstrukcija ili nadogradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda) – **59.458.244,90 KM**, (19% od planiranog - 317.544.427 KM).
- U realizaciju **KTM 8** (Tehničke mjere poboljšanja efikasnog korištenja voda za navodnjavanje, industriju, energetiku i domaćinstva) je u periodu 2016.-2019. godina uloženo **39.751.543 KM**, (oko 10% od planiranog - 388.666.666 KM).
- Za realizaciju svih mjera iz Plana upravljanja 2016.-2021. potrebno ukupno **742.741.093 KM**. U periodu 2016.-2019. realizovano je **137.892.977,85 KM**.
- Ukupno, Program mjera Plana upravljanja 2016.-2021., za period 2016.-2019., realizovan je u procentu **od oko 19% po finansijskim pokazateljima**.

Plan upravljanja 2022.-2027. Program mjera

Program mjera 2022.-2027.:

- Mjere grupisane i prikazane oko „značajnih“ i „potencijalno značajnih“ pitanja upravljanja vodama, sa naznakama pripadajućih „ključnih tipova mjera“ (KTM) po ODV.
- Određene mjere su nastale kao rezultat izmjena „značajnih“ pitanja upravljanja vodama po Planu upravljanja 2022.-2027.
- Mjere po Planu upravljanja 2016.-2021., čija je realizacija u toku, se protežu i na planski period 2022.-2027.

Tipovi mjera:

Osnovne: puna transpozicija 4 EU Direktive koje su vezane za „značajna pitanja upravljanja vodama“:

- EU Direktiva o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC),
- Direktiva o zaštiti voda od zagađenja uzrokovanog nitratima (91/676/EEC),
- Direktiva o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju (2020/2184),
- Direktiva o očuvanju prirodnih staništa (92/43/EEC)

Dopunske:

- Zakonodavne mjere,
- Administrativno-institucionalne mjere,
- Istraživačko-studijske, i
- Ostale mjere.

70 mjera grupisanih po „značajnim“ i „potencijalno značajnim“ pitanjima upravljanja vodama.

ID mjere po PU 2016.-2021.	ID mjere po PU 2022.-2027.	Plan upravljanja 2016.-2021.			Plan upravljanja 2022.-2027.		Odgovorne institucije za realizaciju mjere
		Opis mjere	Obrazloženje mjere	Obrazloženje realizacije mjere	Opis mjere	Obrazloženje mjere	
OSNOVNE MJERE							
1	1	Nadograditi postojeće ili izgraditi nove kanalizacione sisteme u određenim (većim) urbanim naseljima, (KTM 1).	U Tabeli 9 pratećeg dokumenta 13. "program mjera je dat pregled kanalizacionih sistema koji će biti izgrađeni do 2021.	Procenat realizacije mjere u četvorogodišnjem periodu 2016./2019. od 19% pokazuje da su kapaciteti ulaganja u komunalni sektor voda nedovoljni. Dosadašnja ulaganja od oko 60 miliona KM, koja predstavljaju značajne sume za Federaciju BiH, odnosno vodno područje rijeke Save, su daleko ispod planiranog a plan je napravljen u skladu sa dostizanjem okolišnih ciljeva za površinske vode.	Nastavak nadogradnje postojećih i/ili izgradnja novih kanalizacionih sistema u određenim (većim) urbanim naseljima, (KTM 1).	Nastavak proširenja postojećih i izgradnja novih javnih kanalizacionih sistema, u skladu sa planovima navedenim u Uredbi o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Sl. novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20), član 5. Rokovi za izgradnju javnih kanalizacionih sistema.	Kantoni, gradovi/općine, JKP, FMPVŠ, FMF, AVP Sava, FzZO FBiH

28/4/21

Plan upravljanja 2022.-2027.

33

Plan upravljanja 2022.-2027.

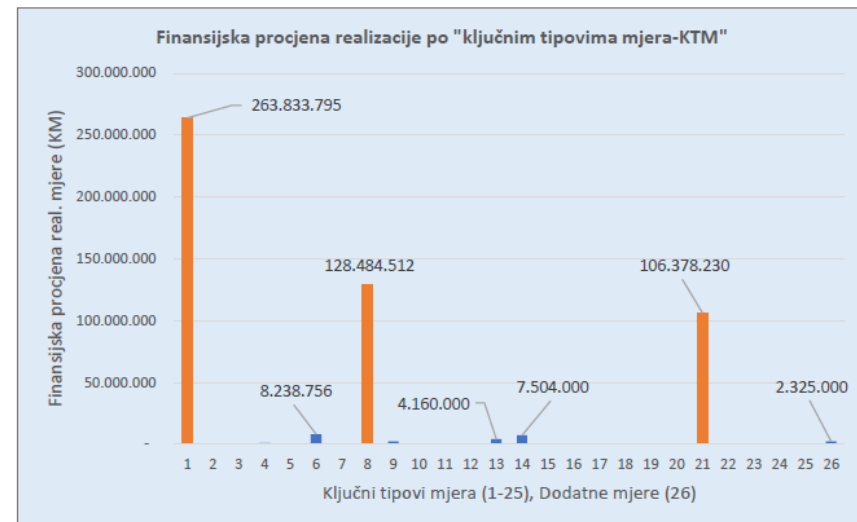
Program mjera_Troškovi implementacije

Procijenjuje se da je ukupno, po Programu mjera Plana upravljanja 2022.-2027., potrebno realizirati **524.824.292 KM**.

Posmatrajući samo po „ključnim tipovima mjera-KTM“ ODV (u kojima ne postoji kategorija: izrada akcionih planova, studijske dokumentacije, podzakonskih akata, smjernica, uputstava, ...) finansijska procjena je 522.499.292 KM.

Najveća finansijska sredstva je potrebno realizirati:

- **KTM 1:** Konstrukcija ili nadogradnja uređaja/postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (UPOV),
- **KTM 8:** Tehničke mjere poboljšanja efikasnog korištenja voda za navodnjavanje, industriju, energetiku i domaćinstva, što podrazumjeva i povećanje obuhvata stanovništva javnim vodovodima i smanjenje neoprihodovane vode,
- **KTM 13:** Mjere zaštite voda za piće (npr. uspostavljanje zaštitnih zona, tampon zona itd.),
- **KTM 21:** Mjere za sprječavanje ili kontrolu unosa zagađenja od urbanih područja, transporta i infrastrukture, gdje se planira saniranje nelegalnih odlagališta otpada koja direktno ugrožavaju kvalitet površinskih i podzemnih voda.
- Uglavnom, radi se o **mjerama u komunalnom vodnom sektoru** – upravljanje otpadnim vodama i unaprjeđenje vodosnabdijevanja stanovništva, grupisane u okvirima KTM 1, 8, 13 i 21, i koje ukupno iznose 502.856.536 KM, (ili **96% od ukupno procjenjenih sredstava potrebnih za implementaciju KTM-ova**).

Plan upravljanja 2022.-2027.

Program mjera_Mogući izvori finansiranja

KTM 8: Mjere poboljšanja efikasnog korištenja voda za navodnjavanje, industriju, energetiku i domaćinstva		
Planirani iznos za period 2022.-2027.:		
128.484.512 KM		
Mogući izvor finansiranja	Procjena iznosa (KM)	(%) od ukupno
Budžet Federacije BiH	14.647.234	11,4
Kantonalni budžeti	23.384.181	18,2
	(po osnovu ostalih budžetskih prihoda)	
Gradovi/općine	4.496.957	3,5
	(Kroz budžete ili izdavanjem obveznica)	
Sredstva JKP	25.311.448	19,7
Međunarodne finansijske institucije	60.644.689	47,2
	(Kreditna zaduženja i predpristupni fondovi EU)	

U periodu 2022.-2027., na vodnom području rijeke Save Federacije BiH, očekuje se godišnji prihod od svih **vodnih naknada** u iznosu od 40 M KM, odnosno **240 M KM** za planski ciklus.

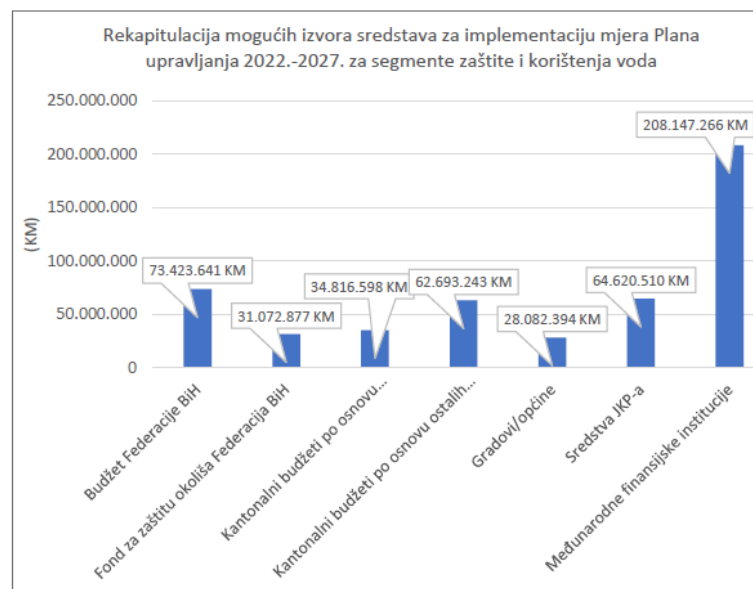
Samo provedba mjera vodno komunalne infrastrukture zahtjeva **502.856.536 KM**.

KTM 1, KTM 13 i KTM 21: Komunalna infrastruktura u oblasti zaštite voda		
Planirani iznos za period 2022.-2027.:		
374.372.024 KM		
Mogući izvor finansiranja	Procjena iznosa (KM)	(%) od ukupno
Budžet Federacije BiH	58.776.407	15,7
Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877	8,3
Kantonalni budžeti	34.816.598	9,3
	(Po osnovu prihoda od vodnih naknada)	
Kantonalni budžeti	39.309.062	10,5
	(Po osnovu ostalih budžetskih prihoda)	
Gradovi/općine	23.585.437	6,3
	(Kroz budžete ili lokalne obveznice)	
Sredstva JKP	39.309.062	10,5
Međunarodne finansijske institucije	147.502.577	39,4
	(Kreditna zaduženja i predpristupni fondovi EU)	

Plan upravljanja 2022.-2027.

Program mjera_Komunalna infrastruktura

Mogući izvori sredstava za implementaciju mjera zaštite i korištenja vodana – komunalna infrastruktura		
REKAPITULACIJA	(KM)	(%)
Budžet Federacije BiH	73.423.641	14,6
Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877	6,2
Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada	34.816.598	6,9
Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda	62.693.243	12,5
Gradovi/općine	28.082.394	5,6
Sredstva JKP-a	64.620.510	12,8
Međunarodne finansijske institucije	208.147.266	41,4
UKUPNO KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (KTM: 1, 8, 13 i 21):	502.856.536	100

Plan upravljanja 2022.-2027.

Hvala za pažnju u svoje i u ime radnog tima na izradi Plana upravljanja 2022.-2027.:

- Adnan Bijedić
- Melina Valjevac Džajić
- Prof. Sadbera Trožić Borovac
- Aleksandra Tomić Ćato
- Edin Alić
- Zlatan Hrelja
-

5.5 Prilog 5. Komentari-Obrazloženja na Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
1	Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja, Sarajevo	Poglavlje Zaštićena područja, strana 48, Tabela 5-1: Ustanovljena zaštićena područja. Radi se o površini Spomenika prirode "Vrelo Bosne". Zvanična površina za ovo područje je 631 ha i ista je definisana u Izmenama i dopunama Prostornog Plana Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 22/17). Spomenik prirode "Skakavac": površina ovog područja je 1.430,70 ha.	Površine zaštićenih područja – spomenika prirode: Vrelo Bosne i Skakavac su korigovane u skladu sa dostavljenim komentarom.	Da
2	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (FMPVŠ), Amer Husremović	Kapacitet UPOV Sarajevo je uslovljen ugrađenom opremom na 430.000 ES (II stepen tretmana), (kontaktirani Unaconsulting po ovom kapacitetu), dok je prema studiji „Studija odvodnje i tretmana sanitarnih otpadnih i oborinskih voda na području Kantona Sarajevo“ – Studija odvodnje otpadnih voda KS, Maj 2019. Faza I: Analiza postojećeg stanja - na UPOV priključeno cca 195.000 ES. Razlika je u 167.000 ES.	PD 1: Karakterizacijski izvještaj, Dio I, Tabela 7 7 Priključeno stanovništvo na urbane uređaje za prečišćavanje urbanih otpadnih voda, se navodi za UPOV Sarajevo: <ul style="list-style-type: none"> Stanovništvo priključeno na UPOV: 194.320 st., (Izvor: Izvor: „STUDIJA ODVODNJE I TRETMANA SANITARNIH OTPADNIH I OBORINSKIH VODA NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO“ – Studija odvodnje otpadnih voda KS, Maj 2019. Faza I: Analiza postojećeg stanja), Sadašnji tereti zagađenja (po anketnim upitnicima) – 362.271 ES, (Ukupan teret zagađenja izražen preko EBS-a. Izvor KJKP ViK Sarajevo). <p>Ne postoji nikakva razlika u teretima zagađenja i treba razlučiti broj priključenog stanovništva na javne kanalizacione sisteme, i UPOV, od tereta zagađenja izraženog ES („ekvivalentni stanovnik“).</p>	Ne
Trenutni projektirani i stvarni Kapacitet UPOV Živinice je 25.000 ES (III stepen), a predtretman je 40.000 ES i ne može se računati u ovom slučaju.		PD 1: Karakterizacijski izvještaj, Dio I, Tabela 7 7 Priključeno stanovništvo na urbane uređaje za prečišćavanje urbanih otpadnih voda, se navodi za UPOV Živinice: <ul style="list-style-type: none"> Stanovništvo priključeno na UPOV: 4.253 st., (Izvor: Anketni upitnik AVP Sava. Informacija JP ViK Živinice (oktobar 2019.), i Sadašnji tereti zagađenja (po anketnim upitnicima) – 25.000 ES. <p>Kapacitet od 40.000 ES je naveden kao planirani.</p>	Ne	
Rekonstruisani kapacitet UPOV Gračanica je 30.000 ES, a kad je izgrađen ulazni je bio 10.000 ES, a sada 17.000. Utvrditi šta je razlog povećanja za 7.000 ES-industrija ili proširenje kanalizacije stanovništva, ili oboje?		Misli se vjerovatno na UPOV Gradačac. PD 1: Karakterizacijski izvještaj, Dio I, Tabela 7 7 Priključeno stanovništvo na urbane uređaje za prečišćavanje urbanih otpadnih voda, se navodi za UPOV Gradačac: <ul style="list-style-type: none"> Planirani kapacitet UPOV je 30.000 ES, Stanovništvo priključeno na UPOV 7.228 st., (Izvor: J.P. Komunalac, Gradačac-oktobar 2019.), Sadašnji (2019.) teret zagađenja: 17.000 ES, (Izvor: J.P. Komunalac, Gradačac-oktobar 2019.). 	Ne	
Provjeriti ulazni kapacitet UPOV Odžak. Čini se prevelik u odnosu na 2019. godinu, provjeriti broj st. na kanalizacioni sistem, te eventualno dr. industriju.		PD 1: Karakterizacijski izvještaj, Dio I, Tabela 7. 7. Priključeno stanovništvo na uređaje za prečišćavanje urbanih otpadnih voda, se navodi za UPOV Odžak: Sadašnji tereti zagađenja (po anketnim upitnicima): 5.500 ES, (Izvor: J.P. Komunalac, Odžak-oktobar 2019.). Kontaktiranjem JKP Komunalac, Odžak, (maj 2021.) se došlo do tačnijih podataka: (i) kapacitet UPOV Odžak u funkciji je 6.000 ES, (a ne 5.000 ES kako je navedeno u Tabeli 7.7.), (ii) broj priključenih stanovnika na javni kanalizacioni sistem je 5.500, (a ne 5.700 kako je navedeno u Tabeli 7.8., i taj broj je u konstantnom opadanju). Korigovano u skladu sa posljednjim podacima od strane JKP Komunalac, Odžak.	Da	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>Najmanje 170.000 ES obračunato više nego se sada tretira, uglavnom zbog aglomeracije Sarajevo i dr. U suprotnom bi Miljacka tekla čista?? Jedino za UPOV Trnovo imamo adekvatno mjerenje ulaznog broja ES, i trebalo bi to uraditi za sva veća postrojenja, posebno Butila.</p>	<p>U prethodnim obrazloženjima je pokazano da nije izvršeno „obračunavanje“ većeg broja ekvivalentnih stanovnika (ES).</p>	Ne
		<ol style="list-style-type: none"> ToR-om (IPA...) za izradu aglomeracija i DSIP/APIDs za BiH planirana je da se UWWD realizira za 30 godina-do 2050. godine, pa bi time trebalo planirati još 5 dodatnih ciklusa Planova upravljanja!?, a ne 3 kako je prezentirano-Prema dinamici iz ove prezentacije planova, zadnji-sada četvrti ciklus završava se 2039. godine. Nejasno na osnovu kojih je sredstava to planirano, kada su grant fondovi krajnje limitirani (0,00 za 2020. godinu, a IPA III neizvjesna). <p>Nadalje, Vlada FBiH ne izdvaja poseban grant za vode, samo sufinansiranje u sklopu PJI ako se desi, tako da se ta stalna sredstva ne mogu planirati u ovom trenutku (2 zaključka Vlade po ovom pitanju nisu realizirana).</p> <p>U sadašnjoj dinamici prikupljanja sredstava i sporaj realizaciji projekata teško je moguće sve završiti za 3 ciklusa, jer samo za kanalizaciju Sarajeva treba ca 300-400 miliona EUR (ref. projekt „Čista Miljacka“).</p> <ol style="list-style-type: none"> Bez osiguranja grant fondova EU (za sufinansiranje do 80% investicije) tj uz prethodni pristup BiH u Evropsku uniju, ova sredstva se očekuje tek do 2030. godine. Do tada treba stvoriti institucionalne kapacitete i financijske pretpostavke za kapitalno investiranje u ViK. <p>To niko nije uspio preko noći, a primjer R. Hrvatske i njihov okolišni grant za ovaj ciklus plana upravljanja to zorno dokazuje, uz sve teškoće koje ih pri tome prate.</p> <p>Trenutno u BiH, jedan veći kapitalni projekt ViK-a se gradi najmanje 6 godina, tj jedan ciklus plana upravljanja.</p> <p>Nadalje za ciklus 2022-2027. mogu se očekivati (približno) sljedeća sredstva: -WB Modernizacija, 20 miliona EUR (u postupku ugovaranja).</p>	<ol style="list-style-type: none"> Ciljevi zaštite životne sredine, (čl.4. ODV) i Ciljevi zaštite okoliša u planovima upravljanja vodama, čl.30. ZoV Federacije BiH, su planirani da budu dostignuti u tri 6-godišnja ciklusa: 2016.-2021., 2022.-2027. i 2028.-2033. Obzirom da je naša zemlja kasnila u samom početku sa pripremama za ostvarenje okolišnih ciljeva dodan je četvrti planski period: 2034.-2039. Drugim riječima, 2039. godine na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH sve površinske i vode bi trebale biti u stanju „dobar“. <p>Gradnja UPOV je Programom mjera, (PD5), predviđena u slučajevima kada aglomeracije produkuju pritiske na VT površinskih voda koja rezultiraju stanjem umjeren slab ili loš. To nije slučaj sa svim VT, negdje su to hidro morfološki pritisci, negdje pritisci od rasutog zagađenja, i td. S toga gradnja UPOV nije direktno vezana za dobro stanje svih VT.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne																											
		<p>-EIB Wat San FBiH II, 25 miliona EUR (za kraj godine planirano ugovaranje), -EBRD Sarajevo WSS, 26 miliona EUR (ugovoren), -Zenica K + POV, 17 miliona EUR (očekivan progres u novom ciklusu), -MEG II, 6-8 miliona EUR (ugovoren). -Vodne naknade i lok. sredstva 6x30 mil. KM (stalan aktivnost), -Ostala sredstva (AVP Sava, JLSi...) -Sufinanciranje projekata EIB-a 25 miliona EUR (lokalno učešće).</p> <p>4. Shodno navedenon nije neralno planirati 525 milona KM, ali samo ako se osigura dodatna grant podrška projektima ViK-a, dok je kontribucija Vlade BiH (bez obzira na SUV) definitivno upitna i ne treba je planirati u ovom momentu (izuzeti iz ovog plana).</p> <p>Realno planiranje je bolje nego što je to u prvom ciklusu, koji je predviđao pristupne fondove na raspolaganju-a što se nije desilo (samo 20% realizacija plana), a vjerovatno neće ni sada za ovaj ciklus.</p> <p>5. Nadalje iz prezentacije je vidljivo da se gro finansiranja predviđa kroz sljedeća dva plana, što shodno dinamici i potrebama i raspoloživim sredstvima, te nepoznanici pristupanja EU, nije realno za očekivati.</p> <p>I da se sutra stave pristupni fondovi na raspolaganje, apsorpciona moć sektora voda i JLS-a nije takva da se u ovom ciklusu može očekivati značajno povećanje investicija-što se vidi iz gornje tabele tekućih (koji kasne) i planiranih projekata. Napredak u implementaciji UWWD je spor i traži masivna sredstva kojih trenutno nema.</p> <p>Jedini trenutno spreman projekt je POV Tešanj (tender po žutoj knjizi), koji čeka kredit/grant i realno je da se završi (tenderuje, projektira, izgradi i pusti u pogon) u ovom novom ciklusu. Kolektori i POV Zenica jedini imaju grant sredstva osigurana i očekuju se radovi u novom ciklusu. Stoga treba razmotriti opciju da se gro finansiranja planira tek po pristupu EU, te u više (od 3) ciklusa.</p>	<p>2. Mogući izvori finansiranja su dati u Programu mjera, (PD 5), gdje se navodi, za vodno komunalne direktive: Tabela 5 10 <u>Rekapitulacija mogućih izvora sredstava za implementaciju mjera Plana upravljanja 2022.-2027. za segment zaštite i korištenja voda, tj. komunalna infrastruktura</u></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>REKAPITULACIJA</th> <th>(KM)</th> <th>(%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Budžet Federacije BiH</td> <td>73.423.641</td> <td>14,6</td> </tr> <tr> <td>Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH</td> <td>31.072.877</td> <td>6,2</td> </tr> <tr> <td>Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada</td> <td>34.816.598</td> <td>6,9</td> </tr> <tr> <td>Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda</td> <td>62.693.243</td> <td>12,5</td> </tr> <tr> <td>Gradovi/općine</td> <td>28.082.394</td> <td>5,6</td> </tr> <tr> <td>Sredstva JKP-a</td> <td>64.620.510</td> <td>12,8</td> </tr> <tr> <td>Međunarodne finansijske institucije</td> <td>208.147.266</td> <td>41,4</td> </tr> <tr> <td>UKUPNO KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (KTM: 1, 8, 13 i 21):</td> <td>502.856.536</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> <p>Kako se iz tabele vidi „grant“ sredstva nisu planirana kao izvor finansiranja, što ne znači da ne bi bila dobro došla. Ne mogu se komentarisati rezultati drugih projekata (kao što je npr. kanalizacija Sarajeva-projekat „Čista Miljacka“).</p>	REKAPITULACIJA	(KM)	(%)	Budžet Federacije BiH	73.423.641	14,6	Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877	6,2	Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada	34.816.598	6,9	Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda	62.693.243	12,5	Gradovi/općine	28.082.394	5,6	Sredstva JKP-a	64.620.510	12,8	Međunarodne finansijske institucije	208.147.266	41,4	UKUPNO KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (KTM: 1, 8, 13 i 21):	502.856.536	100	Ne
REKAPITULACIJA	(KM)	(%)																													
Budžet Federacije BiH	73.423.641	14,6																													
Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH	31.072.877	6,2																													
Kantonalni budžeti po osnovu prihoda od vodnih naknada	34.816.598	6,9																													
Kantonalni budžeti po osnovu ostalih budžetskih prihoda	62.693.243	12,5																													
Gradovi/općine	28.082.394	5,6																													
Sredstva JKP-a	64.620.510	12,8																													
Međunarodne finansijske institucije	208.147.266	41,4																													
UKUPNO KOMUNALNA INFRASTRUKTURA (KTM: 1, 8, 13 i 21):	502.856.536	100																													

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		Imajući u vidu obrazloženo, te očigleda nedostatak kapitalnih grantova za UWWD direktivu i time planiranje mjera za poboljšanje statusa vodnih tijela- smanjenje lošeg stanja sa 50% na 27% u ovom novom ciklusu, odnosno 0% u 2039 (bolje 2051) jeste ambiciozno, ali se ne čini izvodivo.	<p>3. Vrlo je teško planirati način, dinamiku i raspodjelu sredstava potrebnih za implementaciju mjera Plana upravljanja 2022.-2027., s obzirom da Bosna i Hercegovina još uvijek nije članica Evropske unije, ali smatramo da osiguranje grant fondova, u procentu od 80% od ukupne investicije, nije ostvarivo.</p> <p>4. U okviru mogućih izvora finansiranja implementacije mjera Plana upravljanja 2022.-2027., u segmentu komunalne infrastrukture, (cca 503 M KM), Budžet Federacije BiH je planiran u iznosu od 14,6%, odnosno oko 73 M KM, a sve prema poglavlju 5.2.6. važeće Strategije upravljanja vodama Federacije BiH (2010.-2022.). Ukupno sa kantonalnim budžetima to iznosi oko 21,5%.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Objasnenje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>5. Institucionalno i kadrovsko jačanje institucija sektora voda te javnih komunalnih preduzeća se kontinuirano planira, od Strategije upravljanja vodama Federacije BiH 2010.-2022., preko Plana upravljanja 2016.-2021., pa do Plana upravljanja 2022.-2027., gdje su planirane mjere, (po numeracijama):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 51. Osigurati kadrovsko ojačavanje sektora voda na svim nivoima, uključujući i kontinuirano stručno usavršavanje. - 58. Izraditi studiju osnovnih potreba sektora voda u kontekstu vertikalne i horizontalne međusektorske saradnje, (KTM 14). - 67. Obuka stručnog osoblja koji će vršiti kontrolu i monitoring ustanovljenih invazivnih vrsta. - 40. Izraditi studiju povećanja efikasnosti javnih komunalnih preduzeća (JKP) koja će obuhvatiti i analizu opravdanosti okrupnjavanja JKP, (KTM 9). <p>Navedene mjere su i planirane na osnovu saznanja o kapacitetu institucija zaduženih za provedbu direktiva o urbanim otpadnim vodama ili o snabdijevanju stanovništva pitkom vodom, prvenstveno.</p>	Ne
3.	Općina Trnovo, Federacija BiH. Služba za urbanizam, komunalne poslove, investicije i zaštitu čovjekove okoline.	<p>Strana 65-u Tabeli 5-1 Ustanovljena zaštićena područja, stav 12 stoji Odluka o utvrđivanju Igmama, Bjelašnice, Treskavice i kanjona rijeke Rakitnice (Visočice) područjem posebnih obilježja od značaja za Federaciju BiH, (Službene novine Federacije BiH br.8/05)-napominjemo da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine ovu Odluku stavio van snage.</p>	<p>Izvršena je korekcija u skladu sa primjedbom. Navedena presuda Ustavnog suda Bosne i Hercegovine je donesena 6. decembra 2011. godine, broj U - 20/11., tako da je Odluka stavljena van snage. Prema č.115. Zakona o prostornom uređenju Federacije BiH, ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), do donošenja Prostornog plana Federacije BiH primjenjuje se Prostorni plan Bosne i Hercegovine za period od 1981. do 2000. godine u dijelu koji nije u suprotnosti sa Ustavom Federacije BiH. Prema Prostornom planu BiH od 1981. pomenuto područje planirano je kao Nacionalni park. Tokom 2019. godine, uz podršku Programa Ujedinjenih nacija za okoliš (UNEP), Federalno ministarstvo okoliša i turizma je provelo niz konsultacija sa predstavnicima općina Konjic, Trnovo i Hadžići, u cilju uspostavljanja zaštićenog područja - Parka prirode Bjelašnica – Visočica – Treskavica – Kanjon Rakitnice, na površini od 24.000 ha. Odluka o proglašenju tog zaštićenog područja do danas nije donesena.</p>	Da
		<p>Strana 193-Stavka (i) objekti za zaštitu od velikih voda: Izvjesni projekti za zaštitu od velikih voda, u planskom periodu 2022.-2027., su: -Uređenje korita rijeke Željeznice, Ilidža – od mosta Spasa u Butmiru do Vojkovića (cca 1.800 m) i od ušća u Bosnu do mosta na zapadnom prilazu gradu u Otesu (cca 1.100 m)-napominjemo da se na području općine Trnovo na vodotoku rijeke Željeznice od izvora (selo Godinja do entitetske linije)-(cca 1.600m) i vodotoku rijeke Željeznice (Garež-Ilovice) –(cca 2.500 m) na određenim područjima dva puta godišnje rijeka se izliva iz svog korita i pravi ogromne poplave na ovom području. Predlažemo da se ova dva vodotoka uvrste u objekte za zaštitu od velikih voda u planu upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u FBiH (2022-2027).</p>	<p>Članom 2.2.3. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Izuzeci vezani za član 4(7) ODV-a, član 36 ZoV Federacije BiH se predviđa nemogućnost dostizanja dobrog stanja površinskih ili podzemnih voda, ili dobrog ekološkog potencijala, kao rezultat novih promjena fizičkih karakteristika VT-a površinskih voda ili promjena nivoa vodnih tijela podzemnih voda. Za predmetno područje nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. ovi izuzeci se prvenstveno odnose na hidromorfološke antropogene pritiske kao rezultat objekata za zaštitu od velikih voda ili za proizvodnju energije, što je opisano u poglavlju 2.2.1. nacrta Plana upravljanja vodama 2022.-2027. Za planski period 2022.-2027. navedeni su projekti koji svojim hidromorfološkim pritiscima mogu dovesti da se pripadajuća VT-a površinskih voda posmatraju u grupi izuzetaka od dostizanja dobrog stanja voda.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>Za lokalitete rijeke Željeznice:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. od izvora-selo Godinja do entitetske linije – oko 1.600 m dužine vodotoka, i ii. prostor naselja Garež-Ilovice – oko 2.500 m, <p>nije procijenjeno da mogu uticati na hidromorfološko stanje pripadajućeg vodnog tijela jer se za ova područja pitanje izljevanja rješava obezbjeđenjem proticajnog profila i zaštite konkavnih krivina od erozije, a sve po pravilima struke.</p> <p>Aktivnosti na navedenim lokalitetima vodotoka Željeznica se mogu postići kandidovanjem ovih projekata za godišnje planove i finansijske planove AVP Sava.</p>	
4	Federalni zavod za geologiju, Sarajevo	<p>1. Plan je trasirao put adekvatnijem i kvalitetnijem upravljanju podzemnim vodama u pogledu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanja stepena istraženosti tijela podzemnih voda, • Budućih hidrogeoloških istraživanja i ispitivanja za kvalitetnije upravljanje podzemnim vodama, • Integralnog korištenja podzemnih voda, • Kvalitetnijeg pristupa zaštiti podzemnih voda i provođenju mjera zaštite, • Kvalitetnijoj analizi pritisaka na tijela podzemnih voda, • Uspostavljanja monitoringa podzemnih voda, • Bilansiranja podzemnih voda, • Rješavanju značajnih pitanja upravljanja kao što je vodosnabdijevanje, • Implementacije okolišnih ciljeva i očuvanja podzemnih voda u rudarskim područjima, • Uticaju vještačkih akumulacija na tijela podzemnih voda, • Uticaja klimatskih promjena na bilans i režim podzemnih voda, <p>2. Sve ciljeve moguće je ostvariti prije svega kroz izradu i realizaciju 3(tri) Studije predviđene u Programu mjera Plana:</p> <p>Prva je „Studija razgraničenja tijela podzemnih voda između sliva rijeke Save i Jadranskog mora“ jer kao što je poznato do sada nije izvršena precizna delineacija vodnih tijela i vododjelnica između sliva rijeke Save i Jadranskog mora. Vododjelnica između ova dva sliva je uglavnom orografska bez da se ista definirala kao i hidrogeološka (znači neko vodno tijelo ili njegov jedan dio je orografski u jednom a hidrogeološki u drugom slivu) kao npr. u rejonu Bosanskog Grahova, Drvara, Kupresa, Bjelašnice i Treskavice. Potrebno je u vezi s tim odrediti i tzv. „bifurkacije podzemnih voda“, odnosno zone u kojima se za visokih voda dio vodnog tijela i akumulacije podzemnih voda prazni u oba sliva, a u periodu malih voda samo u jednom slivu. Ovo su sve veoma važna pitanja koja treba prije svega razriješiti, kako radi definiranja nadležnosti Agencija, tako i zbog svih ostalih značajnih pitanja Plana upravljanja.</p> <p>Druga Studija koja će u značajnoj mjeri unaprijediti upravljanje podzemnim vodama je „Hidrogeološka Studija grupisanja vodnih tijela podzemnih voda vodnog područja rijeke Save na teritoriji Federacije BiH“. Ovom Studijom bi se identificirale hidrogeološke</p>	<p>Dostavljeni komentari su podrška planiranim aktivnostima Programa mjera nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. iz segmenta podzemnih voda.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>karakteristike i izvršila delineacija vodnih tijela podzemnih voda, te izvršilo njihovo grupisanje u cilju adekvatnijeg i kvalitetnijeg upravljanja podzemnim vodama u pogledu njihovog istraživanja, zahvatanja, zaštite, bilansiranja, monitoringa, te analize pritisaka, hazarda i rizika. Važno je istaći da se postojeće grupisanje tijela podzemnih voda pokazalo kao neadekvatno za kvalitetno upravljanje podzemnim vodama, prije svega u pogledu bilansiranja, zaštite i monitoringa podzemnih voda.</p> <p>Treća Studija koja bi se izradila nakon ove druge je Studija „Analiza pritisaka na grupisanja tijela podzemnih voda“ čime bi se detaljno sagledali svi faktori, pritisci, hazardi i rizici na tijela podzemnih voda, te stvorile pretpostavke za njihovo adekvatno korištenje i zaštitu.</p> <p>3. Pozdravljamo i podržavamo aktivnosti predviđene u Programu mjera kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dosljedno sprovođenje mjera zaštite vode za piće, • Uvođenje EU direktiva vezanih za podzemne vode u zakonodavstvo Federacije BiH. • Uspostavu informacionog Sistema izvorišta (ISV) koji zajedno pripremaju Federalni zavod za geologiju i Agencija za vodno područje rijeke Save, kroz izradu Katastra pitkih voda u Federaciji BiH, • Nastavak provođenja monitoringa kvaliteta i kvantiteta podzemnih voda započet u proteklom periodu, <p>Na kraju dajemo punu podršku aktivnostima koje provodi Agencija za vodno područje rijeke Save i nadamo se realizaciji navedenih mjera kako bi se sveobuhvatno i kvalitetno upravljalo podzemnim vodama u slivu rijeke Save.</p>		
5	Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine	Agencija za sigurnost hrane BiH (Agencija) je saglasna sa Nacrtom Plana upravljanja 2022.-2027., dijelovi koji se odnose na implementaciju odredbi Direktive Vijeća 98/83 EZ o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju i Direktivu Komisije EU 2015/1787 o izmjeni priloga II i III Direktive Vijeća 98/83, i okvire nadležnosti Agencije za sigurnost hrane BiH.	U obrazloženju stava Agencije se navodi: (i) U Evropskoj uniji je stupila na snagu nova Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskog Parlamenta i Vijeća o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju - Direktiva. (ii) Agencija je, u skladu sa odredbama Zakona o hrani (Službeni glasnik BiH br.50/04), započela aktivnosti izrade novog propisa o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju. (iii) novom se Direktivom (čl.8) definira procjena rizika i upravljanje rizikom za područje slivova za vodozahvate namjenjene za ljudsku potrošnju. (iv) Direktivom je opisano utvrđivanje opasnosti i opasnih događaja u područjima sliva za vodozahvate i procjenu rizika za kvalitet vode namjenjene za ljudsku potrošnju. Izvršene su korekcije u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. na mjestima gdje se navodi Direktiva Vijeća 98/83 EZ o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju sa Direktivom Evropskog parlamenta i Vijeća 2020/2184 o kvaliteti vode namjenjene za ljudsku potrošnju, uz dodatna obrazloženja šta odredbe nove direktive predstavljaju.	Da
6	Centar za ekologiju i energiju Tuzla	<p>Generalne primjedbe na dokument Nacrt Plana upravljanja vodnim područjima rijeke Save za period 2022.-2027.:</p> <p>U dokumentu Nacrt Plana na strani xii, xiv fusnotama 3 i 4, (retrospektivno), strani 1 poglavlje 1 („ZoV Federacije BiH propisano je da se „planovi upravljanja vodama revidiraju i dopunjavaju svakih šest godina, u skladu sa postupkom za pripremu i donošenje plana upravljanja vodama“, strani 2 poglavlje 3 („članom 27. ZoV federacije BiH propisano je da se „planovi upravljanja vodama revidiraju i dopunjavaju svakih šest godina, u skladu sa postupkom za pripremu i</p>	<p>Plan upravljanja 2022.-2027. je po sadržaju, te sadržaju izmjena i dopuna u odnosu na Plan upravljanja 2016.-2021., urađen po osnovu Zakona o vodama Federacije BiH, (Službene novine Federacije BiH br.70/06.) – ZoV Federacije BiH.</p> <p>Treba ubrzati proceduru usvajanja izmjena i dopuna ZoV Federacije BiH, te je u skladu s tim i definisana mjera 45.: Usvojiti izmjene i dopune Zakona o vodama Federacije BiH.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		donošenje planova upravljanja vodama“), se poziva na Zakon o vodama FBiH iz 2006 godina. Obzirom da do danas nije usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama koji je utvrdila Vlada FBiH na 132 sjednici 14.12.2017. godine i isti uputila Parlamentu FBiH (Predstavnički Dom i Dom Naroda) mišljenja smo da je Izmjenama i dopunama Zakona o vodama bolje definisana problematika upravljanja vodama te da treba ubrzati proceduru usvajanja istog.		
		Dokument je preobiman u dijelu koji se odnosi na prethodni period 2016.-2021. Više od polovine dokumenta se odnosi na teoretisanje i prethodni period, bez koncizne i jasne analize šta je urađeno iz prethodnog Plana. Manji dio se odnosi na ono šta bi trebalo raditi u predviđenom vremenskom periodu.	Plan upravljanja 2022.-2027. predstavlja ažuriranje Plana upravljanja 2016.-2021., po sadržaju propisanim ZoV Federacije BiH, čl.25(3), te se možda zbog toga stiče utisak da: „više od polovine dokumenta se odnosi na teoretisanje i prethodni period“. Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. je maksimalno skraćen, a pratećim dokumentima (1-7) i tematskim kartama su date detaljnije obrade. U poglavlju 20.3. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. je dat prikaz realizacije Programa mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. po značajnim pitanjima upravljanja vodama gdje je za svaku mjeru iz Plana upravljanja 2016.-2021. dato: opis i obrazloženje mjere, obrazloženje realizacije mjere te odgovorne institucije zadužene za provedbu. Ova je analiza bila uvod za definisanje programa mjera za period 2022.-2027. U Pratećem dokumentu br.5. Program mjera je data detaljnija analiza mjera („šta je urađeno“) iz prethodnog planskog perioda kao i plan mjera za period 2022.-2027., što se teško može nazvati „manji dio“.	Ne
		Dokument je konfuzan, sa informacijama i podacima koji nisu dovoljno pregledni i na jasan način prezentirani. Dosta nepotrebnih informacija. Kao da se trudilo da dokument ima što više stranica i da se zadovolji Forma, a suština dokumenta promašena.	Ako u dokumentu ima nepotrebnih informacija onda bi na iste trebalo ukazati.	Ne
		Stepen realizacije Plana 2016.-2021. treba potpuno izbaciti iz dokumenta i ostaviti kao prilog.	Pretpostavlja se da se misli na poglavlje 20.3. Dodatak 3: Prikaz realizacije Programa mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. po značajnim pitanjima upravljanja vodama. Taj dio je priložen kao Dodatak, a u skladu je sa zahtjevanim sadržajem izmjena i dopuna plana upravljanja vodama po ZoV-u Federacije BiH.	Ne
		Program mjera za period 2022-2027, trebaju biti sastavni dio Plana upravljanja vodama, a ne prilog, jer je upravo Program mjera suština dokumenta. Trenutno je to u prilogu 5.	Program mjera jeste u sastavu Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 14. i Dodatak 4.: Program mjera za planski period 2022.-2027. sa finansijskom procjenom sredstava potrebnih za realizaciju. Detaljno je ta oblast obrađena u Pratećem dokumentu (PD) 5. Zbog preglednosti i lakšeg praćenja svi veliki tabelarni prikazi su izmješteni u dodatke, a tekstualni djelovi su maksimalno skraćeni uz zbirne tabelarne prikaze i pripadajuće ilustracije.	Ne
		Neophodno je uraditi Studiju uticaja poljoprivrede na kvalitet voda, jer se neke od predloženih Mjera ne mogu realizirati bez te studije.	Izrada studije takvog naslova Planom upravljanja 2022.-2027. nije planirana ali jesu Mjera br.16.: Usvajati propis o pravilima dobre poljoprivredne prakse koja se primjenjuje u područjima gdje je voda zagađena nitratima, (Propis pripremiti u skladu sa ZoV Federacije BiH član 56. Zabranu đubrenja i upotreba sredstava za zaštitu bilja, stav 1., prvenstveno radi zaštite kvalitativnog stanja podzemnih voda), i Mjera br. 18.: Izraditi studiju potreba za formiranjem zaštitnih pojaseva od negativnog uticaja poljoprivrednih zemljišta na vode, i to: (i) duž vodotoka, (koji bi uključili eventualnu zabranu primjene đubriva na ovim područjima, zabranu sadnje industrijskih biljaka i kultura, zabranu ispaše stoke i sl.), (KTM 14); i (ii) uz zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, (KTM 13). Studija treba da utvrdi prioritete mjere i aktivnosti, (Studiju uraditi nakon izrade i usvajanja propisa o pravilima dobre poljoprivredne prakse, a u skladu sa članom 56. ZoV-a Federacije BiH), i Mjera 25. Puna transpozicija	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Objasnenje	Dorada Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			EU Direktiva vezanih za podzemne vode u odgovarajuće vodno zakonodavstvo Federacije BiH: (i) podzemne vode (2006/118/EC); (ii) nitrati (91/676/EEC), (iii) biocidi (Uredba br. 528/2012), (iv) industrijska emisija (2010/75/EU), (v) deponije (99/31/EC), i (vi) otpad (2008/98/EC).	
		Ubaciti poglavlje – Upravljanje rizicima od poplava detaljnije obrađeno. Trenutno u dokumentu postoji samo spomenuto na stranici 151-152.	Oblast upravljanja rizicima od poplava nije predmet rada plana upravljanja vodama. Trenutno se u BiH realizuje projekat: Tehnička pomoć za pripremu Plana upravljanja rizikom od poplava za Bosnu i Hercegovinu. Opći cilj projekta je podržati razvoj integriranog upravljanja rizicima od poplava u Bosni i Hercegovini u skladu s Direktivom o poplavama Evropske unije i u koordinaciji s odredbama Okvirne Direktive o vodama. Poglavlje 11.1. Upravljanje rizicima od poplava, na koje se primjedbom poziva – str.151-152, je dio poglavlja 11. Integraciona pitanja, gdje se obrađuje kako je i navedeno: „U cilju obezbjeđenja integracije okolišnih, tehničkih i socio-ekonomskih aspekata upravljanja vodama za održivo korištenje voda neophodna je međusektorska saradnja. U ovom dokumentu posebno se obrađuju sljedeća integraciona pitanja: upravljanje rizicima od poplava, održivo hidroenergetsko korištenje voda, riječna plovidba, poljoprivredne aktivnosti, zaštita prirode, suše i oskudice vode, i klimatske promjene.“	Ne
		Konkretna primjedba po poglavljima u dokumentu Nacrt Plana upravljanja vodnim područjima rijeke Save za period 2022.-2027.		
		U podpoglavlju 6.1. strana 56 prije poglavlja 6.1.1. bi trebalo dati Pregled evidentiranih tačkastih izvora onečišćenja voda po vrstama kao i pregled sistema javne odvodnje prema stepenu prečišćavanja otpadnih voda. Ovo bi trebalo predstaviti tabelarno. Takođe bi bilo dobro i korisno tabelarno dati pregled pretpostavljenih faktora emisije i smanjenja onečišćenja na uređaju za prečišćavanje. Ustvari preraditi tabelu 6.1.	U poglavlju 6.1. su navedeni analizirani izvori tereta zagađenja po vrstama, sa detaljnim prikazima načina proračuna po svakom od izvora: stanovništvo, industrija, odlagališta otpada, objekti akvakulture i farme za uzgoj stoke. Pregled sistema javne odvodnje prema stepenu prečišćavanja otpadnih voda je dat u poglavlju 6.1.1.1.2. Uređaji za prečišćavanje otpadnih voda – UPOV, a sve je detaljnije prikazano u Pratećem dokumentu PD1: Karakterizacijski izvještaj. Zbirni tabelarni prikaz svih evidentiranih tačkastih izvora onečišćenja je vrlo velika tabela, rađena u okvirima studije: Analiza pritisaka i uticaja, procjena rizika na površinskim i podzemnim vodnim tijelima na slivu rijeke Save u Federaciji BiH (2019.), i nepotrebno bi opteretila Plan upravljanja 2022.-2027. Međusobni odnosi tereta zagađenja po tačkastim izvorima su tabelarno prikazani u Prataćem dokumentu 1. Karakterizacijski izvještaj, Dio 2. Dodaci: Dodatak 12.1. Pregled specifične emisije zagađenja po stanovniku, po parametrima BPK ₅ , HPK, SM, uk.N i uk.P je dat u tabeli 6.1. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. i iz primjedbe se ne vidi u kom smislu bi je trebalo preurediti.	Ne
		Dati Pregled otpadnih voda ovisno o stepenu prečišćavanja.	Primjedba nije u potpunosti jasna. Tabela 6.3. daje prikaz tereta zagađenja i priključenog stanovništva na UPOV-a, (8), a Tabela 6.2. daje prikaz tereta zagađenja od stanovništva u aglomeracijama priključenog na javne kanalizacione sisteme.	Ne
		Strana 63, tabela 6.4. bi morala sadržavati vrstu industrije odnosno zagađivača po općinama. Ovako od ovih podataka se nema neke koristi, jer se ne zna koja vrsta zagađenja preovladava i koji tretman bi trebalo primijeniti.	Navedena tabela je dio poglavlja 6.1.2.1. Procjena tereta zagađenja iz industrijskih/privrednih postrojenja, a naslovljena je kao: Prikaz tereta zagađenja od značajnih industrijskih zagađivača. Pojam značajni industrijski zagađivači je objašnjen u uvodnom tekstu navedenog poglavlja. U Karakterizacijskom izvještaju, PD1_Dio 2. Dodaci, su dati tabelarni prikazi: <ul style="list-style-type: none"> Dodatak 7: Lista značajnih industrijskih/privrednih zagađivača, (Naziv zagađivača, Lokacija/općina, Kanton, Podsliv, Recipijent, VT prijema zagađenja), i 	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<ul style="list-style-type: none"> Dodatak 7.1: Rezultati monitoringa otpadnih voda industrije/privrede – Značajni zagađivači, sa prikazom: Naziv izvora zagađenja, Mjesto/općina, Recipijent otp. voda, Karakteristične koncentracije zagađenja po monitoringu ispusta (mg/l), mjerodavni proticaj recipijenta-Q(m³/dan), Prijemno VT površinskih voda. <p>Dosta podataka je zadržano u Pratećim dokumentima (PD), posebno u PD1: Karakterizacijski izvještaj, jer bi njihovo prikazivanje u integralnom dokumentu: Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. isti učinilo preobimnim.</p>	
		Strana 64, Tematska karta br.16-Lokacije zagađivača su važne, ali bez navođenja vrste zagađenja nema nekog smisla.	Vrste zagađenja: Karakteristične koncentracije zagađenja po monitoringu ispusta (mg/l), za značajne industrijske zagađivače, su dati u Dodatku 7.1. PD1_Dio 2. Karakterizacijskog izvještaja, i ne mogu se prikazati na Tematskoj karti br.16. Veza lokacije, naziva izvora zagađenja i vrste zagađenja je prikazana u GIS bazi podataka ISV AVP Sava, Sarajevo.	Ne
		Strana 65-Podpoglavlje 6.1.3. Odlagališta otpada-ubaciti tabelarni prikaz odnosno pregled lokacija službenih odlagališta otpada na cijelom području sliva. Ovo bi trebalo biti unutar dokumenta, a ne kao Aneks ili prilog.	U okviru pripreme za izradu Plana upravljanja 2022.-2027. je urađena Studija procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, 2019. Studijom je identifikovano 771 neuređenih deponija/odlagališta u 44 općine /grada, (koji su dostavile svoje podatke za potrebe izrade navedene Studije) od čega je 741 tzv. divljih, 30 lokalnih neuređenih i jedna sanirana općinska deponija. Studija sadrži kvantitativne podatke o procijenjenom teretu zagađenja na površinske vode izraženom kao sadržaj organskih materija, nutrijenata i prioriternih/specifičnih materija. U PD1_Dio 2. Karakterizacijskog izvještaja je, u Dodatku 8., dat prikaz tereta zagađenja od odlagališta otpada sa godišnjim teretima zagađenja (kg/god) po vodnim tijelima površinskih voda, po podslivnim područjima vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH. Prikaz svih 771 lokacija neuređenih deponija, i tri sanitarne: Smiljevići, Desetine i Mošćanica, bi zauzelo previše prostora u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. S toga je odlučeno da se u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. prikaže sumarni teret zagađenja od odlagališta otpada, uz godišnji teret zagađenja od odlagališta otpada lociranih u pojasu od po 200 m od obala vodotoka. Kompletna Studija procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, 2019. može se preuzeti sa: https://www.voda.ba/uploads/docs/Studija_procjene_tereta_zagadjenja_vodnih_resursa_sa_deponija.pdf	Ne
		Takođe ne postoji pregled starih napuštenih lokacija visoko opterećenih tehnološkim otpadom pa mislimo da bi i to trebalo biti sastavni dio ovog dokumenta. (Npr. u TK je takvo šljacište-šta je urađeno u prethodnom periodu odnosno iz Prethodnog Plana 2016.-2021.	U PD1. Karakterizacijski izvještaj, Dodaci, Dodatak 7.1: Rezultati monitoringa otpadnih voda industrije/privrede – Značajni zagađivači, je dat i prikaz tereta zagađenja procjednih i otpadnih voda šljacišta termoelektrana, (TE Tuzla, šljacišta Divkovići i Jezero, TE i rudnik Kakanj, rudnici Banovići, Zenica, ..).	Ne
		Strana 66, ispod tabele 6-7 Ukupan godišnji teret zagađenja od odlagališta otpada lociranih uz obale vodotoka, bi trebalo ubaciti i podatke o tome koliko ima registriranih eksploatacionih polja za vađenje mineralnih sirovina, razvrstano po vrsti minerala u cijelom slivu Save.	U poglavlju 6.4.2 Eksploatacija mineralnih sirovina-kamenolomi je dat kratak prikaz uticaja od ovog izvora zagađenja na VT površinskih voda. Detaljnije je to prikazano u PD 1. Karakterizacijski izvještaj, poglavlje 7.4.9.2. , gdje je dat tabelarni prikaz eksplotacionih lokacija sa pripadajućim VT površinskih voda na koje se uticaj vrši.	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			U vrijeme izrade Plana upravljanja 2022.-2027. se nije raspolagalo podacima o uticajima rudnika i deponija rudničkih jalovina na površinske i podzemne vode. Iz tog razloga predložena je izrada tematske studije u Programu mjera: Mjera 68. Izraditi Studiju procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija/odlagališta rudarskog i industrijskog otpada i Mjera 69. Prioritetno sanirati sve aktivne deponije/odlagališta rudarskog i industrijskog otpada iz zona koje imaju neposredan uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda, (Nakon izrade Studije o teretima zagađenja koja potiču od deponije/odlagališta rudarskog i industrijskog otpada, i njihovog lociranja, detektovati one deponije/odlagališta, ili njihove dijelove, koje su: (i) u zaštitnim zonama izvorišta vode za piće podzemnih ili površinskih voda; (ii) u neposrednoj blizini, <200 m, od obala vodotoka ili su u zonama prihranjivanja VT-a podzemnih voda.). Neregulisano odlaganje rudarskog otpada je Planom upravljanja 2022.-2027. prepoznato kao potencijalno značajno pitanje upravljanja vodama.	
		Strana 69, Podpoglavlja 6.2.1. Zagađenje iz poljoprivrede i 6.2.2. Zagađenje od uzgoja stoke, nedovoljno obrađena, bez potrebnih podataka za procjenu štetnog uticaja. Potrebno je dati analizu po osnovu podataka o broju farmi, prostornom rasporedu, količini korištenih mineralnih gnojiva. Ovo je posebno važno za TK i područje rijeke Spreče.	Zagađenje od poljoprivrede: <ul style="list-style-type: none"> Detaljniji prikaz tereta zagađenja od korištenja zemljišta, (i poljoprivredne površine), po pokazateljima uk.N i uk.P za podzemne i površinske vode je dat u poglavlju 6.2.4. Korištenje zemljišta. Detaljna analiza načina određivanja tereta zagađenja i sa poljoprivrednih površina je data u PD 1. Karakterizacijski izvještaj, poglavlje 7.4.4. Korištenje zemljišta. Površine poljoprivrednog zemljišta su određene na osnovu karti zemljišnog pokrivača, (CORINE 2000), a specifični tereti zagađenja (kg uk.N i uk.P/ha, god) na osnovu statističkih podataka o korištenju đubriva na prostoru Federacije BiH. Zagađenje od uzgoja stoke (misli se na ekstenzivan uzgoj stoke, obično uz individualna gazdinstva): <ul style="list-style-type: none"> Prikaz proračuna tereta zagađenja od ovog izvora je detaljnije prikazan u PD1 Karakterizacijski izvještaj, poglavlja 7.4.2 i 7.4.5 gdje je opisan način proračuna ukupnog i specifičnog tereta zagađenja, izraženo kroz uk.N i uk.P, sa podjelom uticaja na površinske i podzemne vode. Farme za uzgoj stoke: <ul style="list-style-type: none"> Ovaj izvor zagađenja se posmatra odvojeno od korištenja zemljišta i ekstenzivnog uzgoja stoke obzirom se svrstava u tačkaste izvore zagađenja. Opis uticaja na površinske i podzemne vode je u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. dat u poglavlju 6.1.5, a detaljniji prikaz u PD1 Dio i, Karakterizacijski izvještaj-poglavlje 7.3.5. Na slici 7 5 predstavljene su lokacije farmi za uzgoj stoke i peradi. U dodacima Karakterizacijskog izvještaja, Dodatak 9: Farme za uzgoj stoke/peradi, je dat tabelarni prikaz ovih objekata urađen na osnovu izdatih vodnih dozvola. 	Ne
		Ako ne postoji Studija o uticaju poljoprivrede na onečišćenje površinskih i podzemnih voda neophodno je uraditi je.	Već je dat komentar na ovaj prijedlog.	Ne
		Neophodno je ubaciti u dokument, možda iza podpoglavlja 6.2.3 na strani 70, pregled lokacija službenih odlagališta otpada na cijelom području Sliva.	O odlagalištima otpada se raspolagalo podacima proisteklim iz Studije procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.). Radi se o 771 deponija/odlagališta te bi njihov prikaz u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. sam dokument učinio preobimnim i teško preglednim.	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			Kompletna Studija procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, 2019. može se preuzeti sa: https://www.voda.ba/uploads/docs/Studija_procjene_tereta_zagadjenja_vodnih_resursa_sa_deponija.pdf	
		Podpoglavlje 6.4.3 Rudnici, strana 80, obzirom da ne postoje podaci o broju starih napuštenih lokacija visoko opterećenih tehnološkim otpadom, tzv.crne tačke treba dopuniti sa ovim podacima.	Primjedba je teško razumljiva. Ne postoje podaci o odlagalištima rudničke jalovine i to je u budućem periodu predmet rada po Mjeri 68. Izraditi Studiju procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija/odlagališta rudarskog i industrijskog otpada.	Ne
		Takođe, ne postoje podaci o broju registriranih eksploatacionih polja za vađenje mineralnih sirovina, razvrstani prema vrsti mineralne sirovine u području sliva rijeke Save.	Ako se misli na rudničke mineralne sirovine onda će to biti predmet realizacije Mjere 68 Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Ako se misli na kamenolome u zonama uticaja na podzemne i površinske vode isti su navedeni u poglavlju 6.4.2 Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. i u poglavlju 7.4.9.2 PD1 Karakterizacijski izvještaj.	Ne
		Poglavlje 13. program mjera, strana 179 – po našem mišljenju odmah negdje na početku ovog poglavlja treba ubaciti Tabelu sa Pregledom relevantnih tipova uticaja na površinske i podzemne vode sa razvrstanim uticajima i posljedicama ljudske djelatnosti, a na osnovu sprovedenog monitoringa i analize opterećenja voda iz perioda 2016.-2021.	Radi se o tabeli koja bi zauzela dosta prostora u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. Takve tabele su date u Prataćem dokumentu (PD) 5. Program mjera-Dodaci: Dodatak 1. Dominantni izvori zagađenja za VT površinskih voda monitoringom određenog stanja "umjeren", "slab" i "loš, i Dodatak 2: Izvori dominantnog zagađenja VT površinskih voda: aglomeracije, korištenje zemljišta i ekstenzivan uzgoj stoke. U ovim su tabelama dati prikazi antropogenih uticaja i dominantnih tereta zagađenja što je detaljno obrađeno i prikazano u PD 5. Program mjera, (tekstualni dio).	Ne
		Takođe na početku poglavlja 13, po našem mišljenju trebalo bi ubaciti Tabelu sa pregledom vrste/dominantni supstrati dna, a da bi se predložene mjere iz Dodatka 5 mogle uspješno realizirati, (preuzeti iz dokumenta-Odluka o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uslovima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoring voda – Sl. novine br.1 2014.).	Dominantni supstrati dna, odnosno krupnoća supstrata u koritima vodotoka, je parametar korišten u okviru poglavlja 3. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. – 3.2.2. Abiotička karakterizacija – izborni faktor „krupnoća supstrata“, sa obrazloženjem: Razlog za izbor ovog dopunskog parametra ogleda se u činjenici da je BiH, sa Federacijom BiH, pretežno brdsko-planinskog karaktera što, gotovo po pravilu, uslovljava postojanje različitog supstrata na: <ul style="list-style-type: none"> • strmim dijelovima vodotoka (najčešće u u gornjim tokovima), • blago strmim dijelovima vodotoka (najčešće duž srednjih dijelova vodotoka); i • dionicama vodotoka sa malim padovima (najčešće duž donjih dijelovi vodotoka). Dosadašnja istraživanja provedena u BiH pokazala su da se navedene tri dionice vodotoka: strme, blago strme i one sa malim padovima, međusobno razlikuju u pogledu biljnih i životinjskih vrsta koje ih nastanjuju ili su ovisni o njima. Poglavljem 3.2.2.5. je obrađena oblast Klasifikacija površinskih vodotoka prema dominantnom supstratu dna korita površinskih voda. Svi vodotoci u Federaciji BiH, sa slivnom površinom > 10 km ² , su svrstani u tipove, a na bazi obaveznih i izbornih faktora datih u Odluci o karakterizaciji. Navedenom Odlukom su, za svaki tip vodotoka, određene granične vrijednosti bioloških i fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta voda za visoko, dobro i umjerenost stanje. Drugim riječima, parametar „dominantna supstrat dna“, kao jedan od abiotičkih parametara koji se koristi za tipologiju površinskih voda, utiče na granične vrijednosti za ocjenu ekološkog stanja VT	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			površinskih voda za VT koja po rezultatima monitoringa ili analize pritiska nisu u ciljanom ekološkom stanju „visoko“ ili „dobro“. Za ova VT je u PD 5. Program mjera urađena analiza o dominantnim izvorima zagađenja te su predložene mjere za koje je procijenjeno da se mogu provesti u periodu 2022.-2027. Ne može se smatrati da dominantan supstrat dna, za određeni tip vodnih tijela površinskih voda, može uticati na uspješnost realizacije predloženih mjera ali jeste parametar kojim se određuju granične vrijednosti prihvatljivog stanja površinskih voda uz pripadajući ekoregion, nadmorsku visinu, geološki sastav korita.	
7	J.P. Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo	<p>3.2.5, Karte: U nacrtu plana upravljanja je navedeno da su izdvojena 533 vodna tijela (VT) površinskih voda, koja su prikazana na Karti 12.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematske karte su date u Aneksu, kao posebni digitalni fajlovi, ali spisak ovih karata nije dat u okviru teksta PUVPRS što će biti ispravljeno. 2. Priložena karta je nepregledna i nečitljiva, pa je kao takva potpuno neupotrebljiva za identifikaciju VT. 	<p>Poglavlje 3.2.5. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. je naslovljeno kao: Određivanje vodnih tijela površinskih voda. Na kraju poglavlja je navedeno: Lokacije i granice VT površinskih voda su prikazane u Aneksu – Tematska karta br.12. Navodi se da je Planom upravljanja 2016.-2021. identificirano 533 VT površinskih voda. U nastavku je navedeno da se taj broj uvećava za 15 VT, ukupno 548 – Tabela 3.8. „Nova“ vodna tijela površinskih voda prepoznata Planom upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Ad.1. Sadržaj Tematskih karata, prikazan u Aneksu, je dodan i u Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Ad.2. Sve što je na priloženoj karti napisano je čitljivo, (naslov, legenda, nazivi većih gradova), a vidljiva su i VT površinskih voda. Nazive, i ostale podatke za 548 VT-a nije moguće naznačiti na A4 formatu Tematske karte ali je to vidljivo u GIS bazi podataka ISV AVP Sava, sa svim tematskim atributima. Tematska karta br.12. je ilustracija broja i položaja VT površinskih voda vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH, što se vidi i iz naslova: Lokacije i granice vodnih tijela na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH.</p> <p>U Dodatku 2 Vodna tijela površinskih voda za vodotoke slivne površine >10 km² i Dodatku 3 Opis položaja vodnih tijela površinskih voda za vodotoke slivne površine > 10 km² PD 1 Karakterizacijski izvještaj_Dio 2: Dodaci, su date sve generalije vodnih tijela površinskih voda.</p>	Ad.1. Da Ad.2. Ne
		<p>Dodatak 1. U tački 20.1 Dodatak 1. dat je spisak (tabela) VT površinskih voda za vodotoke slivne površine >10 km. U tabeli su naznačene granice VT. Granice su uglavnom određene kao geografske odrednice (mjesto, ušće pritoka), ali neke su određene kao mjesta promjene tipa VT (geologija, površina, supstrat).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mjesta promjene tipa kao odrednica granice VT korisnicima ništa ne govori ako to mjesto nema naznačenu geografsku lokaciju. Ovo je svakako potrebno korigovati jer se samo na taj način može odrediti na kojem VT se nalazi objekat koji je u fokusu korisnicima. 2. Nacrt na kojem su označene granice VT je nečitljiv i takođe bez geografskih odrednica. 	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., Dodatak 1: Vodna tijela površinskih voda za vodotoke slivne površine >10 km².</p> <p>Ad.1. Pojam „geografska lokacija“ uz granice VT površinskih voda je dosta neodređen jer položaj VT nije vezan uz geografske toponime. U Dodatku 20.1. su dati opisi VT-a uz ostale podatke, npr.: r.Krupa: lijeva pritoka Babine rijeke od ušća u Babinu rijeku do izvora. U GIS bazi podataka se mogu naći koordinate početnih i krajnjih tačaka VT-a. Te koordinate, početna i krajnja tačka VT, su dodane u Dodatku 1., Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. kao dvije nove kolone.</p> <p>Ad.2. Na ovaj komentar dat je odgovor uz prethodnu primjedbu.</p>	Ad.1. Da Ad.2. Ne
		<p>3.2.5., 6.1.1. Ovdje će se ponoviti komentar koji je iznesen i za Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine 2016-2021 obzirom da komentar i prijedlozi koji su dati u njemu neopravdano nisu usvojeni, a smatramo je ih vrlo značajnim i važnim.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje: 3.2.5 Određivanje vodnih tijela površinskih voda i 6.1.1 Stanovništvo</p> <p>Ad.1. Kao pripremu za izradu Plana upravljanja 2022.-2027. urađeno je nekoliko studija čiji su podaci, između ostalog, korišteni i za delinaciju VT površinskih voda. Delinacija VT površinskih voda za Plan upravljanja 2022.-2027. urađena je na bazi važećeg podzakonskog akta-Odluke o karakterizaciji.</p>	Ad.1. Ne Ad.2. Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>1. Navedeno je (U poglavlju 3.2.2 plana upravljanja je na strani 26 PUVPRS 2016-2021) da su granice vodnih tijela površinskih voda određene na bazi 5 kriterija, a da se za korištenje drugih delineacionih kriterija nije raspolagalo odgovarajućim podacima. To je neprihvatljivo i netačno objašnjenje, jer je u samom planu upravljanja prezentirano i analizirano nekoliko elemenata iz kojih direktno slijede neki od osnovnih kriterija za delineaciju koji su navedeni u važećoj Odluci o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uslovima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda ("Službene novine Federacije BiH", broj 01/14; u daljem tekstu: Odluka o karakterizaciji). To se prije svega odnosi na analizu pritisaka koja je u planu upravljanja provedena, i na osnovu koje se mogao i morao primijeniti kriterij za delineaciju iz Priloga 1 navedene Odluke (tačka 1.2.4), prema kojem se granice vodnih tijela minimalno postavljaju "neposredno uzvodno od lokacije značajnog pritiska (npr. zagađivača)". Ovo ima za posljedicu potpuno nekorektnu delineaciju pojedinih vodnih tijela, iz čega slijede i nekorektne ocjene stanja i rizika nedostizanja ciljeva zaštite okoliša, kao i zaključci o određivanju Jako izmijenjenih vodnih tijela (JIVT). U PUVPRS 2012-2027 sve je neprihvatljivo zadržano isto bez bilo kakve dodatne analize ili korekcija. Jedine korekcije su se odnosile utvrđivanje dodatnih 15 vodotoka, koji zadovoljavaju kriterij slivne površine > 10km², ili su od značaja za upravljanje vodama (Hazna i Vidara).</p> <p>2. Ovdje se posebno skreće pažnja na VT na kojima se nalaze ili su planirani hidroenergetski objekti JP Elektroprivreda BiH. Tako vodno tijelo BA_UNA_3 obuhvata dionicu u dužini 73 km od ušća Unca do nizvodno od naselja Kostela, na kojoj se nalazi HE Una Kostela. Na ovoj dionici se nalazi grad Bihać koji predstavlja veoma značajan izvor pritisaka, i koji se mora uzeti u obzir pri određivanju granica vodnih tijela na rijeci Uni. S obzirom da je ovaj najznačajniji izvor pritisaka na području Unsko-sanskog kantona potpuno zanemaren pri delineaciji ovog vodnog tijela, i rezultati pojedinih analiza, a posebno analize hidromorfoloških pritisaka, nisu tačni za ovo vodno tijelo. Također nije donesen ni korektan zaključak o određivanju JIVT. Naime, za preliminarno određivanje JIVT je u planu upravljanja, između ostalih, korišten kriterij „da su na minimalno 70% dužine vodnog tijela prisutne značajne fizičke i/ili hidromorfološke promjene“. Zbog pogrešne delineacije VT BA_UNA_3, ovo VT nije u tabeli 15 navedeno kao preliminarno određeno JIVT. Međutim, da je delineacija vodnih tijela izvršena korektno – uzimajući u obzir i rezultate analize pritisaka, VT BA_UNA_3 bi bilo podijeljeno na dva VT, od kojih bi nizvodno vodno tijelo (dužine oko 19 km) bilo preliminarno identificirano kao JIVT jer su na preko 70% dužine VT prisutne značajne fizičke i hidromorfološke promjene. Ova pogreška u primjeni metodologije delineacije vodnih tijela, koja je jasno propisana Okvirnom direktivom o vodama 2000/60/EC (ODV) i važećim propisima u FBiH – Zakonom o vodama ("Službene novine Federacije BiH, broj 70/06) i Odlukom o karakterizaciji, ima za direktnu posljedicu nepovoljniji</p>	<p>Ad.2. VT površinskih voda, njihove granice i položaji, su analizirana tokom rada na Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. i nije se došlo do zaključka se VT: BA_UNA_3 treba dijeliti. Izdvajanje zasebnog VT „u dužini od cca 300 metara na kojem područje hidroelektrana egzistira već više od 70 godina“ nije svrsishodno ni sa gledišta upravljanja niti monitoringa/praćenja stanja ovog VT, (ocjena stanja po provedenom monitoringu je „dobar“). Na tako kratkoj dionici VT teško da može doći do promjena parametara stanja neovisno od stanja na ukupnoj dužini VT – 73,006 km. Treba imati na umu i podatak da je prosječna dužina VT na podslivu rijeke Une 9.526 m.</p> <p>Nije moguće u svim slučajevima „značajne pritiske“ uzeti kao granicu VT. Skoro da nema slučaja da su sve otpadne vode aglomeracija koncentrisane na jednu tačku ispusta. U nekim slučajevima se otpadne vode urbanih sredina uvode u dva VT, a čak i u slučajevima postojanja UPOV procenat priključenog stanovništva na javne kanalizacione sisteme nije visok. Prosječno za 8 postojećih UPOV je to 54%, a za aglomeraciju Bihać – 70%.</p> <p>Ocjene hidromorfoloških stanja VT su preuzete iz elaborata: (i) Studija hidromorfoloških pritisaka i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, kao i (ii) Studija poboljšanja hidromorfoloških karakteristika vodotoka preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, te (iii) Studija poboljšanje režima protoka i uspostavljanja ekološki prihvatljivog proticaja na vodotocima preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH. Navedene studije su urađene u okviru realizacije programa mjera Plana upravljanja 2016.-2021.</p> <p>JIVT su definisana na bazi hidromorfološkog stanja VT i provedenog biološkog monitoringa VT.</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		status HE Una Kostela. Stoga se traži razdvajanje VT BA_UNA_3 na dva VT u skladu sa važećim propisima u FBiH. Dakle, potrebno je definisati jedno VT HE Una Kostela u dužini od cca 300 metara na kojem područje hidroelektrana egzistira već više od 70 godina.		
		<p>3.2.3.</p> <p>U planu upravljanja se mogu uočiti potpuno kontradiktorne informacije i zaključci koji se odnose na vodno tijelo BA_UNA_3 na kojem se nalazi HE Una Kostela, što u konačnici utiče i na status ove hidroelektrane.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ranije je rečeno u komentaru da u PUVPRS nije izvršena korektna delineacija vodog tijela BA_UNA_3, VT na kojem se nalazi HE Una, nije proglašeno JIVT, mada je po kriteriju navedeno kao kandidat za JIVT zbog pritiska usljed proizvodnje električne energije (ali isto nije usaglašeno) u okvirima „Studije hidromorfoloških pritiska i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH“, kao i „Studije poboljšanja hidromorfoloških karakteristika vodotoka preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH“ je urađena analiza hidromorfoloških stanja svih vodnih tijela (533) određenih Planom upravljanja 2016.-2021 koja nije obuhvatila ovo vodno tijelo. Zbog toga u tabela 6-15 JIVT vodnog područja rijeke Save Federacije BiH- nema vodnog tijela BA_UNA_3, VT na kojem se nalazi HE Una. 2. U nastavku se ponavlja komentar koji je dat na PU VPRS 2016-2021 „U poglavlju 3.2.3 se na strani 27 navode kriteriji koji su u planu korišteni za preliminarno određivanje JIVT. Tako su navedeni slijedeći kriteriji: „da se na razmatranom vodnom tijelu nalazi jedan ili više korisnika iz oblasti hidroenergetike“, „da se na razmatranoj dionici nalazi jedan ili više značajnih fizičkih uzročnika (pritiska) kao što je brana/ustava“, „da se, na osnovu ekspertskih procjena, utvrdi da se određena sekcija nalazi pod rizikom nepostizanja dobrog ekološkog statusa usljed navedenih hidromorfoloških promjena. Ta ekspertiska procjena treba da koristi jedan ili više od slijedećih kriterija (odnosno da specificira ako se koriste neki drugi kriterij): neprolazne prepreke (brane) za migraciju akvatične faune;“. <p>Kako u tabeli 15 VT BA_UNA_3 nije preliminarno određeno kao JIVT, može se zaključiti da HE Una Kostela ne spada ni u jedan od prethodno navedenih kriterija i da ne proizvodi značajan hidromorfološki pritisak. Međutim, nasuprot ovome je u poglavlju 8.5 (tabela 85) VT BE_UNA_3 navedeno kao kandidat za JIVT zbog pritiska usljed proizvodnje električne energije. Ovu kontradikciju je potrebno obrazložiti i korigirati.“</p> <p>Ovaj komentar za prvi plan upravljanja neopravdano nije uzet u obzir.</p>	<p>Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 3.2.3 Tipovi vodotoka shodno abiotičkoj klasifikaciji.</p> <p>Ad.1. U odgovoru na prethodnu primjedbu/komentar obrazložena je primjedba/komentar o delineaciji VT: BA_UNA_3.</p> <p>VT BA_UNA_3 nije u grupi kandidata za jako izmijenjena vodna tijela (JIVT), kako je Studijom o ocjeni hidro-morfoloških stanja ocijenjeno. Navedena Tabela 6.15. se odnosi na kandidate za JIVT kod kojih se monitoringom bioloških parametara ustanovilo stanje „umjereno“, i ima ih 38. Sva VT, proglašena kandidatima za JIVT su navedena u Dodatku 5: Hidromorfološko stanje VT-a površinskih voda_HM klase 3, 4 i 5, prikazanih u PD 1: Karakterizacijski izvještaj, Dio 2. Dodaci, i ima ih 135.</p> <p>Ad.2. Ocjene hidromorfoloških stanja VT površinskih voda preuzete iz elaborata – tematskih studija: (i) Studija hidromorfoloških pritiska i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, kao i (ii) Studija poboljšanja hidromorfoloških karakteristika vodotoka preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, te (iii) Studija poboljšanje režima protoka i uspostavljanja ekološki prihvatljivog proticaja na vodotocima preko 10 km² površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, urađene u okvirima realizacije programa mjera Plana upravljanja 2016.-2021.</p> <p>Navedene studije su urađene u skladu sa standardima: BAS EN 14 614 Smjernice za ocjenjivanje HM osobina rijeka i BAS EN 15 843 Standardno uputstvo za određivanje stepena hidromorfološke promjene, sa znatno širim kriterijima i parametrima hidro-morfološkog ocjena stanja VT.</p> <p>Nije uočena kontradiktornosti u ocjeni stanja VT: BA_UNA_3 u okvirima Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.</p>	<p>Ad.1. Ne</p> <p>Ad.2. Ne</p>
		3.2.6.1. U tački 3.2.6.1 Kandidati za „jako izmijenjena VT – JIVT“ i Anex – Tematsku kartu br 26 priložena je Karta bez oznaka čime je Vrlo nečitljiva korisnicima.	Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 3.2.6.1 Kandidati za „jako izmijenjena vodna tijela – JIVT“ Tematska karta 26.: Kandidati za JIVT na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, daje ilustrovani prikaz položaja JIVT. Kako je već ranije naglašeno, na tematskim kartama A4 formata nije moguće	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			postaviti puno oznaka/naziva, a da ostanu čitljivi. Položaj, nazivi, dužine, ukupna stanja ili ocjene rizika JIVT su naznačeni u GIS bazi podataka ISV AVP Sava.	
		5.1. U tački 5.1 Kategorizacija zaštićenih područja u Bosni i Hercegovini i Tabeli 5-2 Zaštićena područja sa pripadajućim VT-a površinskih voda bilo bi korisno napisati koji dio VT se nalazi u zaštićenom području. Npr. dio VT na kojem je HE Una nalazi se u Nacionalnom parku koji je udaljen preko 40 km od HE Una. Ovdje se opet pokazuje da je potrebno VT BA_UNA_3 podijeliti na više vidnih tijela obzirom na pritiske (grad Bihać) koji se nalaze na ovom VT ali i obzirom na njegovu veliku dužinu određenog VT od 73 km.	Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 5.1 Kategorizacija zaštićenih područja u BiH. VT površinskih voda su cjeline i ne mogu se posmatrati u dijelovima, bez obzira na dužinu VT-a. Podrazumjeva se da je stanje nekog VT jednako u svim njegovim dijelovima. U Tabeli 5 2 Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. dat je prikaz zaštićenih područja sa pripadajućim VT.	Ne
		6. Antropogeni uticaji na vode urađeni su između ostalog i na osnovu Studije hidromorfoloških pritisaka. Međutim, ova Studije nije dostavljena uz Plan tako da korisnici nemaju uvid u istu.	Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., Poglavlje 6. Antropogeni uticaji na vode je urađeno i na osnovu više studija: (i) Studije o područjima podložnim eutrofikaciji i osjetljivim na nitrata na području Federacije BiH, (2017.), (ii) Analize pritisaka i uticaja, procjena rizika na površinskim i podzemnim vodnim tijelima na slivu rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.), (iii) Studije o procjeni tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.), (iv) Studije hidromorfoloških pritisaka i procjena njihovih uticaja za vodotoke preko 10 km2 površine sliva na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.), i (v) Studije dugoročnog snabdijevanja vodom stanovništva, privrede i industrije na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH, (2019.). Prilaganje svih ovih, i ostalih studijskih dokumenata urađenih u okvirima realizacije mjera Plana upravljanja 2016.-2021., bi dovelo do preobimnog Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Sve ove studije dostupne su na web stranici AVP Sava (www.voda.ba).	Ne
		6.1.2. U Tabeli 6 dat je Prikaz tereta zagađenja od značajnih industrijskih postrojenja. Međutim, nisu dati konkretni industrijski objekti koji vrše zagađenje pa je tabela više skup statističkih podataka. Na suprot tome konkretno (za pohvalu) su u Tabeli 6-8 prikazani Tereti zagađenja od objekata akvakulture i dati su nazivi objekata akvakulture.	Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., U poglavlje 6.1.2. Industrija, se daje prikaz tereta zagađenja od 76 „značajnih“ industrijskih zagađivača za koje ovlaštene laboratorije ispituju kvalitet otpadnih voda, po općinama odnosno podslivnim područjima. U PD1 Karakterizacijski izvještaj, Dio 2. Dodaci, Dodatak 7.1: Rezultati monitoringa otpadnih voda industrije/privrede – Značajni zagađivači, se daju rezultati monitoringa otpadnih voda po 76 značajnih industrijskih zagađivača. Prikaz ove, obimne tabele u integralnom nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. bi zauzelo previše prostora. Detaljni prikazi i velike tabele se nalaze u pratećim dokumentima (PD), a u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. su prikazane zbirne tabele i zaključne analize. Tabela 6.8. Tereti zagađenja od objekata akvakulture je kratka, (7 redova), te se mogla jednostavno prikazati i u Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.	Ne
		6.1.3. U tački 6.1.3. rečeno je da je realizovana mjera izrade Studije procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.). Studijom je identifikovano 771 neuređenih deponija/odlagališta u 44 općine /grada, (koji su dostavile svoje podatke za potrebe izrade navedene Studije) od čega je 741 tzv. divljih, 30 lokalnih neuređenih i jedna sanirana općinska deponija.	Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., Poglavlje 6.1.3. Odlagališta otpada: navedenom su studijom posebno izdvojeni godišnji tereti zagađenja od direktnog uticaja odlagališta otpada, a što je prikazano u tabeli 6.7., odnosno tereti zagađenja od odlagališta otpada lociranih uz obale vodotoka u zonama od po 200 m od obala. Ta odlagališta su i najveći uzročnici prljavih i neurednih obalnih područja nekih vodotoka, a Programom mjera (PD5.) je saniranje ovih odlagališta otpada predviđeno mjerom 61. Prioritetno ukloniti sva	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		Ovdje, na žalost, nisu spomenuta prljava i zagađena korita rijeka koja se ne mogu nazvati deponijama ali zagađuju i stvaraju ružnu sliku vodotoka.	nelegalna odlagališta otpada iz zona koje imaju neposredan uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda, (procjena potrebnih sredstava 106.378.230 KM).	
		U poglavlju 6.3. plana upravljanja) rečeno je da se osnovni pokretači hidromorfoloških pritisaka hidrotehničkih objekata na vodotocima ali nije definisano šta se smatra pod hidrotehničkim objektima u ovom kontekstu. Nadalje, u istoj tački je rečeno da će vrijednosti bioloških i fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta za „jako izmijenjena“ VT-a će biti određena, odgovarajućim podzakonskim aktom ali nije rečeno da li su poduzete ikakve aktivnosti za donošenje podzakonskog akta.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poglavlje 6.3 Hidromorfološki pritisci: u uvodnom dijelu poglavlja se navodi: „Značajni pokretači hidromorfoloških promjena se ogledaju putem: (i) uređenja voda, odnosno objektima za zaštitu od štetnog djelovanja voda; (ii) vodozahvatima, za potrebe industrije, poljoprivrede i objekata akvakulture; (iii) izgradnjom hidro-energetskih postrojenja, te (iv) objektima za potrebe turizma, urbanog uređenja obala, kupališta, putne i željezničke infrastrukture i sl.“, da bi slijedio nastavak: „Po ovim studijama, urađenim na osnovama obimnih terenskih istražnih radova na 533 VT-a, osnovni pokretači hidromorfoloških pritisaka su: (i) regulacije, (ii) hidrotehnički objekti, (iii) zaštitni zidovi i (iv) ostalo.“ Studijom su dati pregledi hidromorfoloških pritisaka i njihovi izročnici: izgradnja brana, izgradnja hidroelektrana i mini hidroelektrana, nasipi, obaloutvrde, uređenja korita, zahvati u koritima vodotoka u cilju zaštite od erozija i bujica te vodozahvati u koritima vodotoka. Dopunjen je opis pojmova hidromorfoloških pritisaka. 2. Plan upravljanja se radi za period od 6 godina, 2022.-2027., te bi navođenje informacija o pokrenutim aktivnostima bile neprecizne prognoze. U konkretnom slučaju je predviđena mjera 48. Programa mjera (PD5): Usvojiti izmjene i dopune „Odluke o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uvjetima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda“. Započete su aktivnosti na izmjenama i dopunama ovog podzakonskog akta. Provedbom navedene mjere će se odrediti komponente kvaliteta vode za definisanje ekološkog potencijala za „jako izmijenjena VT“. 	Ad.1. Da Ad.2. Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>U tački 7.4.7 Hidromorfološki (HM) pritisci, Tabelama 7-29 i 7-30 Jako izmijenjena VT-a navedena su konačno određena JIVT, potrebno je obrazložiti razlog zbog kojeg vodno tijelo BA_UNA_3 nije konačno određeno kao JIVT. Jednako tako se može uočiti da vodno tijelo BA_BOS_4 nije pod rizikom niti je u skladu sa tim proglašeno kandidatom za JIVT, premda se na ovom VT planira izgradnja HE Janjići i HE Vranduk u toku narednog ciklusa upravljanja. Slično je i sa vodnim tijelom BA_DR_6 na kojem se u budućnosti planira izgradnja HE Ustikolina. Ako se zaključi da ne postoji rizik nedostizanja ciljeva zaštite okoliša na ova dva VT do kraja ciklusa upravljanja vodama, mogući su samo ukoliko ovi strateški infrastrukturni objekti nisu uključeni u analizu rizika. Pošto je na više mjesta u planu upravljanja i pratećim dokumentima jasno navedeno da se tri navedena infrastrukturna projekta planiraju graditi u najskorije vrijeme), potrebno je prikazati tačne rezultate i izvršiti odgovarajuće ispravke tabele u prilogu, kao i tekstualnog dijela dokumenta PD10 i nacrta plana upravljanja.</p> <p>Iz objašnjenja datog u poglavlju 12.1 nacrta plana upravljanja nije jasno koji su izuzeci u skladu sa članovima 4(4), 4(5) i 4(7) ODV primijenjeni na pojedina VT koja su proglašena JIVT, odnosno zašto se izuzeci po ovim članovima nisu primijenili na VT koja su preliminarno određena kao JIVT, ali nisu i konačno.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.,</p> <ol style="list-style-type: none"> Poglavlje 7.4.7 se odnosi na PD1-Karakterizacijski izvještaj_Dio 1. Tabela 7.29 je naslovljena kao: Kandidati za JIVT-a sa rezultatima monitoringa – biološki parametri u stanju „dobar“, što znači da navedena VT nisu jako izmijenjena, odnosno posmatraju se kao vodna tijela površinskih voda koja se imaju održavati u stanju najmanje „dobar“. U Tabeli 7.30 su naznačena VT koja su jako izmijenjena, te će se za njih primjenjivati ocjena stanja po „ekološkom potencijalu“. <p>U ranijim odgovorima je naglašeno da je jedinstvena ocjena hidromorfološke promjene VT-a određena prema uputama u normi BAS EN 15843. Normom se određuje 16 parametara ocjenjivanja svrstanih u tri kategorije: morfologija korita, hidrologija – promjena proticaja u koritu i uzdužna povezanost toka. Takva ocjena je urađena za svih 533 VT površinskih voda, a kandidatima za JIVT su proglašena ona sa ocjenom klase 3, 4 i 5: umjereno promijenjeno, u velikoj mjeri promijenjeno i izrazito promijenjeno. Za VT: BA_UNA_3 ocjena hidromorfološke klase iznosi „2“, što znači da je u grupi „neznatno promijenjeno“.</p> <p>VT: BA_BOS_4, jeste u grupi kandidata za JIVT po parametrima hidromorfološkog stanja (klasa „3“- umjereno promijenjeno), ali je prema rezultatima monitoringa – bioloških parametara kvaliteta voda u stanju „dobar“, (Tabela 7.29 Karakterizacijskog izvještaja – PD1_Dio 1), te s toga nije JIVT.</p> <p>VT: BA_DR_6, jeste u grupi kandidata za JIVT, po parametrima hidromorfološkog stanja (klasa „4“ – u velikoj mjeri promijenjeno), ali je prema rezultatima monitoringa – bioloških parametara kvaliteta voda u stanju „dobar“, (Tabela 7.29 Karakterizacijskog izvještaja – PD1_Dio 1), te s toga nije JIVT.</p> <p>Ocjena hidro-morfoloških stanja VT površinskih voda se radi za stvarnu/trenutnu situaciju na terenu, i ne može biti predmet prognoze uzimajući u obzir planirane objekte i procjene njihovih uticaja, bez obzira o kakvim objektima se radi.</p> <ol style="list-style-type: none"> Poglavlje 12.1.4 Izuzeci od dostizanja okolišnih ciljeva: Sva VT, preliminarno proglašena kao „kandidati za JIVT“, su posmatrana i po rezultatima monitoringa bioloških parametara ako ti rezultati postoje. Ako su stanja tih VT-a po rezultatima monitoringa bioloških parametara umjereno, slabo i loše, onda su u grupi JIVT, (Tabela 7.30 Karakterizacijskog izvještaja, PD 1, Dio 1). <p>Poglavlje 12.1.4 je dopunjeno detaljnijim opisom.</p>	<p>Ad.1. Ne Ad.2. Da</p>
		<p>Poglavlje 8. Za sektor energetike postoje potrebni podaci o planovima izgradnje novih objekata (planu i programu razvoja energetskog sektora Federacije BiH (2009)), potrebno je prema raspoloživim podacima o planiranim objektima dopuniti analizu pritiska (kao i kasniju analizu rizika).</p>	<p>Poglavlje 8. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. je naslovljeno kao Ocjena stanja i procjena rizika za vodna tijela površinskih voda, sa pod-poglavljima: 8.1 Ocjena stanja VT površinskih voda na osnovu rezultata monitoringa i 8.2 Procjena rizika VT površinskih voda na osnovu analize pritiska.</p>	<p>Ne</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			Analiza pritisaka, odnosno poglavlje 6. Antropogeni uticaji na vode se rade za sadašnje stanje- vrijeme izrade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Analiza pritisaka i ocjena rizika se rade na bazi utvrđenih metodologija predstavljenih u pripadajućim studijama. Planovi upravljanja se rade svakih šest godina, pa samim tim i ocjena stanja, procjena rizika i programi mjera se rade na osnovu trenutnog/sadašnjeg stanja, a ne na osnovu planova o budućim objektima.	
		<p>Poglavlje 11.2</p> <p>U tački 11.2 Održivo hidroenergetsko korištenje voda rečeno je Poznato da hidroenergetska postrojenja imaju negativne uticaje na društvo i okoliš, posebno na površinske vode. Ovo je potpuno paušalna ocjena koji je potrebno izbrisati. Hidroenergetska postrojenja imaju i velike pozitivne uticaje na društvo (zapošljavanje, stabilnost energetskeg napajanja, koncesione naknade, druge zakonom propisane naknade koje se uplaćuju lokalnoj zajednici i drugo).</p> <p>Takođe je rečeno da je generalno gradnja novih hidroelektrana u BiH usporena uz izuzetak „malih hidroelektrana – MHE.</p> <p>Međutim, svjedoci smo da je i gradnja MHE takođe neopravdano ograničena i usporena zbog neselektivnih pristupa zabrani gradnje MHE, okolišnih udruženja koja nemaju konkretne prijedloge za održivi razvoj, osim negiranja izgradnje na bilo kojem vodotoku i na bilo kojoj lokaciji, čak i za one za koje su prema svim zakonskim i okolišnim zahtjevima ispunjeni svi traženi uslovi.</p>	<p>Poglavlje 11 Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.: Integraciona pitanja, Podnaslov 11.2 Održivo hidroenergetsko korištenje voda.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ocjena o uticajima hidroenergetskih postrojenja na društvo i okoliš je dopunjena sa pozitivnim uticajima koje ovakva postrojenja imaju. Postojeći tekst je preformulisan. 	Ad.1. Da Ad.2. Da
		<p>Poglavlje 11.2</p> <p>U tabeli 11-1 nacrta plana upravljanja (i drugim tabelama gdje se ovaj naziv upotrebljava) potrebno je ispraviti podatke o HE Slapovi na Uni (Kostela). Ispravan naziv hidroelektrane je HE Una Kostela; instalirana snaga je 10,14 MW; prosječna godišnja proizvodnja je 50,7 GWh. Ovaj komentar dat je i za PU VPRS 2016-2021 ali je nejasno zašto tekst nije korigovan.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Tabela 11.1 Podaci su korigovani u skladu sa uputom.</p>	Da
		<p>U tački 11.2. rečeno je da je u 2020. g. objavljen dokument: „Katalog kriterija za održivi razvoj u sektoru malih hidroelektrana u Bosni i Hercegovini“, dokument koji ima za cilj da objektivizira procjene vodenih tokova i projekata te njihove prikladnosti za korištenje hidroenergije i postizanje ravnoteže između tehničkih, ekonomskih i ekoloških interesa pri realizaciji održivih projekata hidroenergetskih projekata.</p> <p>Potrebno je napisati da li je i po kojem zakonu dokument obavezujući.</p> <p>Ističemo da prema ovome Katalogu na koji je EP BiH dala niz primjedbi, u budućnosti će biti nemoguće napraviti bilo kakav objekat MHE . Prema Katalogu se traži korištenje niza dokumenata prema kojima bi se ocjenjivale mHE. Ti dokumenti su u različitim sektorima, a neki još nisu ni napravljeni. Zbog svega toga Katalog i exel aparat uz Katalog je vrlo komplikovan za primjenu u vladinom i nevladinom sektoru i korisnicima.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Poglavlje 11.2 Održivo hidroenergetsko korištenje voda: navedeni dokument nema zakonodavnu snagu ali ima uticaj na procese donošenja okolinskih dozvola.</p> <p>U Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027. je ukazano na navedeni dokument/katalog koji je objavljen ali Planom upravljanja se ne može upuštati u procjene komplikovanosti primjene.</p> <p>U postojećem tekstu je dodato sljedeće: „Kao osnova za kreiranje Kataloga kriterija u BiH korišten je Tirolski katalog. Za razliku od Tirolskog kataloga, koji se odnosi na sve hidrocentrale, Katalog kriterija u BiH služi za procjenu hidroenergetskih projekata do 10 MW el. instalisane snage. Osim različite primjene u odnosu na veličinu hidroenergetskih objekata, prilagođavanje Tirolskog kataloga lokalnim uslovima bilo je neophodno i zbog različitog zakonodavnog okvira u BiH“.</p>	Da

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>Poglavlje 11.2.</p> <p>U poglavlju 11.2 nacrta plana upravljanja predložen je čitav niz mjera u cilju sprečavanja degradacije statusa onih vodnih tijela koji su izloženi značajnim hidromorfološkim promjenama uslijed izgradnje/rada hidroenergetskih objekata.</p> <p>Međutim, nije jasno naznačeno ko je zadužen za provođenje, a ko za kontrolu mjera i kada se one rade. Npr.: (i) Testiranje novih/planiranih infrastrukturnih projekata shodno Članu 4.7 ODV – šta ovo testiranje podrazumijeva?, (v) Izrada prijedloga ključnih aspekata vezanih za određivanje pogodnih lokacija za nove hidroenergetske sa aspekta zaštite okoliša – ko i kada definiše ključne aspekte?</p> <p>Tekst mjere (v) zvuči nelogično jer se kaže „određivanje aspekata sa aspekta zaštite okoliša“ .</p> <p>Prijedlog za tekst ove mjere mogao bi biti : Izrada Sudije hidroenergetskog korištenja vodotoka poštujući sve aspekte korištenja voda, održivog razvoja i zaštite okoliša</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. Poglavlje 11.2 Održivo hidroenergetsko korištenje voda: Mjere preveniranja i umanjenja HM pritiska od hidroenergetskih objekata su navedene u Tabeli 11.4., i predstavljaju izvadak iz Programa mjera (PD5).</p> <p>1. Primjedba se odnosi na aktivnosti, (ne mjere), u cilju sprečavanja dalje degradacije stanja VT pod HM uticajem hidroenergetskih objekata, predviđene Planom upravljanja 2016.-2021., koje ostaju aktuelne i za planski period 2022.-2027.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Poboljšanje uzdužne povezanosti vodnih tijela (npr. uspostavom ribljih staza tamo gdje nisu izgrađene), ○ Izrada preporuka i monitoringa rada HE u cilju smanjenja naglih fluktuacija vodostaja nizvodno od brana, (ako su veće od dopuštenih određenih vodnim dozvolama), ○ Uspostava monitoringa i kontrola održavanja ekološki prihvatljivog protoka nizvodno od mjesta zahvatanja voda, kao i nizvodno od pregradnih profila brana, ○ Testiranje novih/planiranih infrastrukturnih projekata shodno Članu 4.7 ODV , ○ Izrada prijedloga ključnih aspekata vezanih za određivanje pogodnih lokacija za nove hidroenergetske objekte, sa aspekta zaštite okoliša. <p>Navedene aktivnosti će se provoditi po osnovu saradnje sektora energetike, upravljanja vodama i zaštite okoliša, i u tom smislu je navedeno poglavlje dopunjeno.</p> <p>2. „Izrada Sudije hidroenergetskog korištenja vodotoka poštujući sve aspekte korištenja voda, održivog razvoja i zaštite okoliša.“</p> <p>Sektor voda ne može biti nosilac izrade ovakve studije, jedino treba sudjelovati u praćenju njene izrade.</p>	Ad. 1. Da Ad.2. Ne
		<p>U tački 12.1.4.3 Izuzeci vezani za član 4(7) ODV-a, član 36 ZoV Federacije BiH rečeno je da za planski period 2022.-2027. predviđaju se projekti koji svojim hidromorfološkim pritiscima mogu dovesti da se pripadajuća VT-a površinskih voda posmatraju u grupi izuzetaka od dostizanja dobrog stanja voda gdje je pod tačkom II) spomenuta HE Vranduk. Potrebno je izvršiti dopunu ove tačke u skladu sa Tabelom 11-3 Plan gradnje HE i malih HE na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH gdje je navedeno da se veliki infrastrukturni projekti iz energetskog sektora (HE Janjići HE Kovanići i HE Ustikolina i drugi)</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 12.1.4.3 Izuzeci vezani za član 4(7) ODV-a, član 36 ZoV Federacije BiH:</p> <p>U navedenoj stavci rada se navode objekti za zaštitu od velikih voda i za proizvodnju obnovljive hidroenergije za koje je realno planirati da će biti realizovani u planskom periodu 2022.-2027., te da će imati uticaj na HM stanje pripadajućih vodnih tijela, odnosno dovesti do toga da nije realno dostići traženo stanje „dobro“ već „dobar ekološki potencijal“.</p> <p>Ocijenjeno je da se jedino za HE Vranduk tako šta može očekivati obzirom je J.P. Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo dostavila informaciju „da su u toku aktivnosti na raspisivanju tendera i izboru izvođača za realizaciju projekta izgradnje HE-e.“ Po raspoloživim informacijama HE Kovanići, HE Janjići, HE Ustikolina i drugi nisu objekti u takvoj fazi pripreme za izgradnju da bi bili realizovani do 2027.</p>	Ne
		<p>U poglavlju 12.1.4.2. plana upravljanja navedeno je da izuzeci vezani za primjenu člana 4. ODV, koji su inače transponirani u članove 34., 35. i 36. Zakona o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06), potvrđeno je ono što je navedeno u PU VPRS 2016-2021. Ovdje će se ponoviti komentar dat za taj plan, Izuzeci vezani za primjenu člana 4. ODV nisu definirani i utvrđeni „da bi se izbjegle potencijalno značajne greške u donošenju odluka baziranih na veoma neizvjesnim ulaznim podacima“. Pošto je navedeno da je ovaj pristup dogovoren, postavlja se pitanje između koga je postignut taj dogovor, i da li su u dogovor uključeni neki korisnici voda ili</p>	<p>Poglavlje 12.1.4.2. Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027., naslovljeno kao: Izuzeci vezani za član 4(5) ODV, član 35 ZoV Federacije BiH, glasi: „Ovim članom se predviđaju blaži ciljevi zaštite okoliša za određena VT-a pod antropogenim pritiscima kada je njihovo prirodno stanje takvo da je dostizanje ekoloških ciljeva ili neizvodljivo ili nesrazmjerno skupo. Istovremeno, stanje tih VT-a se ne smije pogoršavati. Nema razloga za prepoznavanje ovakvih VT-a što je zaključeno i Planom upravljanja 2016.-2021.“</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>neke od zainteresiranih strana. JP Elektroprivreda BiH kao jedan od najvećih korisnika voda na vodnom području nije bila uključena u ovaj dogovor. Ovo je veoma bitno pitanje za JP Elektroprivreda BiH, jer navedenim izuzecima mogu biti obuhvaćene kako postojeće hidroelektrane tako i one koje su planirane za izgradnju u prvom ciklusu upravljanja vodama. U tom smislu se u nastavku daje nekoliko napomena vezanih za izuzetke od ciljeva zaštite okoliša. Utvrđivanje izuzetaka po članovima 4(4) i 4(5) ODV, odnosno respektivnim članovima 34. i 35. Zakona o vodama, odnosi se na postojeće modifikacije vodnih tijela. Za veliki dio značajnih modifikacija postoje potrebni podaci, pa se ne može razumjeti objašnjenje da ulazni podaci ne postoje ili da su neizvjesni. Ovo tim prije jer je u nacrtu plana upravljanja navedeno da su značajne modifikacije utvrđene na veoma malom broju vodnih tijela od ukupnog broja površinskih voda je proglašeno kandidatima u odnosu na 533 izdvojena VT. S obzirom da su ciljevi zaštite okoliša navedeni u nacrtu plana upravljanja, a izuzeci po članovima 4(4) i 4(5) ODV će biti utvrđeni tek u drugom planu upravljanja, (što ovdje nije urađeno) postavlja se pitanje da li važe utvrđeni ciljevi za navedena kandidate za JIVT, a samim tim i predložene mjere iz programa mjera. Ovo pitanje se mora pojasniti u planu upravljanja.</p> <p>Izuzetak po članu 4(7) ODV, odnosno respektivni izuzetak prema članu 36. Zakona o vodama, odnosi se na nove modifikacije. i ovdje se može dati generalna primjedba da za neke od novih modifikacija postoje svi potrebni podaci za analize, pa su se mogli definirati izuzeci od ciljeva zaštite okoliša. Ovo se prvenstveno odnosi na tri strateška infrastrukturna objekta koje JP Elektroprivreda BiH planira implementirati, a koji su i navedeni u poglavlju 12.1.4 (HE Vranduk, HE Janjići, HE Ustikolina), jer sva potrebna dokumentacija i podaci već postoje. Kako izuzeci po ovom članu nisu definirani u prvom planu upravljanja, postavlja se pitanje kako će biti tretirani navedeni infrastrukturni objekti.</p> <p>Navedeni projekti su proglašeni objektima od javnog interesa Odlukom o proglašenju javnog interesa, pristupanju pripremi izgradnje elektroenergetskih objekata, izboru strateških partnera i pristupanju dodjeli koncesija („Službene novine Federacije BiH“, broj 60/06) i Odlukom o proglašenju javnog interesa i pristupanju pripremi i izgradnji prioritetnih elektroenergetskih objekata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/10). S obzirom da će prilikom izrade i donošenja drugog plana izuzeci nisu definisani, neće biti moguća primjena člana 4(7) ODV i člana 36. Zakona o vodama, čime se ovi infrastrukturni projekti mogu dovesti u krajnje nepovoljan položaj jer je moguće da se ne primijene izuzeci od ciljeva upravljanja vodama koji su Zakonom predviđeni. Sve finansijske štete koje bi u tom slučaju mogle nastupiti po JP Elektroprivreda BiH bile bi isključivo posljedica propusta koji su načinjeni u prvom planu upravljanja, a za čiju pripremu je u skladu sa članom 29. Zakona o vodama nadležna Agencija za vodno područje rijeke Save.</p> <p>Kako potrebni podaci za analize u skladu sa članovima 4(4), 4(5) i 4(7) ODV, odnosno članovima 34., 35. i 36. Zakona o vodama, postoje za sve objekte JP Elektroprivreda BiH, potrebno je dopuniti nacrt plana upravljanja sa ovim analizama i odrediti izuzetke u skladu sa navedenim članovima.</p>	<p>U poglavlju 12.1.4 Izuzeci od dostizanja okolišnih ciljeva ne spominju se nikakvi „dogovoreni pristupi“. Obzirom se pominju/miješaju i primjedbe na Plan upravljanja 2016.-2021., citira se poglavlje Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. na koje se cijela primjedba uglavnom referira:</p> <p>„12.1.4.3. Izuzeci vezani za član 4(7) ODV-a, član 36 ZoV Federacije BiH</p> <p>Ovim članom se predviđa nemogućnost dostizanja dobrog stanja površinskih ili podzemnih voda, ili dobrog ekološkog potencijala, kao rezultat novih promjena fizičkih karakteristika VT-a površinskih voda ili promjena nivoa vodnih tijela podzemnih voda.</p> <p>Za planski period 2022.-2027. predviđaju se projekti koji svojim hidromorfološkim pritiscima mogu dovesti da se pripadajuća VT-a površinskih voda posmatraju u grupi izuzetaka od dostizanja dobrog stanja voda:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) objekti za zaštitu od velikih voda: Izvjesni projekti za zaštitu od velikih voda, u planskom periodu 2022.-2027., su: -Uređenje korita rijeke Željeznice, Ilidža – od mosta Spasa u Butmiru do Vojkovića (cca 1.800 m) i od ušća u Bosnu do mosta na zapadnom prilazu gradu u Otesu (cca 1.100 m), --- (ii) objekti za proizvodnju obnovljive hidro energije: Shodno dostavljenom planu J.P. Elektroprivreda BiH d.d., tj. statusu planiranih objekata, (uglavnom u fazama izrade studijsko-projektne dokumentacije), u planskom periodu Plana upravljanja 2022.-2027. nema izuzetaka vezanih za član 4(7) ODV-a, odnosno član 36. ZoV Federacije BiH, vezanih za objekte za proizvodnju obnovljive hidro energije, osim HE Vranduk, za koju je J.P. Elektroprivreda BiH d.d. dostavila informaciju da su u toku aktivnosti na raspisivanju tendera i izboru izvođača za realizaciju projekta izgradnje HE-e. <u>U slučaju izgradnje HE Vranduk u planskom periodu 2022.-2027., vodno tijelo na kome je planirana gradnja ove HE bi bilo izuzetak od dostizanja okolišnih ciljeva vezanih za član 4(7) ODV-a.“</u> <p>Kao što se vidi predmetno poglavlje je kratko i nigdje se ne navodi da ne postoje ulazni podaci. Ne navode se ni ostali planirani projekti (HE Ustikolina, HE Janjići, HE Kovanići, ..) jer, po dobivenim informacijama i aktu JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo broj 07-14592/2020 od 2 juna 2020., nije izvjesno da će biti realizovani u periodu 2022.-2027., uz uslovljeni izuzetak projekta HE Vranduk.</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>U programu mjera iz poglavlja 13, Dodatka 5 nacrta plana upravljanja, kako je i u komentaru za PU VPRS 2016-2021 rečeno potrebno je predvidjeti izradu novog Pravilnika o načinu određivanja ekološki prihvatljivog protoka, jer postojeći Pravilnik („Službene novine Federacije BiH“, broj 4/13) nije u skladu sa osnovnim principima na kojima se temelji ODV i Zakon o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06).</p> <p>Zemlje članice EU su smjernice za određivanje ekološki prihvatljivog protoka (EPP) utvrdile u Vodiču br. 31 Zajedničke strategije implementacije ODV (eng. Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive), koji je objavljen u martu 2015. godine. Navedeni dokument je jedan od 34 vodiča koji su do ovog trenutka doneseni u cilju pravilne i ujednačene implementacije odredbi ODV u Zemljama članicama EU. Cilj Vodiča br. 31 je da se u svim Zemljama članicama EU ujednači pristup u definiranju i primjeni ekološki prihvatljivog protoka, a posebno u drugom ciklusu izrade planova upravljanja vodama nakon 2015. godine.</p> <p>U skladu sa principima ODV i smjernicama Vodiča br. 31, smatra se da je ekološki prihvatljiv protok (EPP) u kontekstu primjene ODV takav hidrološki režim kojim se postiže dostizanje (podržava dostizanje) ciljeva zaštite okoliša iz Direktive. Iz same definicije ekološki prihvatljivog protoka, a i smjernica navedenih u Vodiču br. 31, nedvosmisleno je jasno da je određivanje EPP-a dio procesa planiranja upravljanja vodama, i da se mora uzeti u obzir prilikom analize pritisaka, ocjene stanja, analize rizika nedostizanja ciljeva zaštite okoliša, kao i određivanja troškovno efikasnog programa mjera. Ovo drugim riječima znači da se protok u nekom vodnom tijelu na kojem se javlja hidrološki pritisak (najčešće zahvatanje voda) mora dovesti u vezu sa ekološkim (i hemijskim) stanjem tog vodnog tijela kako bi se odredio EPP.</p> <p>Postojeći Pravilnik o načinu određivanja ekološki prihvatljivog protoka („Službene novine Federacije BiH“, broj 4/13) potpuno zanemaruje ove osnovne postulate, jer se određivanje EPP-a vrši čistom hidrološkom metodom koja je data u članu 11. Ovako određeni EPP ne dovodi se ni u kakvu vezu sa stanjem vodnog tijela, tako da ovaj ekološki prihvatljivi protok ne podržava dostizanje ciljeva ODV i Zakona o vodama. Premda se hidrološka metoda zbog svoje jednostavnosti može primjenjivati kao pomoćna metoda, prvenstveno kod manjih hidroloških modifikacija, kod većih infrastrukturnih projekata mora se primijeniti holistički pristup kojim se uzimaju u obzir lokalni biološki, hemijski i hidromorfološki uslovi, kako je to i predviđeno Direktivom i Zakonom o vodama.</p> <p>Postoje i drugi razlozi zbog kojih je postojeći Pravilnik potrebno izmijeniti. Prema Vodiču br. 31 troškovno najefikasniji pristup dostizanja ekoloških ciljeva može biti da se uz ekološki prihvatljivi protok primijene i prateće mjere u planu upravljanja (npr. morfološke izmjene u cilju unapređenja akvatičnih staništa), pa je metodologijom određivanja EPP-a potrebno obuhvatiti i ovu mogućnost. Pored toga, određivanje ekološki prihvatljivog protoka može biti različito za pojedine kategorije korisnika voda, a u ovisnosti od preovlađujućeg javnog interesa i socio-ekonomskih uticaja. U skladu sa Vodičem br. 31, ovi uticaji se trebaju uzeti u obzir kada se određuje hidrološki režim i EPP u jako izmijenjenim vodnim tijelima ili vodnim tijelima na kojima se proglašavaju izuzeci od okolišnih ciljeva. Na kraju, prema Vodiču br. 31 se od Zemlja članica</p>	<p>Pravilnik o načinu određivanja ekološki prihvatljivog protoka, (Službene novine Federacije BiH br. 04/13 i 56/16) je u fazi dopuna i izmjena.</p>	<p>Ne</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>EU očekuje postepena primjena smjernica iz Vodiča. Kako je Vodič donesen krajem prvog ciklusa upravljanja vodama prema ODV, tokom drugog ciklusa Zemlje članice EU trebaju postepeno sagledati sve aspekte primjene Vodiča i uključiti ih u planove koji će se implementirati tokom trećeg ciklusa.</p> <p>Sličan princip postupnosti u uvođenju EPP-a treba primijeniti i u Pravilniku o načinu određivanja ekološki prihvatljivog protoka, posebno imajući u vidu da Bosna i Hercegovina još nije dobila ni kandidatski status u okviru procesa pridruživanja EU.</p> <p>Pokušaj korekcije Pravilnika o određivanju ekološki prihvatljivog protoka vezan za postojeće objekte urađen je Izmjenama Pravilnika iz 2016.g, ali ni te izmjene nisu primijenile u potpunosti sve gore rečeno.</p>		
		<p>13.1.</p> <p>U tački 13.1. rečeno je da mjere koje se odnose na uređenje voda i zaštitu od štetnog djelovanja voda, predviđene navedenim članom ZoV Federacije BiH, nisu predmet plana upravljanja. Korisno bi bilo napisati i obrazložiti u kojim dokumentima se propisuju mjere za na uređenje voda i zaštitu od štetnog djelovanja voda i na koji način su povezane sa ovim Planom upravljanja koji se prvenstveno onda odnosi na kvalitet voda.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 13.1 Tipovi mjera.</p> <p>Oblast upravljanja rizicima od poplava nije predmet rada planova upravljanja vodama. Trenutno se u BiH realizuje projekat: Tehnička pomoć za pripremu Plana upravljanja rizikom od poplava za Bosnu i Hercegovinu. Opći cilj projekta je podržati razvoj integriranog upravljanja rizicima od poplava u Bosni i Hercegovini u skladu s Direktivom o poplavama Europske unije (2007/60/EC) i u koordinaciji s odredbama Okvirne Direktive o vodama (2000/60/EC).</p> <p>Navedena stavka 13.1 je dopunjena u skladu sa navedenim.</p>	Da
		<p>13.1.3</p> <p>U Tabeli 13-1 dati su ključni tipovi mjera (KTM) po ODV-u ali se ne spominju energetske objekti. Da li to onda znači da prema ODV nije predviđeno da se odredi cijena vode za implementaciju povrata troškova vodnih usluga odnosno naplaćivanje vodne naknade po proizvedenom kWh kako je u FBiH propisano.</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., Poglavlje 13.1.3. Ključni tipovi mjera:</p> <p>U uvodnom dijelu predmetnog poglavlja se navodi: „Radi jednoobraznosti u procesima izvještavanja o realizaciji Programa mjera, za zemlje članice EU-a je koncipirana lista od 25 „ključnih tipova mjera – KTM“ koja u sebi sadrži tipične osnovne i dopunske mjere.“</p> <p>Po ODV, član 2. Definicije, (38): Vodne usluge su sve usluge namjenjene domaćinstvima, javnim institucijama ili bilo kojoj privrednoj aktivnosti kojom se obezbjeđuje slijedeće: (i) zahvatanje, akumuliranje, skladištenje, kondicioniranje i distribucija površinskih ili podzemnih voda, i (ii) postrojenja za prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda koja se zatim ispuštaju u površinske vode.</p> <p>Član 9. ODV Pokrivanje troškova vodnih usluga: države članice će do 2010. obezbjediti da politike cijena sadrže odgovarajuće podsticaje za korisnike da vodne resurse koriste efikasno i da time doprinose ciljevima zaštite životne sredine iz ove Direktive.</p>	Ne
		<p>15.2.</p> <p>U tački 15.2 dati su strateški i planski dokumenti na nivou BiH i Federacije BiH. Bilo bi korisno napisati kada su usvojeni navedeni dokumenti i gdje se mogu naći (web, ministarstvo, institucija).</p>	<p>Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027., poglavlje 15.2 Strateški i planski dokumenti na nivou BiH i Federacije BiH.</p> <p>Tabela 15 2 Strateški i planski dokumenti na nivou BiH i Federacije BiH vezani za segment upravljanja vodama u Federaciji BiH su dopunjeni traženim podacima.</p>	Da
8	Coca-Cola HBC B-H d.o.o. Sarajevo	<p>Molimo da se u akcionom planu posebna pažnja usmjeri na značajna pitanja i mjere koje nisu riješene Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH 2016.-2021.:</p> <p>1. Odlaganje mulja koji nastaje u postrojenjima za prečišćavanjem urbanih otpadnih voda i mulja koji nastaje u postrojenjima za pročišćavanje otpadnih voda industrijskih zagađivača. Parametri muljeva se bitno razlikuju ovisno o vrsti industrije.</p> <p>Iako za mulj iz naše industrije postoje analize po kojima bi se on mogao odlagati na površinama za pošumljavanje do sada nismo uspjeli naći rješenje u BiH niti ostvariti</p>	<p>Ad. 1. Pitanje odlaganja mulja koji nastaje u postrojenjima za pročišćavanje otpadnih voda industrijskih zagađivača, i samog tretmana tih otpadnih voda, je Planom upravljanja 2022.-2027. obrađeno u PD5: Program mjera.</p> <p>U Poglavlju 20.3. je dat Prikaz realizacije Programa mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. po „značajnim pitanjima“ upravljanja vodama. Mjere koje se odnose na navedenu temu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ID 3: Nadograditi postojeća ili izgraditi nova postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda (značajnijih) industrijskih zagađivača, (KTM 16), u skladu sa Uredbom o uslovima ispuštanja 	Ad.1. Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>saradnju s ministarstvima zaduženim za upravljanje šumama u BiH niti s rudnicima koji su u obavezi sprovoditi rekultivaciju površinskih kopova gdje bi se mulj mogao odlagati. Izvoz mulja poskupljuje proces na našem postrojenju za prečišćavanje tehnoloških otpadnih voda te se nadamo da će realizacija ove planirane mjere imati prioritet. (strana br. 271, 20.3 Dodatak 3 Prikaz realizacije Programa mjera po Planu upravljanja 2016.-2021. po „značajnim pitanjima“ upravljanja vodama, 20.3.1 Značajno pitanje 1. Zagađenje površinskih voda organskim materijama)</p>	<p>otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Službene novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20).</p> <p>Obrazloženje realizacije: U nedostatku adekvatnih ulaznih podataka u vrijeme pripreme Akcionog plana provođenja Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2016-2021) (oktobar 2018.) za procjenu sredstava za nadogradnju i poboljšanje postrojenja za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda (uključujući i farme), jer investiranje u uređaje za prečišćavanje otpadnih voda je prvenstveno pitanje finansijskih mogućnosti samog privrednog subjekta, u prvom Planu upravljanja vodama za ovu KTM planirane su aktivnosti na izradi planova razvoja industrija i davanje smjernica pri njihovoj izradi sa aspekta upravljanja vodama, uspostavljanje i održavanje registra industrijskih zagađivača, izradu zakonodavnih propisa, studija i programa i dr. Procjenjeno je da je za ove potrebe do 2021. godine potrebno izdvojiti 170.000.000 KM, a institucije koje realizuju ove mjere su industrijski zagađivači, kantoni, općine, FMPVŠ, Federalno ministarstvo finansija, AVP Sava i Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ID 7. Izraditi novi podzakonski akt i akcioni plan o upravljanju kanalizacionim muljem.</i> <p>Obrazloženje realizacije: Nije realizovano.</p> <p>Planom upravljanja 2022.-2027. su predviđene mjere koje se odnose na tretman otpadnih voda i odlaganje tretiranog mulja sa postrojenja za tretman otpadnih voda značajnih industrijskih zagađivača.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ID 2: Nadograditi postojeća ili izgraditi nove uređaje za prečišćavanje otpadnih voda (značajnih) industrijskih zagađivača.</i> <p>Obrazloženje mjere: U skladu sa Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Službene novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20).</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ID 5: Dopuniti Uredbu o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Službene novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20), sa definiranjem graničnih vrijednosti za industrije koje nisu obuhvaćene istom.</i> <p>Obrazloženje mjere: Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, (Službene novine Federacije BiH, br.26/20, 96/20), nisu obuhvaćene sve industrije i u tom smislu bi trebalo doraditi Uredbu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ID 7: Izraditi novi podzakonski akt i akcioni plan o upravljanju kanalizacionim muljem sa uređaja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.</i> <p>Obrazloženje mjere: Usklađivanje zakonodavstva u Federaciji BiH sa odgovarajućim u EU: Direktiva vijeća od 21. maja 1991. o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda, (91/271/EEZ) i Direktiva vijeća od 12. juna 1986. o zaštiti okoliša, posebno tla, kod upotrebe mulja iz uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u poljoprivredi, (86/278/EEZ).</p> <p>Treba imati na umu da se mjera ID 7 odnosi na upravljanje tretiranim muljem sa uređaja za prečišćavanje kanalizacionih/komunalnih otpadnih voda. Odlaganje tretiranog mulja sa uređaja za prečišćavanje otpadnih voda industrijskih zagađivača je, baš kao i sam tretman tih voda, obaveza zagađivača, odnosno industrijskog postrojenja.</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		2. Katastarski izvodi s ucrtanim cjevovodima za odvodnju se ne slažu u potpunosti sa stvarnim stanjem na terenu. Potrebno je uraditi provjeru i pooštriti mjere inspekcije u ovoj oblasti. (Lokalni ekološki akcioni plan Općine Hadžići 2020.-2030., iskustva u saradnji s JKP „Komunalac Hadžići).	Ad.2. Geodetski snimak postojećeg stanja objekata za prikupljanje, odvodnju i, u nekim slučajevima prečišćavanje otpadnih voda su obaveza općina, kantona i/ili komunalnih preduzeća. To je ujedno i podloga za određivanje kapaciteta tih objekata te potrebnih mjera za sanacije ili proširenja, kako je planirano mjerom Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. ID 1.: Nastavak nadogradnje postojećih i/ili izgradnja novih kanalizacionih sistema u određenim (većim) urbanim naseljima.	Ad.2. Ne
		3. Nedovoljna i neblagovremena saradnja tokom izrade projektne dokumentacije institucija nižeg nivoa vlasti sa institucijama višeg nivoa vlasti. (Lokalni ekološki akcioni plan Općine Hadžići 2020.-2030., iskustva u saradnji s JKP „Komunalac Hadžići)	Ad.3. Osnaživanje saradnje nižih sa višim nivoima upravljanja vodama je kontinuiran proces koji se bazira na zakonski definisanim nadležnostima, a iz Programa mjera PD5. Plana upravljanja 2022.-2027. se mogu izdvojiti mjere koje ukazuju na ovu temu: Mjerom ID 13. je predviđeno: „Izraditi studiju odvođenja i prečišćavanja urbanih i industrijskih otpadnih voda vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH sa posebnim naglaskom na identifikaciji aglomeracija, određivanju lokacija postrojenja, sagledavanju tereta zagađenja i određivanju konceptualnih tehnoloških šema prečišćavanja. (Programom IPA 2018. predviđena je izrada „Master Plan of Agglomerations in BiH“ (IPA 2018) kojom će se realizovati potrebe za izradom navedene studije)“. Izrada ovakve studije podrazumjeva aktivno sudjelovanje javnosti i zainteresiranih strana. Mjerom ID 51 se planira: „Osigurati kadrovsko ojačavanje sektora voda na svim nivoima, uključujući i kontinuirano stručno usavršavanje“. (Sve institucije koje upravljaju vodama trebaju izraditi plan obuke koje trebaju proći kantonalni i općinski službenici, predstavnici vodovodnih preduzeća, ministarstava, agencija za vode i drugi, tokom jedne godine u cilju stručnog usavršavanja iz oblasti upravljanja vodama i sprovesti realizaciju plana). Mjerom ID 49. se predviđa: „Izraditi i usvojiti Pravilnik i Protokol o obavljanju koordinacionih poslova i zadataka u oblasti upravljanja vodnim resursima na nivou Federacije BiH, i na nivou svakog kantona.“ Obrazloženje mjere: Ovaj pravilnik treba da uskladi upravljanje vodnim resursima u svim kantonima u Federaciji BiH, i obezbijediti pravovremeno izvještavanje od Federacije BiH ka BiH. Osim toga, pravilnik treba osigurati intenzivnu saradnju između organa nadležnih za vode i organa nadležnih za okoliš kao i drugih organa koji imaju nadležnost kada je u pitanju zaštita voda od zagađenja, kao i pitanje izvještavanja i obavještavanja javnosti. Pravilnik treba da osigura harmonizirano upravljanje vodnim resursima na nivou jedinica lokalne samouprave i pravovremeno izvještavanje kantona ka Federaciji BiH. Ovim podzakonskim aktom treba obuhvatiti različite nivoe upravljanja, (Federalni, kantonalni, gradovi/općine) i osigurati njihovu prohodnost. Protokole, (dokumente o namjerama i opisu budućih aktivnosti), uraditi vezano za obaveze izvještavanja o stanju voda, i stanju upravljanja vodama u Federaciji BiH, po zahtjevima međunarodnih komisija nadležnim institucijama na nivou BiH. Protokolom o vertikalnoj i horizontalnoj međusektorskoj saradnji obuhvatiti i međusektorsku saradnju kod izrade strateških i planskih dokumenata svakog od sektora, (energetika, poljoprivreda, prostorno planiranje, okoliš, šumarstvo, ...), a protokolom o punoj saradnji sa inspekcijama službama obezbijediti praćenje provođenja uslova propisanih u vodnim saglasnostima i dozvolama. Izrada protokola je planirana projektom u organizaciji UNDP-a: Razvoj okvira za monitoring i evaluaciju prilagođavanja na klimatske promjene u BiH. Projekt je marta 2020. privremeno obustavljen radi korekcija Projektnog zadatka	Ad.3. Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		4. Obzirom da još uvijek ne postoji revidiran registar zagađivača bilo bi dobro da se registar centralizira i da su podaci izvještavanja za industrijske zagađivače prisutni na jednom mjestu a ne da se isti podaci moraju dostavljati više puta odvojeno različitim nivoima vlasti. (str. 103, 7.3 Ustanovljeni nedostaci monitoringa površinskih i podzemnih voda i preporuke poboljšanja, 7.3.1 Ustanovljeni nedostaci monitoringa površinskih voda i preporuke poboljšanja, iskustva u pružanju informacija)	<p>Ad.4. Katastar zagađivača površinskih i podzemnih voda postoji u AVP Sava, a koristi se za potrebe prikupljanja vodnih naknada i druge potrebe AVP Sava, u skladu sa ZoV Federacije BiH. Za vodno područje r.Save u Federaciji BiH podaci se pohranjuju u okviru informacionog sistema voda (ISV) AVP Sava, Sarajevo. Mjerama 11. i 12. Programa mjera PD5. se predviđa:</p> <p>ID 11. „Kontinuirano ažuriranje katastra zagađivača površinskih i podzemnih voda sa količinama zagađenja prioriternih i specifičnih zagađujućih materija“. Obrazloženje mjere: Ovo je kontinuirana aktivnost AVP Sava. U ISV su sadržani podaci o teretu zagađenja voda izraženim kao EBS, te nekim specifičnim zagađujućim materijama. Uredbom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okolš i i sisteme javne kanalizacije propisane su specifične zagađujuće materije. Rezultati analiza bi pomogli za stalno praćenje pritiska ovim materijama, te planiranje nadzornog i operativnog monitoringa. Ovlaštene laboratorije, (a koje provode monitoring otpadnih voda zagađivača), u cilju tačnosti i pouzdanosti ovih podataka bi morale imati akreditirane metode, i redovno provoditi PT ILC (međulaboratorijsko poređenje) organizirano od strane subjekata koji su akreditirani prema standardu EN ISO/IEC 17043. Takođe, trebao bi biti i osiguran nadzor nad radom ovih laboratorija.</p> <p>ID 12. „Uspostaviti registar i vođenje evidencije za "IE (industrijska emisija) postrojenja" sa posebnim naglaskom na određivanje graničnih vrijednosti emisija“. Obrazloženje mjere: Registar će se prvenstveno koristiti za praćenje doprinosa "IE (industrijska emisija) postrojenja" ukupnom teretu zagađenja kao i za izradu plana monitoringa.</p>	Ad.4. Ne
		5. Da li će se planirane mjere za povrat troškova za zaštitu okoliša i vodnih resursa za industrijske zagađivače moći realizirati i kada i da li će biti moguć povrat troškova retroaktivno? Ovdje mislimo na kapitalne subvencije na ulaganja u vlastiti tretman otpadnih voda i na povrat troškova koji se odnosi na tretman otpadnih voda i ostale troškove zagađenja koje plaćaju industrijski zagađivači. Mjere za subvencije i povrat troškova za zaštitu okoliša i vodnih resursa su trebale biti donijete prije određivanja krajnjeg vremenskog roka do kojeg industrijski zagađivači trebaju uskladiti granične vrijednosti emisija za ispuštanje prečišćenih otpadnih voda iz pogona i postrojenja u površinske vode, čime bi proces bio ubrzan. (str. 190, 14.1 Procjena potrebnih sredstava i mogućih izvora finansiranja provođenja mjera radi ostvarenja ciljeva Plana upravljanja 2022.-2027.; str. 101, Slika 7-1 Generalna struktura potrebnih informacija u odnosu na izvještavanje povrata troškova vodnih usluga, 7 Povrat troškova vodnih usluga – Federacija BiH u Pratećem dokumentu br.4: Ekonomske analize korištenja voda).	<p>Ad 5. Mjera ID 20. Programa mjera PD 5. je korigovana na sljedeći način: „<i>Utvrđiti i usvojiti novi način obračuna PVN za zaštitu voda u cilju dostizanja povrata troškova vodnih usluga za industriju</i>“.</p> <p>Obrazloženje mjere: Uvesti novi način obračuna tereta zagađenja za direktno ispuštanje zagađenja u prirodne recipijente, (ZoV Federacije član 170: Posebne vodne naknade), koji će djelovati stimulatивно/destimulatивно, za one industrijske potrošače koji samostalno izgrade vlastita postrojenja za prečišćavanje sopstvenih otpadnih voda, odnosno one koji ne izgrade svoje prečišćavače. Ovim se ne misli i ne pominje povrat troškova za zaštitu okoliša i vodnih resursa za industrijske zagađivače, niti se misli na kapitalne subvencije na ulaganja u vlastiti tretman otpadnih voda. Industrijski zagađivači plaćaju vodnu naknadu po osnovu tereta zagađenja otpadnih voda, izražen kao „EBS“, sa ili bez tretmana tih otpadnih voda. Već i samo smanjenje tereta zagađenja, što je osnova za plaćanje vodne naknade je stimulatивно, a plaćanje tereta zagađenja nakon tretmana po nižoj tarifi bi bio dodatni stimulans.</p>	Ad.5. Da
		<p>Interesira nas praćenje utjecaja punionice Coca-Cola HBC B-H d.o.o. Sarajevo na okoliš i vodne resurse. S tim u vezi vas molimo da nam odgovorite na sljedeća pitanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kakva je podjela industrijskih zagađivača i definicija značajnih industrijskih zagađivača voda? 2. Na Tematskoj karti br. 16 vidimo prikaz lokacija značajnih industrijskih zagađivača. Je li moguće da dobijemo njihove nazive i adrese iz Tabele 6-4 Prikaz tereta zagađenja od 	<p>Ad. 1. U nadležnoj Agenciji za vodno područje rijeke Save je utvrđeno 76 „značajnih“ industrijskih zagađivača za koje ovlaštene laboratorije ispituju kvalitet otpadnih voda. Zagađivači su odabrani po osnovu podataka i saznanja o njihovim mogućim uticajima na površinske vode.</p> <p>Ad.2. Prikaz značajnih industrijskih/privrednih zagađivača je dat u Karakterizacijskom izvještaju, PD1., Dio 2. Dodaci: Dodatak 7: Lista značajnih industrijskih/privrednih zagađivača, (r.br. 51. Coca Cola d.d.</p>	Ne

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>značajnih industrijskih postrojenja, tj. za podsliv rijeke Bosne? Ima ih ukupno 37 i je li naša punionica uvrštena pod rednim brojem 36? (str. 64, Tabela 6-4 Prikaz tereta zagađenja od značajnih industrijskih postrojenja, 6.1.2.1 Procjena tereta zagađenja iz industrijskih/privrednih postrojenja, Tematska karta br.16.).</p> <p>3. U Tabeli 6-15 JIVT vodnog područja rijeke Save Federacije BiH, date su vrijednosti bioloških i fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta za „jako izmijenjena“ VT-a koja će biti određena, odgovarajućim podzakonskim aktom.</p> <p>Da li to znači da će se za ta vodna tijela propisati strožiji parametri u odnosu na Uredbu o ovjetima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sistem javne kanalizacije, Sl. novine FBiH 26/20, Prilog 5, Granične vrijednosti emisija otpadnih voda iz proizvodnje bezalkoholnih pića i vode?</p> <p>Ovo pitanje je vezano za naše finansijsko planiranje poslovanja koje podrazumijeva usklađivanje sa svim zakonskim i podzakonskim aktima koji se odnose na zaštitu okoliša i vodnih resursa. (str. 78, Tabela 6-15 JIVT vodnog područja rijeke Save Federacije BiH, 6.3 Hidromorfološki pritisci).</p>	<p>Hadžići). Zbirni rezultati monitoringa ovih zagađivača su dati u Dodatku 7.1: Rezultati monitoringa otpadnih voda industrije/privrede – Značajni zagađivači, (Coca Cola Hadžići r.br. 12). Punionica Coca Cola jeste uvrštena u navedenu listu.</p> <p>Precizne lokacije značajnih industrijskih/privrednih zagađivača se mogu dobiti u ISV AVP Sava u okviru GIS baze podataka Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Ad.3. U Tabeli 6.15. JIVT vodnog područja rijeke Save Federacije BiH je dat prikaz vodnih tijela (VT) svrstana u grupu JIVT, po osnovu rezultata ocjene hidromorfološkog stanja i biološkog monitoringa, a u Tabeli 6.16. VT površinskih voda koja su u grupi kandidata za JIVT ali još nisu obuhvaćena monitoringom.</p> <p>Za VT površinskih voda svrstana u grupu „jako izmijenjenih“ ocjena stanja se određuje po „ekološkom potencijalu“.</p> <p>Po ODV, Aneks V, 1.4.2 Prikaz rezultata monitoringa i klasifikacije ekološkog stanja i ekološkog potencijala, stavka (ii) „Za jako izmijenjena ili vještačka vodna tijela klasifikacija ekološkog potencijala vodnog tijela predstavlja se <i>nižim vrijednostima</i> rezultata biološkog i fizičko-hemijskog monitoringa“.</p>	

9	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Sarajevo	<p>Nacrt Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u FBiH 2022.-2027</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sliku 2-3 na kojoj su predstavljene ključne institucije u Federaciji BiH koje sudjeluju u upravljanju vodnim resursima treba dopuniti sa kantonalnim upravama za inspekcijske poslove. 2. U proteklom planskom periodu niz općina je dobilo status gradova, pa bi bilo dobro navesti koliko je gradova, a koliko općina na teritoriji vodnog područja rijeke Save (str. 7). Ovaj podatak značajan je zbog planiranja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda uzimajući u obzir da će se te investicije prvo realizirati u gradovima, kako zbog broja stanovnika tako i zbog ekonomskog razvoja koji se može očekivati u gradskim područjima. 3. U dijelu 2.1.1. navesti i kantonalne Zakone o vodama, kao i koliko je propisa usvojeno u FBiH kojima su transponirane ODV i druge EU Direktive o vodama (podaci u Programu integrisanja BiH). 4. Na str. 20 u dijelu 2.3.3. Finansiranje sektora voda navedeno je: „da se osnovni prihodi u sektoru voda Federacije BiH se ostvaruju iz sljedećih izvora — Federacija BiH". Nije jasno kako iz Federacije BiH, odnosno da li se misli na finansiranje iz Budžeta FBiH koje je navedeno u daljem u tekstu. 5. Na str. 103. u dijelu 7.3.1. preformulisati alineju 2, na primjer: „Mjera o provođenju monitoringa ekološkog i hemijskog stanja planirala da se monitoring na svim vodnim tijelima površinskih voda na vodnom području sliva rijeke Save izvrši barem jednom godišnje. Postoji rizik da ova mjera neće biti realizirana, obzirom da je godišnje u prosjeku u program monitoringa uključiti oko 50 novih vodnih tijela." 6. Pojasniti u poglavlju 9.3.4.4. na str. 143. koliko je proizvodnja električne energije iz hidro-potencijala na vodnom području rijeke Save, te koliko se vode (m³/god) koristi za proizvodnju električne energije, obzirom da je ovaj podatak bitan sa aspekta korištenja voda, te samim tim i naknadu koja se ubire po ovom osnovu. U Pratećem dokumentu br.4: Ekonomske analize korištenja voda, u poglavlju 6.4. navedeno je „AVP Sava ne vrši monitoring korištenja voda od strane hidroelektrana (HE), međutim proizvodnja hidroenergije je propisana kao oblik korištenja voda u ZoV Federacije BiH (čl. 44 Korištenje voda, "2. korištenje vodnih snaga za proizvodnju električne energije i druge pogonske namjene"). Podsjećamo da podatak o korištenju voda mora biti dostupan u izdatim vodnim aktima, te samim tim ovaj podatak treba biti evidentiran u ISV kroz dio korištenja voda. Naime Pravilnikom o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada je propisano da je korisnik obavezan popunjavati Prilogu 3, Obrazac „PEE" - Izvještaj o proizvodnji električne energije HE, koji sadrži podatke o zahvaćenoj količini vode (Qr m³/s) za proizvodnju električne energije, preljevnim vodama (Qp m³/s) i ukupnom proticaju (Qu m³/s). Prema navedenom proizilazi da je potrebno u Nacrtu plana navesti da će agencija vršiti monitoring korištenja voda od strane hidroelektrana, za šta su već obezbjeđeni svi uslovi. 7. Podaci navedeni u poglavlju 9.5. odnose se na Federaciju BiH pa treba izdvojiti podatak koji se odnosi samo na vodno područje rijeke Save. 8. U Poglavlju 9.7. na str. 146 u dijelu koji se odnosi na korištenje prihoda riječi „po osnovu vodnih naknada je regulirano istim Zakonom, i tu su tačno navedeni načini na koje sredstva mogu koristiti agencije za vodna područja (prvenstveno za zaštitu od voda)" su suprotne odredbi člana 178. Zakona o vodama, te je skroz pogrešna slobodna interpretacija Zakona u dijelu riječi prvenstveno za zaštitu od voda. 	<p>Ad.1. Slika 2.3 Ključne institucije u Federaciji BiH koje sudjeluju u upravljanju vodnim resursima je dopunjena sukladno primjedbi.</p> <p>Ad.2. Tabela sa gradovima će biti unešena u Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. i PD1. Karakterizacijski izvještaj_Dio 1. (Broj Gradova i općinskih centara na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH se mijenja, te vjerovatno neće ostati isti do 2027.). Planiranje prioriteta gradnje uređaja za prečišćavanje otpadnih voda (UPOV) je poseban proces, (opisano u poglavlju 3.1.3.2.2 Plan implementacije mjera za period 2022.-2027.), i ne bazira se samo na podjeli Grad-općinski centar.</p> <p>Ad.3. Program integrisanja je krenuo u izradu u oktobru 2020. godine i u fazi je da se predlažu propisi za koje će se vršiti provjera usklađenosti. Agencija ne raspolaže zvaničnim podacima o broju transponovanih ODV i drugih EU Direktiva o vodama. Dio 2.1.1 dopunjen je i kantonalnim zakonima o vodama, kao i navodima o propisima koji se planiraju izraditi u naredne 4 godine u skladu sa Programom integrisanja BiH u EU. Izmjene su izvršene po istom pitanju i u okviru PD 1 Karakterizacijski izvještaj_Dio 1., u poglavlju 2.2.</p> <p>Ad.4. Federacija BiH, odnosno sredstva budžeta Federacije BiH, će biti dodana, u skladu sa članom 168. ZoV Federacije BiH, na predmetnu listu izvora sredstava.</p> <p>Ad.5. Poglavlje 7.3.1 Ustanovljeni nedostaci monitoringa površinskih voda i preporuke poboljšanja ne sadrži takvu rečenicu. Alineja 2., onako kako je napisana: „Godišnje se u prosjeku u program monitoringa uključiti oko 50 novih vodnih tijela, što predstavlja rizik za ispunjavanje postavljene mjere u prvom planskom ciklusu, o provođenju monitoringa ekološkog i hemijskog stanja na svim vodnim tijelima površinskih voda barem jednom u okviru prvog ciklusa," je korigovana i jasnije formulisana.</p> <p>Ad.6. Urađeno je ažuriranje/dopuna podataka u predmetnom poglavlju 9.3.4.4 Proizvodnja električne energije na osnovu raspoloživih podataka u ISV AVP Sava. Odgovor na primjedbu/komentar: „Prema navedenom proizilazi da je potrebno u Nacrtu plana navesti da će agencija vršiti monitoring korištenja voda od strane hidroelektrana, za šta su već obezbjeđeni svi uslovi“, glasi: Kada zakonskim i podzakonskim aktima ova aktivnost bude propisana, tada će se i sprovesti od strane AVP Sava.</p> <p>Ad.7. Urađena je dopuna poglavlja 9.5 Povrat troškova vodnih usluga u Federaciji BiH, odnosno u Tabeli 9.14 su prikazani i podaci za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH.</p> <p>Ad.8. Opis korištenja prihoda je korigovan u skladu sa primjedbom, odnosno članom 178. ZoV-a. U Poglavlju 9.7. Mogući izvori finansiranja Programa mjera Plana upravljanja 2022.-2027. nije mjesto gdje se treba prikazati korištenje prihoda koji se raspoređuju Agenciji za vode tj. koliko se sredstava koristi za poslove i zadatke propisane stavom 1 člana 178. Zakona o vodama. Podaci o implementaciji programa mjera se nalaze u poglavlju 13.2.1 Implementacija mjera Plana upravljanja 2016.-2021. Detaljan pregled raspodjele i korištenja sredstava koje AVP Sava prikupi od vodnih naknada nalazi se u godišnjim Izvještajima o poslovanju AVP Sava, koji se dostavljaju na uvid FMPVŠ.</p> <p>Ad.9. Ključni cilj 7. Nedovoljan povrat vodnih usluga je već bio definisan Planom upravljanja 2016.-2021., i kao takav preuzet i za naredni planski ciklus. Ovaj cilj je rezultat definisanja Značajnih pitanja upravljanja vodama. Detaljna analiza ovog pitanja obrađena je u poglavlju 4.3 Nedovoljan povrat troškova vodnih usluga PD 2_Značajna pitanja upravljanja vodama.</p> <p>Ad.10. Realizacija Plana upravljanja 2016-2021 kroz finansijske pokazatelje procijenjena na 19% odnosi se samo na period 2016.-2019. godina, što predstavlja dvije trećine planskog perioda. U 2022. godini AVP Sava će, a sve u skladu sa Odlukom o donošenju Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016.-2021.), pripremiti Izvještaj o implementaciji programa mjera Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH (2016.-2021.) za cijeli planski ciklus, tj. za period 2016.-2021., te će se tada znati stvarna implementacija mjera. Iz tog razloga traženi omjer realiziranih mjera, u ovom trenutku, ne bi bio tačan i potpun. Detaljan prikaz Ocjene stepena provedenih mjera te urađene studijske dokumentacije po planskom periodu 2016.-2021. je dat u PD 5. Program mjera.</p>	<p>Ad.1. Da Ad.2. Da Ad.3. Da Ad.4. Da Ad.5. Da Ad.6. Da Ad.7. Da Ad.8. Da Ad.9. Ne Ad.10. Ne Ad.11. Da Ad.12. Ne</p>
---	--	---	--	---

R.br.	Institucija	Komentar	Objasnenje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>Shodno navedenom potrebno je prikazati korištenje prihoda koji se raspoređuju Agenciji za vode tj. koliko se sredstava koristi za poslove i zadatke propisane stavom 1 člana 178. Zakona o vodama. Obzirom da su u skladu sa stavom 2. člana 26. Zakona o vodama, Osnovne mjere: - mjere koje se odnose na zaštitu voda, - mjere koje se odnose na uređenje voda i zaštitu od štetnog djelovanja voda i mjere koje se odnose na korištenje voda potrebno je navesti koliko je sredstava utrošeno za realizaciju navedenih osnovnih, kao i dopunskih mjera iz Programa mjera.</p> <p>Takođe dati pregled po kantonima raspodjele i korištenja sredstava koja su prikupljena od vodnih naknada.</p> <p>9. Tabela 10.4. Ključni cilj 7. pojasniti kako puna implementacija Direktive o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima (2007/60/EU) utiče na poboljšanje povrata vodnih usluga?</p> <p>10. Imajući u vidu da je realizacija Plana upravljanja 2016-2021 kroz finansijske pokazatelje procijenjena na 19% predlažemo da se u Poglavlju 13.2. navede i omjer koliko je predloženih mjera potpuno realizirano, te koliko je od planiranih studija i analiza izvršeno u proteklom periodu u odnosu na planirano.</p> <p>11. Str. 188. nije precizno navedeno za šta se po zakonu koriste sredstva koja se prikupljaju po osnovu vodnih naknada i dodjeljuju Agenciji za vode.</p> <p>12. Procijenjena sredstva sa predloženim izvorima finansiranja za komunalnu infrastrukturu trebaju biti adekvatno obrazložena, odnosno pojasniti na temelju čega se došlo do navedenog prijedloga (tabela 14.2. str.189).</p>	<p>Ad.11. Na strani 188, poglavlje 14.1 Procjena potrebnih sredstava i mogućih izvora finansiranja provođenja mjera radi ostvarenja ciljeva Plana upravljanja 2022.-2027., je navedeno: „Korištenje prihoda po osnovu vodnih naknada regulirano je članom 178. ZoV Federacije BiH, gdje su tačno navedeni načini na koje sredstva mogu koristiti agencije za vodna područja (prvenstveno za zaštitu od voda).“ U footnote-u je dodat tekst iz člana 178. ZoV Federacije BiH.</p> <p>Ad.12. Tabela 14 2 Rekapitulacija mogućih izvora sredstava za implementaciju mjera Plana upravljanja 2022.-2027. za segment zaštite i korištenja voda - komunalna infrastruktura: U dijelu 5.6 Procjena mogućih izvora i uvjeta finansiranja provođenja mjera radi ostvarenja ciljeva Plana upravljanja 2022.-2027. u PD 5: Program mjera je precizno definisana finansijska procjena koštanja mjera kao i procjena mogućih izvora i uvjeta finansiranja provođenja mjera radi ostvarenja ciljeva Plana upravljanja. U Tabeli 14 2 je prikazana samo rekapitulacija mogućih izvora finansiranja mjera, a sve u skladu sa Strategijom upravljanja vodama Federacije BiH 2010.-2022.</p>	
		<p>Prateći dokument broj 3: Okolišni ciljevi upravljanja vodama</p> <p>1. Generalan komentar na prateći dokument broj 3 je da se treba poboljšati na način da se obavezno razmotri i primjena uslova koji su sadržani u odredbama člana 34-36. Zakona o vodama („Službene novine Federacije BiH" broj 70/06) na vodna tijela (VT) koja su u lošem ekološkom i hemijskom stanju, a ne samo na VT koji su kandidati za jako izmijenjena vodna tijela (JIVT).</p> <p>2. U predmetnom dokumentu se kao zaključak samo navodi da u slučaju izgradnje HE Vranduk u planskom periodu 2022.-2027, VT na kome je planirana gradnja ove HE bi bito izuzetak od dostizanja okolišnih ciljeva vezanih za član 4(7) ODV-a.</p> <p>3. Uz napomenu da se u fusnoti na strani 25. navodi od 133 VT kandidata za JIVT njih 94 je bito predmet monitoringa dok su 92 VT bila predmet monitoringa bioloških parametara kvaliteta. Razlika se odnosi na 2 VT-a: rijeka Spreča kroz akumulaciju Modrac „BA_BOS_SPR_2- i rijeka Gradašnica „BA_SA_TOL_GRA_1“- nejasno je šta znači „rijeka Spreča kroz akumulaciju Modrac?</p> <p>4. Ističemo, da u skladu s Vodičem o izuzecima od ciljeva zaštite okoliša broj 20 znatno promijenjena ili umjetna vodna tijela ne predstavljaju uobičajen cilj ili izuzetak. Oni su posebna kategorija vodnog tijela — s vlastitom klasifikacijskom šemom i ciljevima —</p>	<p>Ad.1. Navedeni članovi ZoV Federacije BiH, (član 34. Postepeno postizanje ciljeva zaštite okoliša, član 35. Modifikacija okolišnih ciljeva i član 36. Izuzeci iz okolišnih ciljeva), jesu razmatrani ali je pitanje koliko se Nacrtom Plana upravljanja 2022.-2027. po prvi put, bez potrebnih podloga ili tematskih studija mogu konkretno primijeniti. Procjena da se za neka VT dostizanje okolišnih ciljeva može produžiti ukoliko to u zadatom roku bude tehnički neizvodivo ili nesrazmjerno skupo, ili ako prirodni uvjeti ne dozvoljavaju pravovremeno poboljšanje stanja VT, se ne može precizno uraditi u okvirima planova upravljanja.</p> <p>U PD 3. Okolišni ciljevi upravljanja vodama je, u ovom smislu, urađeno dodatno obrazloženje.</p> <p>Ad.2. Da, pripadajuće VT: BA_BOS_4 bi u slučaju izgrađene HE Vranduk u periodu 2022.-2027. i formiranja akumulacije bilo predmet provjere hidromorfološkog stanja. Po planovima JP EP BiH d.d. Sarajevo ova HE je u fazi provođenja tenderske procedure. Za ostale HE na predmetnom području plana upravljanja: HE Janjići, HE Kovanići, HE Ustikolina, stepen pripremljenosti dokumentacije nije takav da se može očekivati da će biti izgrađene u planskom periodu 2022.-2027.</p> <p>Ad.3. Riječ je o VT: BA_BOS_SPR_2, tj. rijeci Spreči na dijelu formirane višenamjenske akumulacije Modrac.</p>	<p>Ad.1. Da</p> <p>Ad.2. Ne</p> <p>Ad.3. Ne</p> <p>Ad.4. Ne</p> <p>Ad.5. Da</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>koja je prije stupanja na scenu povezana s drugim izuzecima u zahtijevanju da se ispune određeni socijalno-ekonomski uvjeti. Sastavni dio ciljeva zaštite okoliša propisanih u članu 4. ODV-a su i tzv. izuzeci.</p> <p>Slijedom navedenog, <i>treba dopuniti poglavlje 2.2. i 2.2.3. jer su u istom nedovoljno i neargumentovano obradjeni čl. 34. i 36. Zakona o vodama bez ikakve konkretizacije</i>, odnosno treba razmotriti primjenu uslova koji su sadržani u odredbama čl. 34-36. Zakona o vodama i uticaje postojećih industrija na prihvatno vodno tijelo za koje je monitoringom utvrđeno da je u lošem stanju, realnost postizanja dobrog stanja tih vodnih tijela do 2039. godine, odnosno razmotriti primjenu uslova koji su sadržani u odredbama čl. 34-36. Zakona o vodama, kojim je data mogućnost za odgodu postizanja okolišnih ciljeva, modifikaciju istih ili izuzeće od dostizanja okolišnih ciljeva pod tim odredbama propisanim uslovima, odnosno i kumulativno sagledati odredbe člana 30.-36. istog zakona.</p> <p>Slijedom navedenog, nakon identifikacije monitoringom određenih vodnih tijela u lošem stanju navesti u programu mjera obavezno da će <i>agencije za vode izraditi studiju u skladu s odredbom člana 5. Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme Javne kanalizacije</i> (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, br. 26/20 i 96/20).</p> <p><i>Ističemo važnost izrade ove studije jer iz nje treba da proistekne dio uslova za zagađivače i korisnike voda ovakvih vodnih tijela, ali i uslovi za odgodu dostizanja okolišnih ciljeva, modifikaciju okolišnih ciljeva ili izuzeća</i> shodno odredbama člana 34.-36. Zakona o vodama, kako bi se u postupku izdavanja vodnih akata moglo postupati u skladu sa odredbom člana 4. stav 3. Uredbe.</p> <p>Nadalje, nejasno je zašto se u ovom dokumentu VT rijeke Spreče obzirom na odredbe ODV-a i Zakona o vodama, te obzirom na loše ekološko i hemijsko stanje VT, veliki broj značajnih (velikih) industrijskih zagađivača na istom ne promatra u okviru odredbi čl. 34-Zakona o vodama.</p> <p>5. - na strani 26, je između ostalog, navedeno da vrijednosti bioloških i fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta za „jako izmijenjena“ VT-a će biti određena, odgovarajućim podzakonskim aktom. Potrebno je specificirati na koji podzakonski akt se misli.</p>	<p>Ad.4. Kako je napisano pod Ad.1. navedeno poglavlje je dodatno obrađeno po osnovu odredaba članova 34-36 ZoV Federacije BiH, ali bez precizne konkretizacije koja je uslovljena potrebnim podlogama, odnosno podacima.</p> <p>Proglašavanje određenih VT-a izuzetim iz okolišnih ciljeva na osnovu rezultata monitoringa i lociranosti velikih industrijskih zagađivača, je proces koji se ne može završiti u okviru Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Rijeka Spreča, sa pripadajućim VT, nije jedino VT sa ukupnim stanjem „loše“ i sa lociranim industrijskim postrojenjima na neposrednom slivnom području. Tu su, primjerice i VT-a rijeke Bosne: BA_BOS_2B, BA_BOS_3 ili BA_BOS_4.</p> <p>Međutim, prema članu 37. Zakona o vodama koji glasi: „Primjena člana 33., 34., 35. i 36. ovog zakona na određena vodna tijela ne smije se trajno isključiti niti ugroziti ostvarenje ciljeva iz člana 30. ovog Zakona na drugim vodnim tijelima i mora garantirati jedinstven nivo zaštite unutar vodnog područja.“ Proces analize izuzeća koje propisuje član 4. Okvirne direktive o vodama podrazumijeva transparentno objašnjenje (zasnovano na tehnički jasnim argumentima) zašto se određene mjere moraju "prolongirati", tj. mogu se implementirati: (i) tek nakon prvog ciklusa i uz produženje rokova ili (ii) kroz primjenu manje striktnih okolišnih ciljeva. Ove analize trebaju jasno da pokažu da li potrebne mjere za dostizanje okolišnih ciljeva i dobrog statusa/potencijala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nije moguće implementirati u toku prvog ciklusa zbog prirodnih ograničenja; • nisu tehnički izvodljive (npr. nema načina da se ublaže negativni uticaji kanaliziranja vodotoka u urbanim sredinama a da se u velikoj mjeri ne ugrozi sigurnost ljudi i/ili materijalnih dobara); ili • su tehnički izvodljive, ali ekonomski neopravdane (npr. troškovi mjera su nerealno visoki što se treba adekvatno argumentirati ekonomskom analizom). <p>Nerealno visoki troškovi spomenuti u članu 36. stav 2, tačka 4. je prosudba utemeljena na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekonomskim informacijama, te je potrebna analiza troškova i koristi mjera kako bi se mogla donijeti prosudba o izuzećima. Već je u Vodiču Radne grupe o ekonomiji i vodama (WATECO) zaključeno da zbog nesigurnosti procjena troškova i koristi treba imati na umu da nerealno visoki troškovi ne bi trebala početi na tački gdje mjereni troškovi jednostavno premašuju po količini određive koristi; • ocjena troškova i koristi će morati uključiti i kvalitativne i kvantitativne troškove i koristi; • razlika za koju troškovi premašuju koristi treba biti zamjetna i imati visok stepen sigurnosti; • u kontekstu nerealno visokih troškova, donositelj odluka bi također možda mogao uzeti u obzir platežnu sposobnost onih pogođenih mjerama, te bi mogle biti potrebne neke informacije s tim u vezi. <p>Prema logici Okvirne direktive o vodama EU (ODV), jasno je da ocjena nerealno visoki troškovi ima smisla jedino nakon što je identificirana kombinacija najisplativijih rješenja. Ono što je najvažnije, za sve slučajeve gdje se primjenjuju izuzeća, sve mjere koje se mogu poduzeti bez uključivanja nerealno visokih troškova ipak bi trebale biti poduzete kako bi se postiglo najbolje moguće stanje.</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>U slučajevima kada se razmatraju izuzeća, posljedice nedjelovanja (npr. očekivane koristi) treba odmjeriti u odnosu prema specifičnim troškovima mjera.</p> <p>Kada se pitanja priuštivosti koriste kao argument za produženje roka treba u cijelosti razmotriti mogućnost korištenja relevantnih alternativnih mehanizama finansiranja. U ovoj se fazi ne mogu dati nikakve preporuke o ulozi priuštivosti u postavljanju manje strožih ciljeva. Za neke dužnosnike Evropske Unije odgovorne za vodnu politiku, priuštivost bi mogla imati ulogu u postavljanju manje strogih ciljeva, budući da i član 4(4) i 4(5) koriste istu terminologiju - „nerazmjerno skupo“. Oni su dali do znanja da se u praksi argumenti priuštivosti mogu rjeđe koristiti u članu 4(5) nego u članu 4(4). Neki drugi dužnosnici odgovorni za vodnu politiku EU su tvrdili da se priuštivost ne može koristiti kao argument za postavljanje manje strožih ciljeva budući da se kontekst „nerazmjernih troškova“ u članu 4(5) razlikuje od konteksta u članu 4(4), budući da se radi o trajnom postavljanju manje strogih ciljeva (podložno preispitivanju svakih 6 godina). Ti dužnosnici odgovorni za vodnu politiku smatraju da primjena ove odredbe zahtijeva da se jasno propiše da troškovi premašuju koristi od ostvarivanja ciljeva.</p> <p>Aktivno učešće javnosti u ranoj fazi definisanja izuzeća treba podsticati ne samo zbog pravnih zahtjeva, već i zato jer se isto može koristiti za dobivanje boljeg uvida u faktore koji djeluju na primjenu izuzeća (poput troškova i koristi i tehničke izvedivosti). Nadalje, isto bi moglo dati ranu naznaku prihvatljivosti i stvoriti temelj za razumijevanje određenih odluka o postavljanju ciljeva.</p> <p>Međutim, informisanje i konsultovnje javnosti ne garantuje prihvatanje niza mjera. Informisanje i konsultovanje javnosti nisu samo obveza člana 14. ODV-a i ostalih propisa, već i član 4(4) i 4(5) i s njima povezane uvodne odredbe zahtijevaju da se u planovima upravljanja vodnim područjem pruže sljedeće informacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • treba izričito navesti razloge produživanja roka; • treba izričito navesti razloge postavljanja manje strogih ciljeva zaštite okoliša; • sažetak mjera za postupno dovođenje vodnih tijela do potrebnog stanja; • razlozi svakog značajnijeg kašnjenja u provođenju mjera; • očekivani vremenski plan provedbe mjera (koje kasne); • odgovarajuće, jasne i transparentne kriterije korištene za primjenu izuzetaka. <p>I kod primjene člana Okvirne direktive o vodama 4.4/4.5 i kod primjene člana 4.7 može se pojaviti pitanje vezano uz to kako na najbolji način uspostaviti vezu s procjenom utjecaja na okoliš i/li strateškom procjenom utjecaja na okoliš.</p> <p>Neke mjere za poboljšavanje stanja mogu potpadati pod opseg Direktive o procjeni utjecaja na okoliš i time zahtijevati procjenu utjecaja na okoliš. Nadalje, Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš sadrži popis nekih od ekoloških faktora koje treba razmotriti pri procjeni ekoloških troškova i koristi a koji bi trebali biti početna tačka.</p> <p>Član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) je u koliziji i kontradikciji sa članom 26. stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH gdje je navedeno: “Ako se na temelju praćenja ili drugih podataka utvrdi da ciljevi iz strategije i planova upravljanja vodama za</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>pojedino vodno tijelo neće biti dostignuti, Federalno će ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva utvrditi razloge, pregledati i provjeriti izdate dozvole i koncesije, pregledati i prilagoditi programe praćenja, te predložiti da Vlada Federacije usvoji dodatne mjere, uključujući i određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda“, dok se član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) nadležnoj agenciji za vode nalaže izrada studije kojom će se “utvrditi dopunske i/ili dodatne mjere za razmatranje industrije koje ispuštaju otpadne vode u to vodno tijelo, uzimajući u obzir i društveno ekonomske potrebe, prirodne uslove, tehničku izvodljivost, razmjer troškova korištenje najbolje raspoložive tehnike, ograničavanje kapaciteta proizvodnje, lokaciju ispuštanja efluenta, efekte primjenjenih graničnih vrijednosti emisije, odnosno efekte primjene strožijih graničnih vrijednosti i dokazati da će primjena tih mjera omogućiti postepeno postizanje ciljeva zaštite okoliša za prihvatno vodno tijelo ili odrediti manje stroge ciljeve, odnosno izuzetke od okolišnih ciljeva za isto vodno tijelo, u skladu sa čl.34-36 Zakona o vodama, ili odrediti strožije granične vrijednosti“. Naime izrada planirane posebne studije koju za potrebe pravnih subjekata treba izraditi AVP Sava nije propisan odredbama Zakona o vodama Federacije BiH. Time bi AVP Sava bila u sukobu interesa jer finansira izradu studije na osnovu koje treba izdati vodne akte pravnom subjektu. AVP Sava nije organ koji može procjenjivati društveno-ekonomske prilike u državi, razmjer troškova tretmana tehnoloških otpadnih voda kojim bi bio izložen pojedini privredni subjekti, javni interes, niti ograničavati kapacitet proizvodnju privrednom subjektu, tehničku izvodljivost..., a niti po Zakonu o vodama može raditi studije za privatne firme o “načinu primjene, kao i studiju o određivanju dodatnih i dopunskih mjera za zaštitu” kako je to navedeno, a što je u suprotnosti sa odredbama člana 156. Zakona o vodama Federacije BiH i člana 14. stav (3) Pravilnika o sadržaju, obliku i uvjetima i načinu izdavanja i čuvanja vodnih akata (“Službene novine Federacije BiH”, broj 31/15, 55/19 i 41/20). Također, određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda ne može predložiti AVP Sava već Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a shodno članu 26 stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH.</p> <p>Predmetna Studija nije planirana ovim planskim ciklusom, s obzirom da veliki broj monitoring podataka koji jasno govori o stanju vodnih tijela.</p> <p>Pored gore navedenog, monitoringom je dobivena ocjena stausa na temelju svih parametara koji ulaze u ocjenu, sa posebnim akcentom na biološke kao glavne. Svi parametri su rađeni dovoljnom frekvencijom, a rezultati su statistički značajni i daju realnu sliku svih pritisaka na vodnom tijelu. Dodatno se rade i parametri (specifični za industriju) koji imaju značajan uticaj na biološke parametre kvaliteta. Monitoring radi AVP Sava putem svoje akreditirane laboratorije. Sve metode su akreditirane od strane Instituta za akreditiranje BiH. Smatramo da nema potrebe raditi dodatnu Studiju pored relevantnih rezultata monitoringa, koji bi se svakako opet koristili kao osnova za izradu Studije. Što se tiče uslova za ispuštanje otpadnih voda oni se propisuju kroz vodnu dozvolu, i kad bi se ti uslovi ispoštovali vodna tijela bi bila u znatno boljem stanju. Shodno članu 112. ZoV-a za pogone, postrojenja ili aktivnosti koji moraju proći proceduru procjene utjecaja na okoliš, uz zahtjev iz članka 120. stavak</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			1. ovoga zakona podnosi se i studija o utjecaju na okoliš, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti okoliša. Ad.5. Misli se na dopunu Odluke o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uslovima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda, (Službene novine Federacije BiH, br.1/14), što je dodato u tekstu.	
		<p>Prateći dokument br.4: Ekonomske analize korištenja voda</p> <p>1. Prema navedenom u dokumentu, ekonomske analize u procesu izrade Plana upravljanja vodnim područjima, trebaju osigurati potrebne podloge za donošenje planskih odluka. Odnosno omogućiti, prije svega, izbor ekonomski najprihvatljivije kombinacije mjera u odnosu na korištenje voda, a zatim i odlučivanje o uzimanju u obzir načela o povratu troškova od vodnih usluga i odgovarajućem doprinosu raznih korisnika voda.</p> <p>U dokumentu je definirano da korištenje vode kao širi pojam u sebi obuhvata: vodne usluge, zahvaćanje voda za potrebe industrije, ispuštanje industrijskih otpadnih voda, snabdijevanje vodama za potrebe poljoprivrede i korištenja voda za proizvodnju električne energije.</p> <p>Vodne usluge se sastoje od sljedećih aktivnosti: opskrba stanovništva vodom za piće, prikupljanje otpadnih voda i tretman otpadnih voda.</p> <p>Ipak, uočeno je da se u nekim analizama pod pojmom vodne usluge navode i druge aktivnosti koje zapravo spadaju u korištenje voda, te je stoga potrebno dodatno provjeriti kako se koriste finansijske informacije koje se odnose na vodne usluge, odnosno na korištenje voda, te procjene povrata troškova, i razdvojiti ove podatke, ukoliko se korištenje vode ne odnosi na vodu iz javnih vodovodnih sistema (što je kada je u pitanju proizvodnje HE nemoguće). Primjer Slika. 7.1. Generalna struktura potrebnih informacija u odnosu na izvještavanje povrata troškova vodnih usluga.</p> <p>Važno je napomenuti da je povrat troškova od vodnih usluga ključni cilj Okvime direktive o vodama EU. Zbog ove obaveze od posebnog značaja je definisanje opsega vodnih usluga, ali nažalost zbog lošeg odgovora gradova/općina odnosno JKP (samo 37 od 62) očito je da se neće dobiti adekvatna slika o ovom pitanju.</p> <p>2. U Poglavlju 6.3. Korištenje vode u poljoprivredi, šumarstvu i ribolovu pominje se „Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora Federacije BiH za period 2014.-2018.“, čije je važenje produženo i za naredne dvije godine. Strategija produžena i za naredni period. S obzirom da je naprijed navedeni dokument istekao i trenutno je u izradi nova Strategija za poljoprivrede, potrebno je ovaj dio revidovati.</p> <p>3. Dodatno skrećemo pažnju da je cijeli Prateći dokument broj 4. opterećen Tabelama preuzetim iz Federalnog zavoda za statistiku, te preporučujemo da se isto razmotri o uklanjanju, odnosno dovoljno je pozivanje na izvor podataka koji su već svakako dostupni.</p>	<p>Ad.1. Urađena je provjera teksta radi kontrole korištene terminologije koja je u skladu sa definicijama iz ZoV Federacije BiH i ODV. Slika 7.1 je preuzeta iz WATECO vodiča, a cijeli tekst je pisan u skladu s tim vodičem, koji je revidovan po osnovu korištenja termina.</p> <p>Ad.2. Izvršena je dopuna teksta poglavlja 6.3 u skladu sa primjedbom.</p> <p>Ad.3. Dokument Ekonomske analize treba biti detaljan i precizan. Ekonomske analize se zasnivaju na podacima koji su preuzeti iz Statistike, ali su isti korišteni za dodatne analize, te im je mjesto u ovom poglavlju.</p> <p>Ad.4. Podatak tj. parametar prosječni vodni otisak, koji se koristi, se odnosi na proizvodnju električne energije iz hidroelektrana. Izvor iz kojeg je parametar preuzet u svom naslovu sadrži pojam biomase. Dodati su podaci o proizvodnji električne energije po evidenciji AVP Sava, za 2020. god.</p>	<p>Ad.1. Da</p> <p>Ad.2. Da</p> <p>Ad.3. Ne</p> <p>Ad.4. Da</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>4. U Poglavlju 6.4 Korištenja voda za proizvodnju električne energije, u tabeli 6.28. data je procijenjena potrošnja vode za Federaciju BiH za potrebe proizvodnje električne energije. Vrijednosti u tabeli su dobivene tako što se ukupna bruto proizvodnja električne energije množila sa prosječnim vodnim otiskom koji iznosi 22 m³/GJ78. U fusnoti je data pojašnjenje šta je prosječni vodni otisak (The water footprint of energy from biomass: A quantitative assessment and consequences of an increasing share of bio-energy in energy supply). Potrebno je pojasniti zbog čega je izabran ovaj parametar kada se govori o hidroenergiji, odnosno koja je korelacija sa energijom koja se dobija iz biomase.</p>		
		<p>Prateći dokument br.5: Program mjera</p> <p>1. Razmatrajući Dodatak 4. Program mjera za planski period 2022.-2027. sa finansijskom procjenom sredstava potrebnih za realizaciju u Nacrtu Plana, sa Pratećim dokumentom broj 5: Program mjera utvrdili smo odstupanja od ID mjere kao i opis mjere, a što zbog obimnosti dokumenta dodatno usložnjava razumijevanje i praćenje realizacije mjera.</p> <p>U nastavku dajemo konkretne primjedbe na Prateći dokument broj 5: Program mjera.</p> <p>2. Kroz cijeli Program mjera potrebno preformulisati pojam „aglomeracije“ jer iste još nisu određene, npr. poglavlje 2.2.1.1. Dominantni izvori zagađenja za površinske vode - str. 13., -Tabela 2-3 , slika 2-2, tabela 2.4. -Dominantni izvori zagađenja za vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH i str. 14.- Izvori zagađenja -red. br. 1. i 2. itd...</p> <p>Str. 30. — pojam „slatkovodna VT“ uskladiti sa definicijama iz Zakona o vodama</p> <p>3. Mjere bi trebalo vezati za ciljeve po definiciji značajnih pitanja upravljanja vodama i pokušati grupirati gdje je to moguće (previše su usitnjene)</p> <p>4. Na str. 30 navedena je Direktiva o kvaliteti vode namijenjena za ljudsku potrošnju (98/83/EC), međutim 16.12.2020. godine usvojena je Direktiva (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (preinaka), koja je stupila na snagu 11.01.2021. godine. Obzirom da je ista stupila na snagu prije nego što je Nacrt Plana upućen u proces javnih konsultacija bilo bi potrebno dati kratki osvrt o ovoj direktivi i koje su razlike u odnosu na raniju direktivu, koja poboljšanja, novine, i dr.</p> <p>5. Potrebno je za svaku mjeru koja nije realizovana dati obrazloženje razloga tamo gdje isto nije navedeno.</p> <p>6. Str. 32. - Tabela 2-14 - Ključni tipovi mjera (KTM) po ODV-u - 4. - potrebno preformulisati naziv „historijsko zagađenje“-vjerovatno loš prevod ODV-a Str. 32. - Tabela 2-14 -Ključni tipovi mjera (KTM) po ODV-u - 6.- termin „tranzicijskih voda“ uskladiti sa Zakonom o vodama Str. 32. - Tabela 2-14 -Ključni tipovi mjera (KTM) po ODV-u-15.- „Mjere za smanjenje emisije, ispuštanja i curenja prioritetnih opasnih supstanci ili za smanjenje emisije,</p>	<p>Ad.1. Izvršena je provjera u skladu sa primjedbom.</p> <p>Ad.2.:</p> <p>(i) Pojam „aglomeracija“ se koristi u Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027., sa pratećim dokumentima, pa i u PD5. Program mjera. Objašnjenje razloga korištenja tog pojma, i prvog određivanja granica, je dato u PD 1. Karakterizacijski izvještaj_Dio 1. kao i u elaboratu: Analiza pritisaka i uticaja, procjena rizika na površinskim i podzemnim vodnim tijelima na slivu rijeke Save u Federaciji BiH, 2019., koji je prethodio izradi Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>(ii) Svrha Direktive o zaštiti voda od zagađenja uzrokovanog nitratima (91/676/EEC) je preuzeta iz prevoda na hrvatski jezik (članica EU) te je izvršeno usklađivanje sa definicijama datim u ZoV Federacije BiH.</p> <p>Ad.3. Različiti su načini identifikovanja i grupisanja mjera. U PD 5. Program mjera to je urađeno tako da je uz svaku mjeru prikazan njen ID kao i pripadajući KTM (ključni tip mjere), kao što je urađeno u Planu upravljanja 2016.-2021. koji je predmet ažuriranja. Takođe, prikazana je i veza svake mjere sa pripadajućim „značajnim“ ili „potencijalno značajnim“ pitanjima upravljanja vodama.</p> <p>Ad.4. PD5 Program mjera, kao i drugi dijelovi Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. gdje se pominje predmetna direktiva su korigovani i dopunjeni u skladu sa datom primjedbom.</p> <p>Ad.5. Poglavlje 2.5 Ocjena stepena provedenih mjera po planskom periodu 2016.-2021., odnosno tabelarni prikaz, je dopunjen u skladu sa primjedbom.</p> <p>Ad.6. Predmetna tabela je dio poglavlja 2.4.3 Ključni tipovi mjera (KTM) gdje se u uvodu navodi: <i>Radi jednoobraznosti u procesima izvještavanja o realizaciji PM, za zemlje članice EU je koncipirana lista od 25 „ključnih tipova mjera – KTM“ koja u sebi sadrži tipične osnovne i dopunske mjere. Ova je lista preuzeta i koristila se pri koncipiranju PM Plana upravljanja 2016.-2021. tako da se uz svaku mjeru, daje naznaka rednog broja pripadajućeg „ključnog tipa“.</i> Radi se o zajedničkom dokumentu za zemlje EU-a, koji je korišten u Planu upravljanja 2016.-2021. i Nacrtu Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>(i) Originalni naziv KTM 4, a koji koriste sve zemlje EU je: Remediation of contaminated sites (historical pollution including sediments, groundwater, soil), te se pojam „historijsko zagađenje“ zadržava u ovoj mjeri.</p> <p>(ii) Termin „tranzicijske vode“ je usklađen sa ZoV-om i glasi „prijelazne vode“.</p> <p>(iii) Originalni naziv KTM 15, a koji koriste sve zemlje EU je: Measures for the phasing-out of emissions, discharges and losses of priority hazardous substances or for the reduction of</p>	<p>Ad.1. Da</p> <p>Ad.2. (i) Ne, (ii) Da</p> <p>Ad.3. Ne</p> <p>Ad.4. Da</p> <p>Ad.5. Da</p> <p>Ad.6.: i) Ne, ii) Da, iii) Da, iv) Da</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		ispuštanja i curenja prioriteta supstanci" - potrebno preformulisati jer je emisija i ispuštanje isto, a curenje je potpuno neprihvatljiv termin - vjerovatno loš prevod ODV-a Str. 32. - Tabela 2-14 - Ključni tipovi mjera (KTM) po ODV-u - 16. - iza riječi „poboljšanja potrebno dodati riječi „efekata“	emissions, discharges and losses of priority substances. Shodno tome mjera 15. je preformulisana u: „Mjere za smanjenje emisije, ispuštanja i gubitaka prioriteta opasnih materija, ili za smanjenje emisije, ispuštanja i gubitaka prioriteta materija“. (iv) Originalni naziv KTM 16, a koji koriste sve zemlje EU je: Upgrades or improvements of industrial wastewater treatment plants (including farms) beyond the requirements of the Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC) Directive. Shodno tome mjera br. 16 je preformulisana u: „Nadogradnja i poboljšanje postrojenja za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda (uključujući i farme)“.	
		Program mjera 2016-2021 1. Mjera 4. (KTM 14) str. 37. Potrebno je u obrazloženju mjere navesti: da su ovi dokumenti (DSIP i APID) pripremljeni kroz program EnvIS koji je završen 2014. godine, ali da do danas nije bilo dovoljno volje da se isti usvoje kako je planirano na nivou BiH (DSIP) i na nivoima entiteta (APID). U obrazloženju realizacije mjere riječi „prošlo je dosta vremena od izrade Akcionog plana (APID)“ preformulisati na način da se navede tačna godina izrade APID-a. Pojasniti da će se ovi dokumenti ažurirati kroz projekat koji uskoro počinje sa implementacijom.... 2. Mjera 6. (KTM 14) str. 38. nejasno je zašto se kao nosioc aktivnosti nije naveo i FMPViŠ jer da bi se ta mjera provela potrebno je izvršiti i izmjene Zakona o vodama koji će se uskladiti sa ovom Direktivom, a na što je ovo Ministarstvo ukazivalo i u komentartima na Nacrt prvog plana. 3. Mjera 7. (KTM 14) str. 39. Obrazložiti razlog zašto mjera nije realizovana. 4. Mjera 9. (KTM 14) str. 53. Preformulisati tekst "Nadležne institucije trebaju predložiti model kojim bi se "veliki zagađivači" obavezali, ali i stimulisali, da usvoje najnovije tehnologije u cilju smanjenja zagađivanje površinskih i podzemnih voda" jer je isti u koliziji sa tekstom obrazloženja realizacije mjera gdje se navodi da svi zagađivači. koji se nalaze na listi pogona i postrojenja za koje je neophodna okolišna dozvola već su u obavezi da primjenjuju koncept resursne efikasnosti i prevencije zagađivanja kroz primjenu najboljih raspoloživih tehnika, a na što je ovo Ministarstvo ukazivalo i u komentartima na Nacrt prvog plana.	Ad.1. Obrazloženje mjere 4. Plana upravljanja 2016.-2021. prošireno je u skladu sa primjedbom. Ad.2. Radi se o primjedbi na Plan upravljanja 2016.-2021. koji je usvojen maja 2018., te se ne može mijenjati. Ad.3. Obrazloženje nerealizacije mjere je dodano, na osnovu raspoloživih informacija. Ad.4. Ne može se vršiti promjena obrazloženja mjere po Planu upravljanja 2016.-2021. koji je usvojen maja 2018. ali je u PD 5. Program mjera Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. ova mjera preformulisana te je data primjedba već ugrađena, (vidjeti Tabela 3 37 Program mjera po značajnom pitanju 3. Zagađenje površinskih voda prioriteta i specifičnim materijama, ID mjere 9, KTP 14).	Ad.1. Da Ad.2. Ne Ad.3. Da Ad.4. Ne
		Program mjera 2022 2027 1. (i) Mjera 2. Odgovorne institucije dodati FMOiT, (ii) Mjera 3. Odgovorne institucije brisati kantone, gradove/općine, a dodati FMOiT, (iii) Mjera 5. potrebno za ovu mjeru obavezno konsultovati FMOiT, a FMPViŠ je stava da ovu mjeru treba izbrisati, a dodatno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPViŠ jer isto nema zakonske nadležnost za ovu mjeru (FMOiT). (iv) Mjera 7. potrebno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPViŠ jer isto nema zakonske nadležnosti za ovu mjeru (FMOiT)	Ad.1. (i), (ii) i (iii) – Ukazivanje na FMOiT nema smisla jer je i to ministarstvo dostavilo primjedbe na Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. u okviru konsultovanja javnosti i zainteresiranih strana. (v) – Izvršena je korekcija u skladu sa primjedbom. (iv), (vi), i (vii) – Nijedna institucija nije navedena kao nosilac aktivnosti već kao jedna od odgovornih za provedbu mjere. Ad.2. Mjera 4: Usvojiti Plan za implementaciju (DSIP) Direktive o urbanim otpadnim vodama EU za BiH i Akcioni plan za provođenje te direktive (APID), i	Ad.1. (i), (ii), (iii), (iv), (vi) i (vii) - Ne. (v) Da Ad.2. Ne Ad.3. (i) Da, (ii) Da Ad.4. Da

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>(v) Mjera 8. potrebno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPVŠ jer isto nema zakonske nadležnosti za ovu mjeru</p> <p>(vi) Mjera 9. potrebno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPVŠ jer isto nema zakonske nadležnosti za ovu mjeru (FMOiT)</p> <p>(vii) Mjera 11. potrebno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPVŠ jer isto nema nikakvih obaveza po ovom pitanju, te navesti FMOiT</p> <p>2. Mjera 13. Sugerišemo da se ova mjera objedini sa mjerom 4. obzirom da će se zajedno raditi pod istim projektom.</p> <p>3. Mjera 15. potrebno izbrisati kao nosioca aktivnosti ove mjere FMPVŠ i FMOiT jer navedenim članom 29. Pravilnika o utvrđivanju područja podložnih eutrofikaciji i osjetljivih na nitrate", (Službene novine Federacije BiH br.71/09) je propisano da „jednom godišnje nadležna agencija za vodno područje će pripremiti i objaviti izvještaj o izvršenim aktivnostima koje se odnose na primjenu ovog pravilnika....“</p> <p>Mjera 18. potrebno precizirati instituciju koja će izraditi studiju</p> <p>4. Mjera 20. Nismo upoznati da je pojam „tarifa“ definisan u propisima o vodama u FBiH, pa stoga ovu mjeru potrebno izmijeniti kako bi bilo jasno na šta se mjera odnosi, odnosno kako se provodi. Pretpostavljamo da se u ovoj mjeri se miješaju pojmovi „vodnih naknada“ i „cijena vodnih usluga“?! Da li se u obrazloženju mjere misli na član 172-173 Zakona o vodama oslobađanja od vodnih naknada ili privremeno izuzeće ili ..?</p> <p>5. Mjera 22. Potrebno promijeniti naziv mjere „Izraditi smjernice za izdavanje vodnih akata kojim će se postavljati uslovi za zaštitu hidromorfoloških karakteristika vodotoka“ jer Smjernice ili Uputstvo su podzakonski akt koji mora proći svu proceduru donošenja i moraju biti propisani Zakonom, što ovdje nije slučaj. Predlažemo da se mjera nazove Studija i sl. a ista bi poslužila voditelju postupka za izdavanje VA. Takođe napominjemo da, obzirom na širinu materije koju obuhvaća ovaj naslov (hidroenergetsko korištenje vodotoka, zaštitu od poplava, regulaciju vodotoka, zahvatanje voda) da je ovo potrebno da se razloži na pojedinačne oblasti.</p> <p>6. Mjera 24. Obrazloženje mjere nije odgovarajuće opisu mjere, odnosno navedena mjera je provođenje Odluke koju donosi nadležni organ propisan članom 68. Zakona o vodama (odgovorna institucija nije FMPVŠ). Navodi u obrazloženju se mogu jedino poboljšati izmjenama Zakona o vodama. Preporuka da se ova mjera uveže sa mjerom 45. Izmjene i dopune Zakona o vodama.</p> <p>7. Mjera 25. kao nosioca aktivnosti dodati i Agenciju za vode</p> <p>Mjera 29. ova mjera je dobra, ali je predlažemo da se opis mjere preformuliše: „Izraditi dokument sa identifikacijom vodnih resursa sa Akcionim planom za provođenje procesa izdavanja vodnih dozvola i koncesija za korištenje površinskih i podzemnih vodnih resursa“</p> <p>Mjera 30. Brisati FMPVŠ ili dodati AVP Sava. Nadležnost za ovu mjeru ne može imati FMPVŠ bez Agencija za vode obzirom da je u pitanju stručna (ekspertska) aktivnost.</p>	<p>Mjera 13: Izraditi studiju odvođenja i prečišćavanja urbanih i industrijskih otpadnih voda vodnog područja rijeke Save u Federaciji BiH sa posebnim naglaskom na identifikaciji aglomeracija, određivanju lokacija postrojenja, sagledavanju tereta zagađenja i određivanju konceptualnih tehnoloških šema prečišćavanja,</p> <p>jesu slične ali sadržajno različite te trebaju ostati odvojene. Naime, jedna stvar je izrada akcionih planova, a potpuno druga njihovo usvajanje.</p> <p>Ad.3.:</p> <p>(i) Za mjeru 15. je izvršena korekcija odgovornih institucija za provođenje u skladu sa primjedbom.</p> <p>(ii) Za mjeru 18. su navedene odgovorne institucije za provođenje mjere, a izrada same studije je predmet tenderske procedure i odabira konsultanta.</p> <p>Ad.4. Pojam-termin „tarifa“ je u upotrebi i u Planu upravljanja 2016.-2021. Može se nastaviti koristiti ili uvesti pojam „cijena vodnih usluga“. U oba slučaja dodata je definicija. U obrazloženju mjere se isključivo misli na član 170. ZoV Federacije BiH i na to da se uvedu nove posebne naknade koje će stimulirati/destimulirati direktno ispuštanje zagađenja u prirodne recipijente.</p> <p>Ad.5. Smjernice u ovom slučaju podrazumjevaju tehničku podlogu za izradu projektne dokumentacije potrebne u postupku izdavanja vodnih akata, a koja će poslužiti voditelju postupka za izdavanje vodnih akata.</p> <p>Ad.6. Obrazloženjem mjere se ukazuje na prepreke s kojima se odgovorne institucije susreću tokom provođenja Odluke o zaštiti izvorišta koju donosi nadležni organ, propisan članom 68. ZoV Federacije BiH. U slučaju da se, (stav (4) navedenog člana ZoV Federacije BiH), „zone sanitarne zaštite prostiru na prostoru dvaju ili više kantona Odluku o zaštiti izvorišta donosi Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministarstva“, (FMPVŠ).</p> <p>Ad.7.:</p> <p>(i) AVP Sava je dodana kao jedna od odgovornih institucija za provođenje mjere.</p> <p>(ii) Mjera 29: Smatramo da izrada dokumenta sa identifikacijom svih vodnih resursa za potencijalne koncesije, u ovom trenutku, nije moguća, iz razloga nedostatka prostorno-planske dokumentacije i strateških i planskih dokumenata i podloga drugih sektora za nivo Federacije BiH kojim upravlja AVP Sava, koji bi se trebali koristiti za izradu ovako kompleksnog dokumenta. Smatramo da treba zadržati isti opis mjere.</p> <p>(iii) Mjera 30: Izbrisano je FMPVŠ iz spiska odgovornih institucija.</p> <p>(iv) Mjera 31: Izbrisano je FMPVŠ iz spiska odgovornih institucija.</p> <p>Ad.8. Na odgovarajući način su dodate definicije korištenih pojmova: tarifa/cijena vodne usluge, vodna naknada i vodna usluga.</p> <p>Ad.9. Izvršena je dorada/pojašnjenje mjere 35. u skladu sa primjedbom. Izmjena glasi: „Usklađivanje postojećih propisa u cilju uspostavljanja adekvatnog načina raspodjele novčanih sredstava od kaznenih sankcija u oblasti voda.“, a obrazloženje:</p>	<p>Ad.5. Ne</p> <p>Ad.6. Ne</p> <p>Ad.7. (i)-Da, (ii) Ne, (iii) Da i (iv) Da</p> <p>Ad.8. Da.</p> <p>Ad.9. Da</p> <p>Ad.10. (i) Ne, (ii) Da</p> <p>Ad.11. Da</p> <p>Ad.12. Da</p> <p>Ad.13. (i) Ne, (ii) Ne, (iii) Ne</p> <p>Ad.14. Ne</p> <p>Ad.15.: (i) Ne, (ii) Ne, (iii) Ne, (iv) Ne, (v) Ne, (vi) Ne</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>Mjera 31. Brisati FMPVŠ ili dodati AVP Sava. Nadležnost za ovu mjeru ne može imati FMPVŠ bez Agencija za vode obzirom da je u pitanju stručna (ekspertska) aktivnost.</p> <p>8. Mjera 33. i 34. šta su „tarife“ definisati pojmove tarife, vodne usluge, vodne naknade? Treba se držati termina usvojenih u Uredbi o metodologiji utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga u Federaciji BiH.</p> <p>Podsjećamo da je za realizaciju mjere 33. na način koji je formulirana odgovorna institucija Vlada FBiH, dok se ostale navedene institucije mogu samo smatrati odgovornim za implementaciju Uredbe.</p> <p>9. Mjera 35. Neophodno je tekst ove mjere preurediti od naziva mjere do obrazloženja; ista je nejasna nije u zakonskim okvirima napisana, u koliziji je sami tekst iste, nije jasno specificirano u vezi čega nadležnosti treba uskladiti, ko donosi, kako treba postupiti, na koje kaznene sankcije se misli — po kojem zakonu, uz napomenu da ukoliko se ova mjera ne preuredi ista će biti neprovodiva.</p> <p>10. Mjera 42. Vlada FBiH i FMOiT nisu nadležne institucije za ovu mjeru.</p> <p>Mjera 43. Brisati FMPVŠ ili dodati AVP Sava. Nadležnost za ovu mjeru ne može imati FMPVŠ bez Agencija za vode obzirom da je u pitanju stručna (ekspertska) aktivnost.</p> <p>11. Mjera 45. „FMPVŠ je pripremlilo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama, koji je usvojen na Vladi Federacije BiH i upućen u parlamentarnu proceduru krajem 2017. godine.“ Napominjemo da FMPVŠ nema nadležnost za usvajanje Zakona pa samim tim ne može biti „Odgovorna institucija“ za realizaciju ove mjere.</p> <p>12. Mjera 48. potrebno navesti koje se EU direktive transponiraju u vezi izmjena i dopuna Odluke o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda, referentnim uvjetima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda (npr. transponiranja Direktive o SKO vezano za uvođenje novih priloga iz Direktive i inoviranje liste prioriternih supstanci u skladu sa Direktivom).</p> <p>13. Mjera 49. Kako bi mjera bila provodiva istu treba vezati za zakonski osnov jer navedeni pravilnik i protokol nisu propisani zakonom, te vezati za državni nivo, imajući u vidu iskustvo iz prvog ciklusa RBM plana. Brisati ovu mjeru.</p> <p>Mjera 50. Brisati ovu mjeru, jer je ovo kontinuirana obaveza svih institucija u sektoru voda</p> <p>Mjera 51. Za provođenje ove mjere FMPVŠ i FMOiT nemaju nadležnost odnosno za te namjene je odgovorna Agencija za državnu službu FBiH.</p> <p>14. Mjera 52. dodati: monitoring sedimenta, podzemnih voda, izrada studije iz člana 5. Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije; izrada studije procjene tereta zagađenja VT koja potiču iz velikih industrijskih postrojenja; izrada studije kojom će se definirati granične količine protoka pri kojoj određeni subjekt mora vršiti monitoring EPP-a sa instalacijom automatskih hidroloških stanica — za potrebe ribnjaka, navodnjavanja, vodosnabdijevanja itd. ; izrada metodologije za određivanje EPP-a za jako izmijenjena vodna tijela; izrada biološke</p>	<p>„Obračun i plaćanje vodnih naknada u Federaciji BiH reguliše se ZoV Federacije BiH i Pravilnikom o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada. U skladu s tačkom V. Kontrola obračunavanja i plaćanja vodnih naknada, kontrolu pravilnog obračunavanja i plaćanja vodnih naknada vrše organizacijske jedinice Porezne uprave Federacije BiH na čijem se teritoriju nalazi sjedište pravne osobe, odnosno mjesto obavljanja djelatnosti fizičke osobe. U praksi ne postoji usklađenost ovog Pravilnika sa Zakonom o poreskoj upravi te se s toga ova kontrola ne provodi u dovoljnoj mjeri.“</p> <p>Ad.10.:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Mjera 42: Vlada Federacije BiH bi trebala da ostane kao jedna od odgovornih institucija za donošenje podzakonskih akata i odluka, a budući da se mjerom predviđa dorada (pod)zakonskog akta i usklađivanje Odluke o visini posebnih vodnih naknada. FMOIT je dostavilo svoje primjedbe na Nacrt Plana upravljanja 2022.-2027. (ii) Mjera 43: Izbrisano je FMPVŠ iz spiska odgovornih institucija. <p>Ad.11. Mjera 45, odnosno odgovorne institucije za provođenje mjere „Usvojiti izmjene i dopune Zakona o vodama Federacije BiH“ je izmijenjena u skladu sa primjedbom, odnosno odgovorna institucije će biti Parlament Federacije BiH.</p> <p>Ad.12. Korekcijom je navedeno koje se EU direktive transponiraju u vezi izmjena i dopuna Odluke o karakterizaciji površinskih i podzemnih voda. referentnim uvjetima i parametrima za ocjenu stanja voda i monitoringu voda, (Službene novine Federacije BiH br.1/14.).</p> <p>Ad.13.:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Mjera 49. „Izraditi i usvojiti Pravilnik i Protokol o obavljanju koordinacionih poslova i zadataka u oblasti upravljanja vodnim resursima na nivou Federacije BiH, i na nivou svakog kantona“. Navedeni protokol ne podrazumjeva zakonsku obavezu, pogotovo ne na državnom nivou, ali je mjera zamišljena kao inicijalna kojom se namjerava osnažiti koordinacija u procesima upravljanja vodnim resursima na nivoima kantona i Federacije BiH kao i između sektora vezanih za vodne resurse. Smatra se da ima dovoljno razloga da mjera, kao takva, ostane. (ii) Mjera 50: „Uspostaviti kvalitetniju i bolju međuentitetsku i međudržavnu saradnju, a sve u cilju usklađivanja aktivnosti i provođenja mjera na područjima gdje postoje zajednički interesi i zadaci“. To jeste kontinuirana obaveza svih institucija sektora voda ali se mjerom ukazuje na intenzivnije provođenje takvih obaveza. (iii) Mjera 51: „Osigurati kadrovsko ojačavanje sektora voda na svim nivoima, uključujući i kontinuirano stručno usavršavanje“. Obrazloženje mjere: „Sve institucije koje upravljaju vodama trebaju izraditi plan obuke koje trebaju proći kantonalni i općinski službenici, predstavnici vodovodnih preduzeća, ministarstava, agencija za vode i drugi, tokom jedne godine u cilju stručnog usavršavanja iz oblasti upravljanja vodama i sprovesti realizaciju plana“. Kako se vidi, mjerom se predviđa stručno usavršavanje/ojačavanje osoblja u 	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>metodologije; unaprijediti Federalni operativni plan za incidentna zagađenja u skladu sa urađenom procjenom rizika; izrada procjene rizika za nastanak incidentnog zagađenja površinskih voda; obuke stručnog osoblja za provođenje operativnih planova za incidentna zagađenja; u vezi vanrednog zagađenja voda donijeti Program prema kome će se utvrditi profili od značaja za isto i mjerodavne male vode a čije će se ažuriranje vršiti svake dvije godine, donijeti kantonalne planove za incidentna zagađenja, donijeti operativne planove za vanredna zagađenja na vodama.</p> <p>15. <i>Mjera 57.</i> Brisati ovu mjeru, jer je ovo kontinuirana zakonska obaveza svih institucija u sektoru voda</p> <p><i>Mjera 58.</i> Brisati ovu mjeru, jer predložena mjera nema nikakav provedbeni mehanizam, obzirom da se opisana mjera uređuje samo zakonom (npr. Zakon o organizacija organa uprave....)</p> <p><i>Mjera 60.</i> Brisati ovu mjeru, jer nema pravni temelj, naime Zakonom o vodama i podzakonskim propisima donesenim na osnovu istog je propisan način plaćanja vodnih naknada a prijedlog dat ovom mjerom nije uskladen s istim</p> <p><i>Mjera 61.</i> „Prioritetno ukloniti sva nelegalna odlagališta otpada iz zona koje imaju neposredan uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda“ — šta ovdje imaju veze nabrojani nosioci aktivnosti sa uklanjanjem nelegalnih deponija? - ovo je stvar naloga inspekcija. Preformulirati mjeru i izbrisati FMPVŠ kao odgovoru instituciju.</p> <p><i>Mjera 64.</i> „Usvojiti podzakonske akte kojim će se regulisati pitanje upravljanja transportom riječnog sedimenta - ova mjera je jedino moguća kroz izmjene Zakona o vodama, jer postojećim Zakonom o vodama ovaj podzakonski akt nije propisan. Poglavlje 3.6.3. očito se miješaju pojmovi vodne usluge, vodne tarife, vodne naknade, te bi ove pojmove trebalo negdje definisati i precizirati, a zatim u cijelom Nacrtu Plana i pratećim dokumentima korigirati i voditi računa o njihovom navođenju.</p> <p><i>Mjera 69.</i> isti komentar kao i za mjeru 61.</p>	<p>institucijama sektora voda. To bi trebala biti kontinuirana aktivnost koja se provodi u navedenim institucijama, i obaveza je samih institucija.</p> <p>Ad.14. Mjerom 52 se predviđa „Ažurirati plan upravljanja vodama 2022.-2027.“, a u obrazloženju mjere su dodati prijedlozi istraživanja/studija datih u komentaru. Monitoring sedimenta i podzemnih voda je već sadržan u obrazloženju mjere, stavka (viii) poboljšanje monitoringa, jer monitoring sedimenta (po kvantitetu i kvalitetu) treba posmatrati zajedno sa monitoringom voda. Sadržaj planova upravljanja vodama je određen članom 25. (2) ZoV Federacije BiH. Navedene studije u komentaru su prijedlozi sadržaja programa mjera Plana upravljanja 2028. – 2033.</p> <p>Ad.15.:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>Mjera 57.</i> „Obavješavanje javnosti o aktivnostima koje se provode u procesu upravljanja vodama“. Uz primjedbu „brisati ovu mjeru“, i obrazloženje da je ovo kontinuirana zakonska obaveza svih institucija u sektoru voda, bi bilo dobro navesti koliko se ta zakonska obaveza stvarno i provodi. Smatramo da je potrebno ovom mjerom vršiti stalni podsticaj u smislu poboljšanja obavješavanja javnosti - zainteresirane strane, institucije ostalih sektora vezanih za sektor voda, ... (ii) <i>Mjera 58.</i> „Izraditi studiju osnovnih potreba sektora voda u kontekstu vertikalne i horizontalne međusektorske saradnje.“ Izrada navedene studije nije uslovljena zakonskim dokumentom, a može inicirati pripremu protokola koji bi sektor voda predložio drugim sektorima na usaglašavanje/usvajanje, a vezano za ključna pitanja upravljanja vodama u Federaciji BiH. (iii) <i>Mjera 60.</i> „Izraditi akt kojim bi se općine obavezale na plaćanje vodne naknade po osnovu procijenjenog zagađenja lokalne nesantitarne deponije i nelegalnog odlagališta.“ Studijom procjene tereta zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.) identifikovano je 771 neuređenih deponija u 44 općine /grada, od čega je 741 tzv. divlja, 30 lokalnih neuređenih i jedna sanirana općinska deponija. Tereti zagađenja vodnih resursa koji potiču sa neuređenih i divljih deponija su izraženi po podslivovima, kantonima i općinama /gradovima. Ustanovljen je izrazito visok stepen zagađenja, izražen preko parametara organskih materija, nutrijenata, hlorida, sulfata i teških metala. Ukupan teret zagađenja koji potiče od neuređenih i divljih deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH iznosi: BPK5 - 154.548 kg/god, HPK -612.881 kg/god, Suspendovane materije – 37.808 kg/god, ukupan azot – 168.359 kg/god, ukupan fosfor 1.682 kg/god. Analizom identifikovanih i snimljenih deponija na terenu utvrđeno je da postoje deponije u riječnim koritima, u blizini izvorišta, pa čak i u vodozaštitnim zonama. Visoko prioriteta deponija (nalaze se unutar zona sanitarne zaštite) je 223, a njihovo saniranje i uklanjanje je potrebno uraditi odmah. U sadašnjem vremenu ovakav akt/prijedlog nema zakonsku podlogu, ali se zbog aktuelnosti problematike, predlaže njegova izrada i provođenje procesa usvajanja u periodu 2022.-2027. (iv) <i>Mjera 61.</i> „Prioritetno ukloniti sva nelegalna odlagališta otpada iz zona koje imaju neposredan uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda.“ Studijom procjene tereta 	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>zagađenja vodnih resursa koja potiču sa deponija na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH (2019.) je ova aktivnost svrstana u grupu prioriternih, odnosno ima se realizovati u narednih 5 godina, a procjena troška provođenja je 106.378.230 KM. Radi se o nelegalnim odlagalištima otpada sa <i>direktnim uticajima na kvalitet površinskih i podzemnih voda</i>, u nekim slučajevima su takve deponije locirane i u zaštitnim zonama izvorišta, te navedene institucije za provedbu ove mjere imaju veze sa njenom realizacijom.</p> <p>(v) Mjera 64. „Usvojiti podzakonske akte kojim će se regulisati pitanje upravljanja transportom riječnog sedimenta“, uz obrazloženje: „Podzakonske akte pripremiti na osnovu izrađene Studije transporta riječnog sedimenta-pilot projekat donji tok rijeke Bosne (AVP Sava, 2018. godina).“ Upravljanje sedimentom je sastavni dio upravljanja vodama što je prepoznato savskim i dunavskim međunarodnim planovima upravljanja. Kao dio ovih bazena sliv Save u Federaciji BiH, mora raditi i na ovim aktima. U toku je realizacija nekoliko projekata koji se bave ovom tematikom na nivou dunavskih zemalja. BiH je potpisnica Protokola o upravljanju sedimentom uz Okvirni sporazum o slivu rijeke Save. Protokol je stupio na snagu u 2017. godini. Ciljevi zajedničkog upravljanja sedimentom na nivou sliva su: uspostava bilansa sedimenta u riječnom slivu i donošenje mjera za očuvanja integriteta vodnog režima i režima sedimenta u slivu, uz poseban naglasak na prekogranični uticaj.</p> <p>U narednom periodu se priprema Plan upravljanja sedimentom u slivu rijeke Save pod okriljem Savske komisije a u skladu sa potpisanim Protokolom. Obzirom da postojećim ZoV Federacije BiH ovaj podzakonski akt nije propisan, mjerom 64. se predviđa njegovo usvajanje, odnosno donošenje u periodu 2022.-2027.</p> <p>Pojmovi: vodne usluge, vodne tarife, vodne naknade korigovane su u skladu sa ZoV Federacije BiH, ODV i na osnovu definicija u važećim uredbama ili odlukama.</p> <p>(vi) Mjera 69. „Prioritetno sanirati sve aktivne deponije rudarskog otpada iz zona koje imaju neposredan uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda.“ Radi se o deponijama rudarskog otpada lociranim ili u neposrednoj blizini površinskih voda ili u zonama prihranjivanja podzemnih voda ili čak u zaštitnim zonama izvorišta vode za piće gdje navedene institucije trebaju biti uključene u njenu provedbu.</p>	
		<p>U Programu mjera – Dodaci Potrebno dodati i nove mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada studije od strane agencija za vode u skladu s odredbom člana 5. Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, br. 26/20 i 96/20). 2. Izrada studije analize pritisaka i procjene rizika za površinska i podzemna vodna tijela; 3. Izrada studije procjene tereta zagađenja vodnih tijela koja potiču iz velikih industrijskih postrojenja- sa ciljem da se: (a) georeferenciraju najznačajniji veliki industrijski zagađivači; (b) utvrde dominantni parametri zagađenja; (c) procijeni teret zagađenja za svaku od identificiranih velikih industrijskih zagađivača; (d) utvrde vodna tjela koja su 	<p>Ad.1. Član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) je u koliziji i kontradikciji sa članom 26. stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH gdje je navedeno: “Ako se na temelju praćenja ili drugih podataka utvrdi da ciljevi iz strategije i planova upravljanja vodama za pojedino vodno tijelo neće biti dostignuti, Federalno će ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva utvrditi razloge, pregledati i provjeriti izdate dozvole i koncesije, pregledati i prilagoditi programe praćenja, te predložiti da Vlada Federacije BiH usvoji dodatne mjere, uključujući i određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda”, dok se član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) nadležnoj agenciji za vode nalaže izrada studije kojom će se “utvrditi dopunske i/ili dodatne mjere za razmatranje industrije koje ispuštaju otpadne vode u to vodno</p>	<p>Ad.1. Ne Ad.2. Ne Ad.3. Ne Ad.4. Ne Ad.5. Ne Ad.6. Ne Ad.7. Ne</p>

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>najviše izložena datoj vrsti zagađenja; (e) predloži akcioni plan na rješavanju problema zagađenja.</p> <p>4. Uraditi procjenu rizika za nastanak incidentnog zagađenja površinskih voda iz velikih industrijskih postrojenja- a kako bi se mjere i postupci u Federalnom operativnom planovima adekvatno planirali. S obzirom na to da navedeni Federalni operativni plan nikada nije testiran, nepoznato je da li su procedure djelovanja propisane ovim planom adekvatne.</p> <p>4.1.U skladu sa urađenom procjenom rizika revidovati Federalni operativni plan za incidentna zagađenja.</p> <p>4.2. Organizovati provođenje obuke stručnog osoblja koji će vršiti provođenje operativnih planova za incidenta zagađenja voda</p> <p>4.3. Donijeti kantonalne planove za incidentna zagađenja.</p> <p>4.4.U vezi vanrednog zagađenja voda donijeti Program prema kome će se utvrditi profili od značaja za isto i mjerodavne male vode a čije će se ažuriranje vršiti svake dvije godine</p> <p>4.5.Donijeti Operativne planove za vanredna zagađenja na vodama.</p> <p>5. Uraditi studiju kojom će se definirati granične količine protoka pri kojoj određeni subjekt mora vršiti monitoring EPP-a sa instalacijom automatskih hidroloških stanica — za potrebe ribnjaka, navodnjavanja, vodosnabdijevanja itd..., a sve u cilju da ne zamru te grane privrede s jedne strane a s druge da se očuva hidrološki minimum</p> <p>6. Studija dugoročnog snabdijevanja vodom stanovništva, privrede i industrije na VP rijeke Save u Federaciji BiH (Mjera 77. u Planu upravljanja 2016-2021), treba biti ažurirana za općine koje nisu obuhvaćene ovom studijom u proteklom periodu</p> <p>7. Izraditi metodologiju za određivanje EPP-a za jako izmijenjena vodna tijela a na osnovu izrađene Studije poboljšanja režima protoka i uspostavljanja ekološki prihvatljivog proticaja;</p> <p>6.1. izraditi i detaljnu biološku metodologiju;</p> <p>6.2. ocijeniti potrebe za propisivanje donošenja i drugih metodologija-</p> <p>Nosioci aktivnosti predloženih novih mjera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za tač. 1.2.3. i 5. Agencije za vode • Za tač.4. FMOiT i Agencije za vode • Za tač 4.1. FMOiT • Za tač. 4.2. Agencije za vode i Fond za zaštitu okoliša • Za tač.4.3. Kantonalna ministarstva nadležna za vode • Za tač 4.4. FMOiT, Agencije za vode i FHMZ • Za tač 4.5. FMOiT i FMPViŠ • Za tač 6. , 6.1. i 6.2. agencije za vode i FMPVŠ 	<p>tijelo, uzimajući u obzir i društveno ekonomske potrebe, prirodne uslove, tehničku izvodljivost, razmjer troškova korištenje najbolje raspoložive tehnike, ograničavanje kapaciteta proizvodnje, lokaciju ispuštanja efluenta, efekte primjenjenih graničnih vrijednosti emisije, odnosno efekte primjene strožijih graničnih vrijednosti i dokazati da će primjena tih mjera omogućiti postepeno postizanje ciljeva zaštite okoliša za prihvatno vodno tijelo ili odrediti manje stroge ciljeve, odnosno izuzetke od okolišnih ciljeva za isto vodno tijelo, u skladu sa čl.34-36 Zakona o vodama Federacije BiH, ili odrediti strožije granične vrijednosti". Naime izrada planirane posebne studije koju za potrebe pravnih subjekata treba izraditi AVP Sava nije propisan odredbama Zakona o vodama Federacije BiH. Time bi AVP Sava bila u sukobu interesa jer finansira izradu studije na osnovu koje treba izdati vodne akte pravnom subjektu. AVP Sava nije organ koji može procjenjivati društveno-ekonomske prilike u državi, razmjer troškova tretmana tehnoloških otpadnih voda kojim bi bio izložen pojedini privredni subjekt, javni interes, niti ograničavati kapacitet proizvodnju privrednom subjektu, tehničku izvodljivost..., a niti po Zakonu o vodama može raditi studije za privatne firme o "načinu primjene, kao i studiju o određivanju dodatnih i dopunskih mjera za zaštitu" kako je to navedeno, a što je u suprotnosti sa odredbama člana 156. Zakona o vodama Federacije BiH i člana 14. stav (3) Pravilnika o sadržaju, obliku i uvjetima i načinu izdavanja i čuvanja vodnih akata ("Službene novine Federacije BiH", broj 31/15, 55/19 i 41/20). Također, određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda ne može predložiti AVP Sava već Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a shodno članu 26 stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH.</p> <p>Predmetna Studija nije planirana ovim planskim ciklusom, s obzirom da veliki broj monitoring podataka koji jasno govori o stanju vodnih tijela.</p> <p>Pored gore navedenog, monitoringom je dobivena ocjena stausa na temelju svih parametara koji ulaze u ocjenu, sa posebnim akcentom na biološke kao glavne. Svi parametri su rađeni dovoljnom frekvencijom, a rezultati su statistički značajni i daju realnu sliku svih pritisaka na vodnom tijelu. Dodatno se rade i parametri (specifični za industriju) koji imaju značajan uticaj na biološke parametre kvaliteta. Monitoring radi AVP Sava putem svoje akreditirane laboratorije. Sve metode su akreditirane od strane Instituta za akreditiranje BiH. Smatramo da nema potrebe raditi dodatnu Studiju pored relevantnih rezultata monitoringa, koji bi se svakako opet koristili kao osnova za izradu Studije. Što se tiče uslova za ispuštanje otpadnih voda oni se propisuju kroz vodnu dozvolu, i kad bi se ti uslovi ispoštovali vodna tijela bi bila u znatno boljem stanju.</p> <p>Ad.2. Već je predviđeno. Mjerom 52. Ažuriranjem plana upravljanja vodama, za planski period 2028.-2033., obuhvatiti naročito istraživanja/studije/podatke vezane za: (i) biotičku tipologiju, (ii) granice ekoregiona i subekoregiona, (iii) referentne uslove, (iv) delineaciju vodnih tijela, (v) poboljšanje katastra zagađivača, (vi) hidromorfološke analize, (vii) identifikaciju zaštićenih prostora, (viii) poboljšanje monitoringa, (ix) poboljšanje GIS podataka, (x) analiza pritisaka i procjena rizika za površinska i podzemna vodna tijela, (xi) pregled ekonomskih analiza korištenja voda.</p> <p>Ad.3. Analizom pritisaka i procjenom rizika koja se radi svakih šest godina obuhvataju se svi postojeći zagađivači na slivu, njihovi tereti i vrsta zagađenja, koordinate zagađivača, veza sa vodnim tijelima, a</p>	

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
			<p>monitoringom se vrši ocjena statusa vodnih tijela i validira vrsta pritiska, jer se monitoringom dobiju najpouzdaniji podaci o vrsti pritiska.</p> <p>Ad. 4. Federalnim operativnim planom (FOP) trećeg stepena ugroženosti je definisana procedura kod pojave incidentnog zagađenja.</p> <p>U FOP-u za incidentna zagađenja trećeg stepena ugroženosti jasno stoji:</p> <p>3. Organizacija postupaka i način provođenja mjera u slučaju incidentnih zagađenja II stupnja ugroženosti unutar granica FBiH</p> <p>C) Procjena i uviđaj o vrsti i intenzitetu zagađenja na terenu obavljaju imenovani članovi Ekspertske grupe u saradnji sa imenovanim članovima Grupe za donošenje odluka. Uviđajem na terenu se utvrđuje uzrok i počinitelj incidentnog zagađenja, procjena posljedica i šteta nastalog zagađenja, te predlaganje potrebnih mjera u skladu sa operativnim planovima subjekta koje je izazvalo zagađenje.</p> <p>Privredni subjekti su u obavezi da izrade svoje Operativne planove u slučaju incidentnih zagađenja. Prema tome, Konkretna mjera u zavisnosti od obima i vrste zagađenja se mogu donositi samo na licu mjesta nakon uviđaja i od strane Ekspertske grupe i Grupe za donošenje odluka.</p> <p>Tamo, gdje počinitelj nema uređene operativne planove za postupanje u slučaju incidentnog zagađenja Ekspertska grupa u saradnji sa Grupom za donošenje odluka daje prijedlog mjera...i sve se radi na terenu u momentu dešavanja.</p> <p>Ad.5. Primjedba/prijedlog nije u potpunosti jasan, a posebno pojam „hidrološki minimum“. S obzirom da je predmetni podzakonski akt u vezi sa ekološki prihvatljivim protokom u postupku izmjena, ovo bi trebalo definisati u istom, te nema potrebe za dodavanjem nove mjere.</p> <p>Ad.6. Studija dugoročnog snabdijevanja vodom stanovništva, privrede i industrije na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH je urađena 2019. Neke općine nisu sudjelovale u njenoj izradi, odnosno nisu dostavljale tražene podatke tako da nema osnova da se pokreće ažuriranje navedene studije 2 godine nakon prve izrade. Prilikom izrade ove Studije općine/gradovi su u više navrata zamoljeni da dostave svoje podatke, međutim nisu se odazvali.</p> <p>Ad.7. S obzirom da je predmetni podzakonski akt u vezi sa ekološki prihvatljivim protokom u postupku izmjena, ovo bi trebalo definisati u istom, te nema potrebe za dodavanjem nove mjere.</p>	

10	Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Sarajevo	<p>1. Obzirom da je navedeni dokument sa priložima predstavljen, potrebno je da se u isti uvrsti obaveza izrade Studije (koja je predviđena članom 5. stav 3. i 4. Uredbe o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sustave javne kanalizacije (Službene novine FBiH, broj. 26/20 i 96/20).</p> <p>Praksa je pokazala da su u skladu sa Planovima upravljanja vodama urađeno ili se planira izrada niza drugih studija od strane agencija koje nisu eksplicitno propisane Zakonom o vodama kao što je Studija poboljšanja režima protoka i uspostavljanja ekološki prihvatljivog proticaja te brojne druge, a ova je planirana odredbama navedene uredbe.</p> <p>2. Nacrt Plana upravljanja potrebno je revidirati i dopuniti na način:</p> <ol style="list-style-type: none"> Program mjera potrebno je adekvatno revidirati na način da se precizno utvrde nadležnosti za sve mjere i pribave potvrde nadležnih institucija da su sredstva za realizaciju planirane mjere osigurana. Neophodno je ažurirati aktivnosti koje su delegirane institucijama čija nadležnost nije u skladu sa planiranom navedenom mjerom. Potrebno je utvrditi da propisi koji su predloženi da budu izrađeni ili zamijenjeni u narednom periodu da su u skladu sa usvojenim prioritetima u Programu integrisanja BiH u EU, odnosno da su se nadležne institucije pismeno odredile da će izraditi izmjene ili dopune predloženih propisa i studija. <p>Obrazloženje: Federalno ministarstvo okoliša i turizma za sada ne raspolaže ljudskim i finansijskim resursima koji su potrebni da bi se planirane aktivnosti provele, odnosno izradili ili izmijenili propisi koji su predloženi u narednom periodu, a u nadležnosti su Federalnog ministarstva okoliša i turizma.</p> <p>3. Potrebno je revidirati ili brisati tačku 12. u dodatku 3. na strani 18 koja glasi „Uspostaviti registar i vođenje evidencije za „IE (industrijska emisija) postrojenja“ sa posebnim naglaskom na određivanje graničnih vrijednosti emisija“.</p> <p>Obrazloženje: Federalno ministarstvo okoliša i turizma nema kapaciteta niti u skorije vrijeme ima na raspolaganju finansijska sredstva za uspostavljanje navedenog registra. Takođe nije uspostavljena stručna institucija koja bi raspolagala kapacitetima i bila zadužena za uspostavljanje i vođenje registra.</p> <p>4. Što se tiče izvještavanja kako je nadalje planirano Programom mjera „Vršiti redovna izvještavanja o izvršenim aktivnostima na područjima utvrđenim da su osjetljiva ili manje osjetljiva na nitrate“ (ID15), naglašavamo da je potrebno istu mjeru brisati ili preformulirati.</p> <p>Obrazloženje: Federalno ministarstvo okoliša i turizma nema kapaciteta niti u skorije vrijeme ima na raspolaganju finansijska sredstva za planiranu aktivnost. Takođe nije uspostavljena stručna institucija koja bi raspolagala kapacitetima i bila zadužena za navedenu aktivnost.</p> <p>5. Potrebno je planirane aktivnosti usaglasiti sa postojećim urađenim dokumentima. Aktivnost „Izrada Nacionalne studije o invazivnim slatkovodnim vrsta kojom će biti obuhvaćeno i vodno područje rijeke Save u Federaciji BiH, i izrada posebne legislative kojom će biti omogućena kontrola unosa invazivnih vrsta u vodene ekosisteme i monitoring već ustanovljenih invazivnih vrsta“ (ID65)</p> <p>Obrazloženje: Federalno ministarstvo okoliša i turizma je finansiralo izradu „Inventarizacije i geografske interpretacije invazivnih vrsta u Federaciji BiH“ u kojoj su identifikovane</p>	<p>Ad.1. Član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) je u koliziji i kontradikciji sa članom 26. stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH gdje je navedeno: “Ako se na temelju praćenja ili drugih podataka utvrdi da ciljevi iz strategije i planova upravljanja vodama za pojedino vodno tijelo neće biti dostignuti, Federalno će ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva utvrditi razloge, pregledati i provjeriti izdate dozvole i koncesije, pregledati i prilagoditi programe praćenja, te predložiti da Vlada Federacije usvoji dodatne mjere, uključujući i određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda”, dok se član 5. stav (3) i (4) Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije (“Službene novine Federacije BiH”, broj 96/20) nadležnoj agenciji za vode nalaže izrada studije kojom će se “utvrditi dopunske i/ili dodatne mjere za razmatranje industrije koje ispuštaju otpadne vode u to vodno tijelo, uzimajući u obzir i društveno ekonomske potrebe, prirodne uslove, tehničku izvodljivost, razmjernost troškova korištenje najbolje raspoložive tehnike, ograničavanje kapaciteta proizvodnje, lokaciju ispuštanja efluenta, efekte primjenjenih graničnih vrijednosti emisije, odnosno efekte primjene strožijih graničnih vrijednosti i dokazati da će primjena tih mjera omogućiti postepeno postizanje ciljeva zaštite okoliša za prihvatno vodno tijelo ili odrediti manje stroge ciljeve, odnosno izuzetke od okolišnih ciljeva za isto vodno tijelo, u skladu sa čl.34-36 Zakona o vodama, ili odrediti strožije granične vrijednosti”. Naime izrada planirane posebne studije koju za potrebe pravnih subjekata treba izraditi AVP Sava nije propisan odredbama Zakona o vodama Federacije BiH. Time bi AVP Sava bila u sukobu interesa jer finansira izradu studije na osnovu koje treba izdati vodne akte pravnom subjektu. AVP Sava nije organ koji može procjenjivati društveno-ekonomske prilike u državi, razmjernost troškova tretmana tehnoloških otpadnih voda kojim bi bio izložen pojedini privredni subjekti, javni interes, niti ograničavati kapacitet proizvodnju privrednom subjektu, tehničku izvodljivost..., a niti po Zakonu o vodama može raditi studije za privatne firme o “načinu primjene, kao i studiju o određivanju dodatnih i dopunskih mjera za zaštitu” kako je to navedeno, a što je u suprotnosti sa odredbama člana 156. Zakona o vodama Federacije BiH i člana 14. stav (3) Pravilnika o sadržaju, obliku i uvjetima i načinu izdavanja i čuvanja vodnih akata (“Službene novine Federacije BiH”, broj 31/15, 55/19 i 41/20). Također, određivanje strožijih graničnih vrijednosti za opterećenje voda ne može predložiti AVP Sava već Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a shodno članu 26 stav (5) Zakona o vodama Federacije BiH.</p> <p>Pored gore navedenog, monitoringom je dobivena ocjena stausa na temelju svih parametara koji ulaze u ocjenu, sa posebnim akcentom na biološke kao glavne. Svi parametri su rađeni dovoljnom frekvencijom, a rezultati su statistički značajni i daju realnu sliku svih pritisaka na vodnom tijelu. Dodatno se rade i parametri (specifični za industriju) koji imaju značajan uticaj na biološke parametre kvaliteta. Monitoring radi AVP Sava putem svoje akreditirane laboratorije. Sve metode su akreditirane od strane Instituta za akreditiranje BiH. Smatramo da nema potrebe raditi dodatnu Studiju pored relevantnih rezultata monitoringa, koji bi se svakako opet koristili kao osnova za izradu Studije. Što se tiče uslova za ispuštanje otpadnih voda oni se propisuju kroz vodnu dozvolu, i kad bi se ti uslovi ispoštovali vodna tijela bi bila u znatno boljem stanju.</p> <p>Ad.2.</p> <ol style="list-style-type: none"> Programom mjera su prikazani opisi i obrazloženja mjera, a navedene su i odgovorne institucije za provođenje na osnovu opisa i obrazloženja, te na osnovu spoznaje o nadležnostima pojedinih institucija. <p>Za neke institucije, iako nisu nadležne, smatralo se da treba da učestvuju u realizaciji zbog posjedovanja podataka, specifične ekspertize ili povezanosti sa zakonskim odredbama u okviru njihovih nadležnosti.</p> <p>Potvrde nadležnih institucija da su sredstva za realizaciju planiranih mjera osigurana je nemoguće dobiti, niti AVP Sava kao institucija koja priprema Plan upravljanja ima nadležnost da traži ovakve vrste potvrda od institucija. Program mjera, kao PD5, je dio Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. i sredstva se tek trebaju obezbjeđivati. U poglavlju 14.1 „Procjena</p>	<p>Ad.1. Ne Ad.2. Ne Ad.3. Da Ad.4. Da Ad.5. Da</p>
----	--	--	--	---

R.br.	Institucija	Komentar	Objasnenje	Dorada Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027. Da/Ne
		<p>invazivne vrste i njihova distribucija u FBiH. Rezultate projekta možete pronaći na linkovima:</p> <p>https://www.fmoit.gov.ba/upload/file/okolis/Invazivne%20vrste_F%20BiH_Dorada_Decembar_2019.pdf https://www.fmoit.gov.ba/upload/file/2020/OKOLI%C5%A0%202020/Lista%20invazivnih%20vrsta%202020.pdf</p> <p>Kako je naprijed navedeno u komentarima Federalno ministarstvo okoliša i turizma za sada ne raspolaže ljudskim resursima koji su potrebni da bi se planirane aktivnosti provele, odnosno izradili ili izmijenili propisi ili studije kao i provele obuke koje su predložene u narednom periodu, a delegirane su Federalnom ministarstvu okoliša i turizma kao nadležnoj instituciji.</p>	<p>potrebnih sredstava i mogućih izvora finansiranja provođenja mjera radi ostvarenja ciljeva Plana upravljanja 2022.-2027.“ su prikazani moguća izvori finansiranja.</p> <p>b) Vrlo je teško odgovoriti na takvu primjedbu ukoliko se ne ukaže na koju se mjeru konkretno misli. Izvršena je dodatna provjera Programa mjera, odnosno navedene odgovorne institucije za provođenje mjera.</p> <p>c) Usvojeni prioriteta navedeni u Programu integriranja BiH u EU su uzeti u obzir prilikom izrade Programa mjera Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Ad.3. Prema Zakonu o zaštiti okoliša, Službene novine Federacije BiH, br. 15/21, član 23 je navedeno da je FMOIT nadležno da „vodi registar o zagađivačima i zagađenjima svih komponenti okoliša koji je dostupan javnosti“, a članom 34 je dat detaljan opis sadržaja registra.</p> <p>Mjera ID 12.: „Uspostaviti registar i vođenje evidencije za "IE (industrijska emisija) postrojenja" sa posebnim naglaskom na određivanje graničnih vrijednosti emisija“ je s toga preformulisana u cilju realizacije zahtjeva iz navedenog Zakona. Zakon je donesen 2021. godine, a za njegovu realizaciju je potrebno uskladiti ljudske i finansijske resurse, kao i za provedbu zahtjeva Nacrta Plana upravljanja 2022.-2027.</p> <p>Ad.4. Objasnenje mjere ID15: Izvještavanje je potrebno vršiti prema članu 29. "Pravilnika o utvrđivanju područja podložnih eutrofikaciji i osjetljivih na nitrate", (Službene novine Federacije BiH, 71/09).</p> <p>Izvještavanje vrši AVP Sava, te je u tom smislu i izvršena korekcija ove mjere.</p> <p>Ad.5. Mjera (ID65) je preformulirana u novi tekst, kako slijedi: <i>„Izrada strategije i planova upravljanja za invazivne vrste te formiranje sistema praćenja i definiranje metoda kontrole širenja invazivnih vrsta“.</i></p> <p>Izrada planova upravljanja za invazivne vrste je navedena kao aktivnost 2.2.2. u Planu rada FMOIT za 2021. godinu, objavljenom na službenoj stranici navedenog ministarstva: (https://www.fmoit.gov.ba/bs/strateski-i-planski-dokumenti/dokumenti), te se s toga smatra da za ovu aktivnost postoje ljudski i finansijski kapaciteti.</p> <p>Predviđeni budžet za ovu aktivnost je 200.000 KM.</p> <p><i>Formiranje sistema praćenja i definiranja metoda kontrole širenja invazivnih vrsta</i> je kao mjera 10.3 navedena u usvojenoj Strategiji i akcionom planu za zaštitu biološke raznolikosti BIH (2015. – 2020.), čiji je nosilac izrade bilo ministarstvo - FMOIT kao fokalna tačka Konvencije o biološkoj raznolikosti. Planirani budžet za ovu aktivnost je 400.000 KM, a nosioc izrade: “Nadležna ministarstva i sektori/odjeli entiteta, distrikta i kantona za zaštitu okoliša, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede”, što bi u slučaju Federacije BiH bili FMOIT, FMPVIŠ, te kantonalna ministarstva za zaštitu okoliša, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.</p>	
11	Bosna i Hercegovina Zeničko-dobojski kanton	<p>Poglavlje 12. Okolišni ciljevi upravljanja vodama. 12.1.4. Izuzeci od dostizanja okolišnih ciljeva. 12.1.4.3. Izuzeci vezani za član 4(7) ODV i član 36 ZoV Federacije BiH</p> <p>U dijelu: Objekti za zaštitu od velikih voda: Izvjesni projekti za zaštitu od velikih voda u planskom periodu 2022.-2027.. Među nabrojanim projektima treba dodati:</p>	<p>Projekat Uređenje korita rijeke Bosne, Zenica – od pješačkog mosta u Donjoj Vraci do ušća Obodnog kanala u rijeku Bosnu je zbog svog značaja i izvjesnosti realizacije dodat u ovo poglavlje.</p>	Da

R.br.	Institucija	Komentar	Obrazloženje	Dorade Nacrta Plana upravljanj a 2022.- 2027. Da/Ne
	Grad Zenica	<ul style="list-style-type: none"> • Uređenje korita rijeke Bosne, Zenica – od pješačkog mosta u Donjoj Vraci do ušća Obodnog kanala u rijeku Bosnu. 		